

Documentinformatie	Status: Vastgesteld 8 juni 2020
Naam document: Jaarverslag en jaarrekening 2019	
Auteur: A. de Geus	
Versie dd: 2020.06.02	

Jaarverslag 2019

Scholengemeenschap voor vrijeschoolonderwijs

*Goedgekeurd door Raad van Toezicht op 8 juni 2020
Vastgesteld door College van bestuur op 8 juni 2020*

Na vaststelling ter verantwoording en informatie naar de Inspectie van het Onderwijs en naar bij de organisatie betrokken personen en partijen, o.a. middels publicatie op de website

Stichtse Vrije School te Zeist
Novalis College te Eindhoven
Karel de Grote College te Nijmegen
Tobiasschool te Zeist

Wilhelminasingel 15
6524 AJ Nijmegen
024 3820460

Behorende bij onze
verklaring d.d.
08-06-2020

astrium
onderwijsaccountants b.v.

Wilhelminasingel 15
6524 AJ Nijmegen
bestuur@sgvvs.nl

Inhoud

1	Vooraf	5
2	Leeswijzer	5
A.	Bestuursverslag	6
3	Scholengemeenschap voor vrijeschoolonderwijs	6
	Doelstelling	6
	Kernactiviteiten	6
	Governance	6
	Organisatiestructuur	7
	Toezicht door Inspectie van het Onderwijs	7
	Kwaliteitszorg	8
	Klachten	11
	Interne en externe bestuurlijke contacten	11
	ICT	11
	Maatschappelijke thema's	12
	Onderwijshuisvesting	14
4	Onderwijsontwikkelingen in de scholen	16
5	Verantwoording raad van toezicht	24
	Algemeen	24
	Functioneren van de raad	24
	Samenstelling en mutaties	25
	Externe accountant	26
	Bezoldiging	26
	Financiële doelmatigheid	26
	Jaarrekening en begroting	26
	Waardering	27
6	Verantwoording medezeggenschapsraden	27
	Stichtse Vrije School	27
	Novalis College	28
	Karel de Grote College	28
	Tobiasschool	28
	pMR	29
7	Kerncijfers onderwijs	30
	Leerlingen	30
	Tevredenheid leerlingen	30
	Onderwijsresultaten leerlingen	31
	Geslaagden	33
8	Personeel	34
	Ontwikkelingen personeelsbeleid	34
	Personeelsbestand	34
	Leeftijdsopbouw	35
	Ziekteverzuim	36
	Onbevoegden	36

Uitkeringen na ontslag	36
9 Financiële situatie	37
Financiële kengetallen.....	38
Balans	40
Exploitatieoverzicht.....	41
Nadere analyse exploitatie.....	41
Begroting 2020	43
Huisvesting	44
Treasurybeleid.....	44
10 Risicoparagraaf	45
Leerlingrisico's bruto netto	45
Bekostigingrisico's.....	47
Personeelsrisico's.....	48
Organisatorisico's.....	50
Gebouw- en inventarisrisico's.....	50
Diverse risico's.....	52
Renterisico.....	52
Kredietrisico's.....	52
Liquiditeitsrisico	53
Gewenste buffervermogen	54
11 Toetsing financiële positie.....	55
12 Continuïteitsparagraaf.....	57
A Gegevensset.....	57
B Overige rapportages	60
13 Ondertekening.....	61
14 Bijlagen.....	62
Nevenfuncties leden raad van toezicht.....	62
Nevenfuncties voorzitter college van bestuur	62
B. Jaarrekening 2019	63
C. Overige gegevens.....	96

1 Vooraf

U leest het jaarverslag van onze stichting waarin we een beeld geven van onze activiteiten in 2019. De raad van toezicht en de medezeggenschapsraden hebben met hun eigen jaarverslag daaraan bijgedragen. We hebben geprobeerd om een beknopt maar getrouw beeld te geven van de ontwikkelingen. Daarna is er een uitgebreid verslag van de financiële positie van de school. Reacties ontvangen we graag op bestuur@sgvvs.nl.

2 Leeswijzer

Het jaarverslag bestaat uit de verantwoording over het gevoerde beleid en de verantwoording over de financiën, de jaarrekening.

Het verslag start (3) met een korte beschrijving van de scholengemeenschap. In (4) beschrijven we de ontwikkelingen op de belangrijkste speerpunten van de school. In (5) verantwoordt de raad van toezicht zijn activiteiten en in (6) doen de medezeggenschapsraden dat. In (7) en (8) staan de belangrijkste cijfers over onderwijs en personeel. (9), (10), (11) en (12) geven inzicht in de huidige en toekomstige financiële situatie van de stichting. Het jaarverslag besluit met de jaarrekening 2018.

Met dit jaarverslag verantwoordt het college van bestuur het gevoerde beleid. Het verslag komt aan de orde in het managementteam en in de deelmedezeggenschapsraden VO en in de medezeggenschapsraad PO. De raad van toezicht keurt het verslag goed waarna het college van bestuur het vaststelt.

Onze accountant heeft het verslag beoordeeld, de jaarrekening gecontroleerd en een controleverklaring afgegeven. Het verslag wordt na vaststelling gepubliceerd op de website van de stichting en gezonden aan uitvoeringsorganisatie DUO van het ministerie OCW, de gemeente Nijmegen en de Bank Nederlandse Gemeenten.

A. Bestuursverslag

3 Scholengemeenschap voor vrijeschoolonderwijs

Doelstelling

De Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs stelt zich ten doel de instandhouding en de ontwikkeling van een of meer instellingen voor vrijeschoolonderwijs, waar onderwijs wordt gegeven op basis van de pedagogische inzichten die voortkomen uit de antroposofie. Dit komt tot uiting in het navolgende citaat van Rudolf Steiner: "De vraag is niet, wat de mens moet kunnen en weten om zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wel wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken" (uit: Zur Dreigliederung des Sozialen Organismus; Gesammelte Aufsätze 1919-1921; Stuttgart 1962).

Kernactiviteiten

Wij bieden voortgezet vrijeschoolonderwijs aan leerlingen van twaalf tot en met achttien jaar en speciaal basisvrijeschoolonderwijs aan leerlingen van zes tot twaalf jaar. Het vrijeschoolonderwijs kent een doorlopend leerplan voor leerlingen van vier tot en met achttien jaar. Wij hebben daarom nauw contact met de vrijescholen voor basisonderwijs, vanwaar een groot gedeelte van de leerlingen van de scholengemeenschap afkomstig is.

Governance

raad van toezicht

De Stichting hanteert de Code Goed Onderwijsbestuur en werkt binnen de kaders zoals die gelden voor het bekostigde onderwijs in Nederland. Het bevoegd gezag van de scholengemeenschap is de Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs gevestigd te Nijmegen. De stichting heeft een raad van toezicht en een college van bestuur bestaande uit één bestuurder. De raad van toezicht komt ongeveer vijfmaal per jaar bijeen. De raad houdt toezicht op de kwaliteit en voortgang van het onderwijs en de organisatie, adviseert de bestuurder en geeft invulling aan de rol van werkgever van de bestuurder. De raad van toezicht heeft over 2019 verslag gedaan van zijn activiteiten (zie elders in dit verslag).

Statuten

In 2018 constateerden wij dat de statuten, gezien de wijzigingen in wet- en regelgeving en gezien nieuwe inzichten binnen de Stichting, wijziging behoeven. Met gebruikmaking van externe expertise en met goede interne afstemming hebben wij in 2019 een traject afgerond dat heeft geleid tot nieuwe statuten waarin o.a. de posities van de scholen, raad van toezicht en college van bestuur in lijn gebracht zijn met wet- en regelgeving en de actuele werkpraktijk.

Medezeggenschap

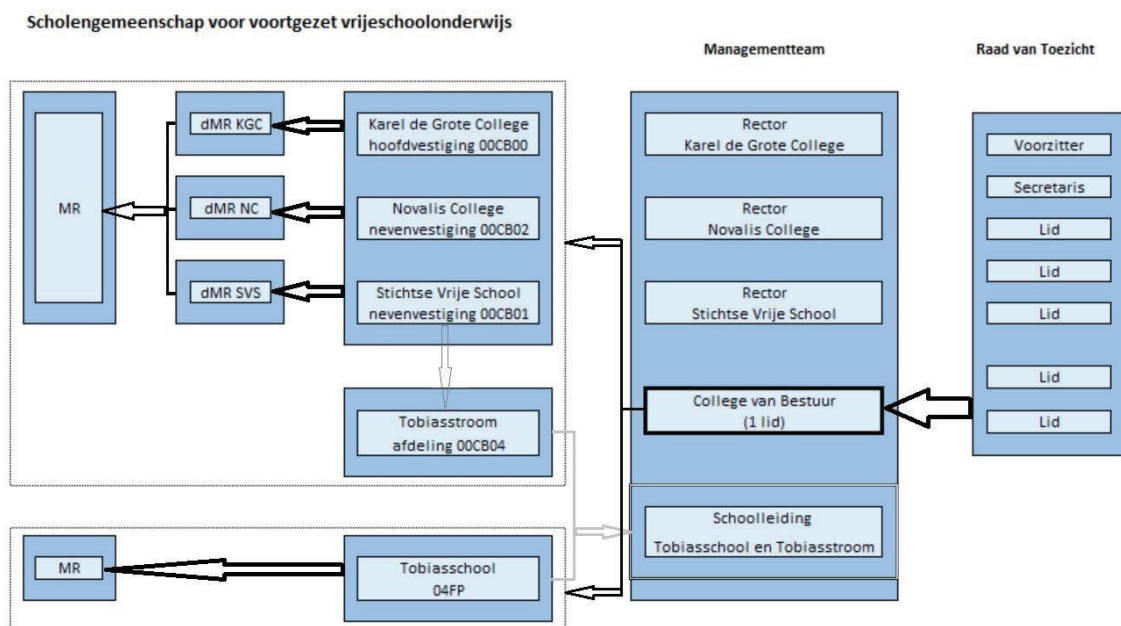
De Stichting kent twee medezeggenschapsraden: een voor de Tobiasschool (SBAO) en een voor de school voor voortgezet onderwijs. Elke vestiging voor voortgezet onderwijs heeft een deelraad medezeggenschap (dMR). In 2018 hebben wij de medezeggenschapsstructuur geëvalueerd en in 2019 hebben wij het traject gestart dat moet leiden tot nieuwe werkstructuur waarin de drie geledingen (leerlingen, ouders, medewerkers) meer dan voorheen betrokken worden bij

stichtingsbreed aangelegenheden en waarbij de deelmedezeggenschapsraden VO en de medezeggenschapsraad PO beter in positie komen. Eind 2019 was de interne afstemming van de nieuwe werkstructuur vrijwel afgerond en werkte een externe expert aan de bij de nieuwe werkstructuur behorende documenten. Het traject wordt naar verwachting in 2020 afgerond. De medezeggenschapsorganen hebben over 2019 verslag gedaan (zie elders in dit verslag).

Organisatiestructuur

De scholengemeenschap omvat drie vestigingen voor voortgezet onderwijs (het Karel de Grote College te Nijmegen, de Stichtse Vrije School te Zeist (met een afdeling leerwegondersteunend onderwijs: de Tobiasstream) en het Novalis College te Eindhoven en een school voor speciaal basisonderwijs (de Tobiaschool te Zeist). De VO-vestigingen (later ook te noemen 'scholen') en de PO-school opereren in de vormgeving en uitvoering van het onderwijs zelfstandig. Daar waar nodig en passend is er gezamenlijk beleid dat wordt afgestemd in de managementteams.

In 2019 hadden de managementteams op de scholen hun eigen overleg en was er ongeveer eens in de 6 weken stichtingsbreed overleg van bestuurder met rectoren VO. Ook had de bestuurder het overleg met de leidinggevendenden van Tobiaschool en Tobiasstream. De managementteams van de scholen hadden, samen met het bestuursbureau, in september 2019 een tweedaagse in Rotterdam, rondom het thema 'leiderschap'. In 2019 vroeg de positionering van het teamleiderschap zowel stichtingsbreed als op de scholen de aandacht en onderzochten wij hoe te komen tot nieuwe werkkaders. Buiten de formele organisatie- en overlegstructuur heeft de Stichting de werkgroep schoolontwikkeling waarin managementteams en de pedagogische werkgroepen samenkomen. In 2019 had de werkgroep een bijeenkomst rondom het thema pedagogische kwaliteit.

Toezicht door Inspectie van het Onderwijs

Alle scholen binnen de Stichting hadden in 2019 het zogenaamde basisarrangement. Het Novalis College kreeg in 2019 een attendering op het grote verschil tussen de SE en CE-resultaten voor het VWO, hetgeen leidde tot een extra aanscherping van het verbeterplan dat als doel heeft dat de school hierin aan de norm voldoet.

De aanbevelingen die de Stichting in 2018 kreeg na het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs, kregen in 2019 nader uitwerking. De bestuurder heeft met de scholen een accent gezet op het expliciet in kaart brengen en volgen van de brede onderwijskwaliteit in zowel de kwalificering, socialisering en subjectwording. In dit kader is ondertussen in het brede verband van de andere VO-vrijescholen in Nederland een eigen auditsystematiek ontwikkeld.

Kwaliteitszorg

Het speelveld

Onze belangrijkste opdracht, ook opgenomen in de statuten van de stichting, is om de jonge mens te helpen om zijn motieven en idealen te verhelderen en te ontwikkelen zodat in hem of haar voornemens voor de toekomstige samenleving worden gewekt. Onze leerlingen voegen zich niet uitsluitend in de bestaande orde maar vernieuwen de wereld. We gebruiken de doeldomeinen van Biesta (kwalificatie, socialisatie en subjectwording) om ons denken over ons onderwijs te structureren. Voor het invoegen in de bestaande orde zijn vooral de kwalificatie- en socialisatie-elementen van het onderwijs belangrijk. Subjectwording is vereist om de wereld te kunnen vernieuwen.

In het navolgende beschrijven wij de werkkaders waarbinnen wij de kwaliteit plannen, volgen en besturen.

Beleidsplannen

De ambities van onze school zijn beschreven in het strategisch beleidsplan 2017-2021. De scholen hebben de strategische doelstellingen vertaald naar schooldoelstellingen, vervolgens naar teamdoelstellingen en soms ook naar individuele doelstellingen. De schooldoelstellingen zijn per schooljaar uitgewerkt in jaardoelen. Elders in dit verslag is een uitgebreide impressie opgenomen van de voortgang met het strategisch beleidsplan op de scholen.

Werkgebieden

In 2019 waren wij actief op de verschillende werkgebieden in kwaliteitsbeleid. Hieronder staan de werkgebieden beschreven en zijn de processen uitgewerkt en toegelicht volgens PDCA cyclus (Plan, Do, Check en Act). Elders in dit verslag staan door ons behaalde resultaten (bijvoorbeeld op het gebied van financiën en leeropbrengsten) beschreven.

Figuur: werkgebieden kwaliteitsbeleid

	Ontwikkelingskwaliteit	Onderwijskwaliteit	Bedrijfsvoeringskwaliteit
Koersdocument (plan)	strategisch beleidsplan schoolplan teamplan	professionaliseringsplan indicatoren leskwaliteit	overzicht indicatoren en normen
Proceseigenaar (do)	SPB: bestuurder SP: rector/directeur teamplan: teamleider	prof.plan: bestuurder leskwaliteit: rector/directeur i.s.m. teamleider	bestuurder i.s.m. bestuursbureau

		leraar (interview)	
Monitoring (check)	SBP: in 4 maandsrapportage SP: in 4 maandsrapportage audit	monitor leskwaliteit door leraar en rector/directeur en teamleider monitor prof.plan vlootshouw audits	kernindicatoren: in 4 maandsrapportages jaarverslag
Bijsturing en/of bijstelling (act)	interventies door leidinggevend	interventies door leidinggevend, agendering in R&O gesprek	interventies door leidinggevend

Ad Ontwikkelingskwaliteit

Ontwikkelingskwaliteit Plan

SGVVS heeft de ontwikkelingskwaliteit vastgelegd in plannen: het SBP, de schoolplannen en de teamplannen. Deze plannen kennen een sterke samenhang, zijn in overleg en afstemming tot stand gekomen, zijn bij betrokkenen bekend en raadpleegbaar.

Ontwikkelingskwaliteit Do

De plannen kennen een proceseigenaar die zorg draagt voor de uitvoering van de plannen:

- SGVVS SBP   bestuurder
- Schoolplan   rector/directeur
- Teamplan   teamleider

Ontwikkelingskwaliteit Check

De proceseigenaar checkt de voortgang van de eigen plannen en rapporteert daarover aan leidinggevende en medewerkers in de 4 maandsrapportages. Een bijzondere monitoring is de vierjaarlijkse collegiale bestuurlijke visitatie zoals die geldt in het landelijke VO-verband.

Ontwikkelingskwaliteit Act

De leidinggevende pleegt, aan de hand van de check en aanvullende signalen of incidenten, de interventies die nodig zijn om het plan voortgang te laten vinden en de beoogde resultaten te behalen. Aan de hand van de evaluaties stelt de leidinggevende ambitie en plan zo nodig bij.

Ad Onderwijskwaliteit

Onderwijskwaliteit Plan

Inzake de onderwijskwaliteit heeft SGVVS twee gebieden benoemd: *ontwikkeling en scholing personeel* en *vereiste leskwaliteit*. Voor het eerste gebied zal in 2020 een specifiek doel en plan geformuleerd en vastgelegd worden. De leskwaliteit heeft SGVVS uitgewerkt in drie gebieden:

- De leraar geeft op een didactisch goede wijze les,
- de leraar is een inspirerende en/of gepassioneerde vrijeschoolleraar en voldoet aan zijn pedagogische opgaven,
- de leraar kan inspelen op de (ondersteunings)vraag van leerlingen en tegelijkertijd andere leerlingen niet verwaarlozen.

De kwaliteit is verder niet uitgewerkt of vastgelegd in normen of indicatoren.

Onderwijskwaliteit Do

Rector/directeur en teamleider zijn de proceseigenaren inzake onderwijskwaliteit. Op alle scholen werken de leraren met intervisie-achtige instrumenten aan hun kwaliteit en hun ontwikkeling. Leraren betrekken leerlingen bij de beoordeling van hun eigen leskwaliteit.

Onderwijskwaliteit Check

Teamleiders en schoolleiders bezoeken de lessen om de leskwaliteit te beoordelen. Eenmaal per jaar doen teamleiders en schoolleider een vlootshouw waarin zij elke leraar beoordelen. Ze gaan na hoe sterk deze is in de ontwikkeling en wat de leskwaliteit is. Uit de beoordeling volgt zowel op niveau van de leraar als het team een opdracht. De bestuurder bespreekt de uitkomst van de vlootshouw met de rector/directeur.

In 2020 zullen de scholen het monitoren van de leskwaliteit verder in vorm brengen, met nadrukkelijk een eigen inbreng van de leraar (waarin hij ook zijn pedagogische ambitie aangeeft) en op schoolniveau vaste, voor ieder volgbare ritmes volgen in intervisie en lesbeoordeling, in samenhang met R&O gesprekken.

In aanvulling op de onderzoeken van de Inspectie van het onderwijs, monitoren wij de onderwijskwaliteit middels de school-audit vanuit het werkverband van vrijescholen VO (waarderend onderzoek naar vooral de kwaliteit in socialisering en subjectwording) en de eigen collegiale audit (tussen scholen van SGVV), gericht op de basiskwaliteit.

Onderwijskwaliteit Act

De leidinggevende brengt de uitkomst van de vlootshouw in de R&O gesprekken en het teamoverleg en pleegt, aan de hand van de check en aanvullende signalen of incidenten, de interventies die nodig zijn om het plan voortgang te laten vinden en de beoogde resultaten te behalen. Aan de hand van de evaluaties stelt de leidinggevende ambitie en plan zonedig bij.

Ad Kwaliteit bedrijfsvoering

Kwaliteit van de bedrijfsvoering Plan

SGVVS geeft in het jaarverslag de 'harde' kwaliteitsgegevens met streefwaarden en normen.

Kwaliteit van bedrijfsvoering Do

Bestuurder en rector/directeur zijn proceseigenaar inzake de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In de velden Onderwijs en Organisatie ligt het eigenaarschap voornamelijk bij de rector/directeur, in het veld personeel is er sprake van een gedeeld eigenaarschap (SGVVS is de werkgever, de rector/directeur is de leidinggevende en stuurt de werkprocessen van de leraar aan), in de velden financiën en RI&E ligt het eigenaarschap voornamelijk bij de bestuurder.

Kwaliteit van bedrijfsvoering Check

Jaarlijks brengt de scholen en het bestuur in het jaarverslag de prestaties per school en voor de stichting als geheel in kaart. Daarnaast volgt elke school iedere 4 maanden enkele aangewezen

relevante kritische succesfactoren (bijvoorbeeld ziekteverzuim en lesuitval) en rapporteert daarover in de 4 maandrapportage die gedeeld wordt met team en MR.

Kwaliteit van de bedrijfsvoering Act

De leidinggevende pleegt, aan de hand van de check en aanvullende signalen of incidenten, de interventies die nodig zijn om het plan voortgang te laten vinden en de beoogde resultaten te behalen. Aan de hand van de evaluaties stelt de leidinggevende ambitie en plan zo nodig bij.

Klachten

In 2019 is er een klacht bij het bestuur binnengekomen, van ouders van de Stichtse Vrije School. Deze is door bestuurder en de rector naar tevredenheid van de klager afgehandeld.

Interne en externe bestuurlijke contacten

Intern

De bestuurder was in 2019 wekelijks of tweewekelijks op de vier scholen, voor contact en overleg. In 2019 schoof bestuurder aan bij overleg op de scholen van o.a. medewerkers (pedagogische vergadering), leerlingenraad, ouderraad en de medezeggenschapsorganen. Ook was hij op de scholen aanwezig bij verschillende evenementen en feesten. In het voorjaar van 2019 draaide de bestuurder op alle scholen een dag mee 'als leerling'. Om verder in gesprek te gaan over de werking van brede onderwijskwaliteit op de scholen, maakte de bestuurder in 2019 een begin met de ronde langs de pedagogische werkgroepen met de vraag naar 'vindplaatsen van pedagogische kwaliteit'. Inzake examinering maakt de bestuurder een vergelijkbare ronde langs de examencommissies van de scholen.

Extern

In 2019 bewoog bestuurder zich actief in externe netwerken, zowel in de Vrijeschool-netwerken (o.a. platform vrijescholen VO, cluster vrijescholen VO, landelijke vereniging van vrijescholen, Iona-stichting, lectoraat vrijescholen) als in de onderwijsnetwerken daarbuiten (VO-raad, regionale werkverbanden, lokale werkverbanden, expertgroep pedagogische kwaliteit). Verder onderhield de bestuurder contact met de VO-initiatieven in Uden, 's-Hertogenbosch, Tilburg en Arnhem.

ICT

De Stichting kent een eigen dienst ICT die voor de scholen en het bestuursbureau de ICT-infrastructuur, hardware en software verzorgt en beheert. Daarnaast werkt de dienst ICT voor scholen van Stichting Pallas (vrijescholen PO). In 2019 heeft de dienst de eigen werkprocessen gestroomlijnd en een grote slag gemaakt in de overgang naar externe servers. Daarmee is de kwaliteit en continuïteit van databeheer nog beter geborgd. Ook heeft de dienst verder gewekt aan het faciliteren van medewerkers met hardware en software. Flankerend hieraan heeft het bestuursbureau in 2019 werk gemaakt van AVG-zaken en de daarbij horende protocollen en documenten. De bestuursondersteuner vervulde in 2019 de rol van functionaris gegevensbescherming. Hij volgde en ondersteunde de scholen in de bescherming van de privacy en het daarbij behorende beleid. In 2019 waren er op het gebied van de privacy geen incidenten. Verder bereidde de bestuursondersteuner het aantrekken van een externe Functionaris Gegevensbescherming voor. Tot slot valt te noemen dat in samenwerking met Vlaamse

Vrijeschool collega's wij een vertaling laten maken van de belangwekkende brochure *Education For Media Literacy*.

Maatschappelijke thema's

In het verslagjaar hebben de scholen werk gemaakt van de maatschappelijke thema's zoals die in de politiek en de maatschappij spelen:

- Strategisch personeelsbeleid (HRM)
- Passend onderwijs
- Allocatie van middelen naar schoolniveau
- Toetsing en examinering

In diverse onderdelen van dit jaarverslag en de jaarrekening alsmede in de begroting 2020 komen deze thema's direct of indirect aan de orde, vooral in hoofdstuk 4 van het jaarverslag waar de onderwijsontwikkeling op de scholen beschreven is. Hierna volgt een beknopte weergave van hetgeen op de betreffende thema's binnen de scholengemeenschap en binnen de scholen aan de orde was. De weergave is bedoeld om een beeld te geven, het is niet compleet of uitputtend.

Strategisch personeelsbeleid (HRM)

Het strategisch personeelsbeleid kende in 2019 verschillende ontwikkelingen zoals het arbobeleid en de traject functiegebouw en beloningsstructuur.

Arbobeleid: terugdringen verzuim en verhogen welbevinden

In 2019 waren wij actief met arbobeleid, gericht op het terugdringen en voorkomen van verzuim en het verhogen van welbevinden van de medewerkers. Dit beleid kreeg in afstemming met de pMR o.a. vorm in het voorbereiden van de RI&E en het zoeken naar en vervolgens samenwerken met een nieuwe arbodienstverlener. Wij gingen op weg met De Bedrijfspoli die, in lijn met de besturingsfilosofie van de scholengemeenschap, werkt vanuit medewerkerkracht.

Visie Bedrijfspoli: Onze visie is dat mensen die gezond door het werkzame leven gaan en van waarde willen zijn voor hun organisatie medewerkerkracht leveren. Met medewerkerkracht presteren organisaties beter. Onze missie is dat wij organisaties ondersteunen bij het ontwikkelen van deze medewerkerkracht. Wij versterken werkgevers in hun regierol bij inzetbaarheid en geven medewerkers de verantwoordelijkheid over hun inzetbaarheid. De basis hiervoor is een goede dialoog tussen leidinggevende en medewerker (bron website Bedrijfspoli, geraadpleegd mei 2020)

Samen met de Bedrijfspoli brachten wij de teamleiders op de scholen beter in positie, o.a. in hun taak als direct leidinggevende van medewerkers die (dreigen te) verzuimen. Wij monitoren en evalueren ons arbobeleid middels het wekelijks monitoren van de verzuimcijfers en het plegen van de daaruit volgende interventies. De Quick scan psychosociale arbeidsbelasting, te houden in juni 2020, gaat ons meer inzicht geven in het welbevinden van de medewerkers.

Functiegebouw en beloningsstructuur: transparantie en eenduidigheid

In 2019 bleek dat het functiegebouw en de beloningsstructuur van de stichting groot onderhoud behoeven. In directe afstemming met de pMR is geld vrijgemaakt en een traject ingezet dat in 2020 moet leiden tot een actueel functieboek en heldere loopbaanperspectieven die eraan bijdragen dat de scholengemeenschap mensen kan binden (en werven!) en boeien.

Passend Onderwijs

De scholen binnen de scholengemeenschap werken binnen een eigen samenwerkingsverband en zijn daar op de verschillende niveaus (rector, schoolleider, zorg coördinator, etc.) vertegenwoordigd. Alle samenwerkingsverbanden leggen zelf verantwoording af over hun activiteiten en de aanwending van hun middelen. De door het samenwerkingsverband aan de scholen verstrekte middelen wenden de scholen in goede afstemming aan ten behoeve van leerlingen die een specifieke zorgvraag hebben. Zo werken de scholen aan het realiseren van de doelstellingen van passend onderwijs: maatwerk, in het bijzonder voor leerlingen met een specifieke ontwikkelvraag, zoveel als mogelijk binnen de context van het reguliere onderwijs. Een bijzondere speler in passend onderwijs binnen onze scholengemeenschap zijn de Tobiassschool (SBAO) en Tobiasstroom (LWOO).

Allocatie van middelen binnen het schoolbestuur

De specifieke doorwerking van ons allocatiemodel staat beschreven in de begroting. De hoofdlijn binnen de scholengemeenschap is de volgende:

- Scholen ontvangen 1 op 1 de bekostiging horend bij hun vestiging en leerlingen, dragen hierover verantwoording af en kennen binnen de stichting een eigen financiële positie.
- Scholen dragen naar rato van hun 'omzet' bij aan bovenschoolse zaken en diensten.

De kosten in de begroting bovenschools kunnen als volgt worden onderverdeeld:

- Kosten ten behoeve van het bestuursbureau, voor de algemene bestuurlijke taken.
- Kosten die ten behoeve van de scholen worden gemaakt, als zijnde dienstverlening aan de scholen ten behoeve van personeelszaken, financiële zaken, kwaliteitszorg, ICT en huisvesting.

Toelichting bij kosten bestuursbureau

In de kosten bestuursbureau (begroting 2020 € 195.690) zijn de kosten opgenomen die direct toe te rekenen zijn aan het voeren van bestuur voor de stichting. Deze kosten betreffen, naast de overige lasten, de volgende personeelskosten:

- 75% van de personeelskosten van de bestuurder*
- 50% van de personeelskosten van de bestuursondersteuner
- 33% van de personeelskosten van de stafmedewerker financiën en beleidsmedewerker P&O
- de kosten en vergoedingen aan de raad van toezicht*

* in het jaarverslag zijn de werkelijke kosten, ter verantwoording, opgenomen.

Toelichting bij kosten inzake de diensten aan scholen (begroting 2020 € 921.306)

In de kosten diensten aan de scholen zijn de volgende kosten opgenomen:

- * personeelskosten bestuursbureau (25% bestuurder, 50% bestuursondersteuner, 67% stafmedewerker financiën en beleidsmedewerker P&O)
- * de personeelskosten van de ICT-dienst (2,8 fte)
- * de overige personele lasten (zoals Arbokosten, diensten derden, etc.)
- * alle afschrijvingskosten (met name ICT)
- * de afdracht aan het KGC voor gebruik kantoorruimte
- * alle overige lasten; in deze overige lasten zijn meegenomen de kosten van het administratiekantoor, accountant, abonnementen en ICT-kosten.

VMBO-techniek

De door de scholen ontvangen extra gelden voor VMBO-techniek onderwijs zijn op verschillende manieren aangewend, bijvoorbeeld in de Kunst- en Ambachtstroom van het KGC en de verschillende projecten en initiatieven van het Novalis College inzake ICT en mediatechnologie.

Zie verder ook hoofdstuk 4 van dit jaarverslag. De monitoring en besturing van deze initiatieven zal in 2020 verder ontwikkeld worden.

Toetsing en examinering

In 2019 hebben wij werk gemaakt van de doorontwikkeling van de examinering:

- Professionalisering examencommissies,
- Ontwikkelen van visie op toetsen en examinering, passend binnen de geldende kaders en stevig in de vrijeschooltraditie,
- Projecten formatief toetsen,
- Monitoring toetsresultaten.

Onderwijshuisvesting

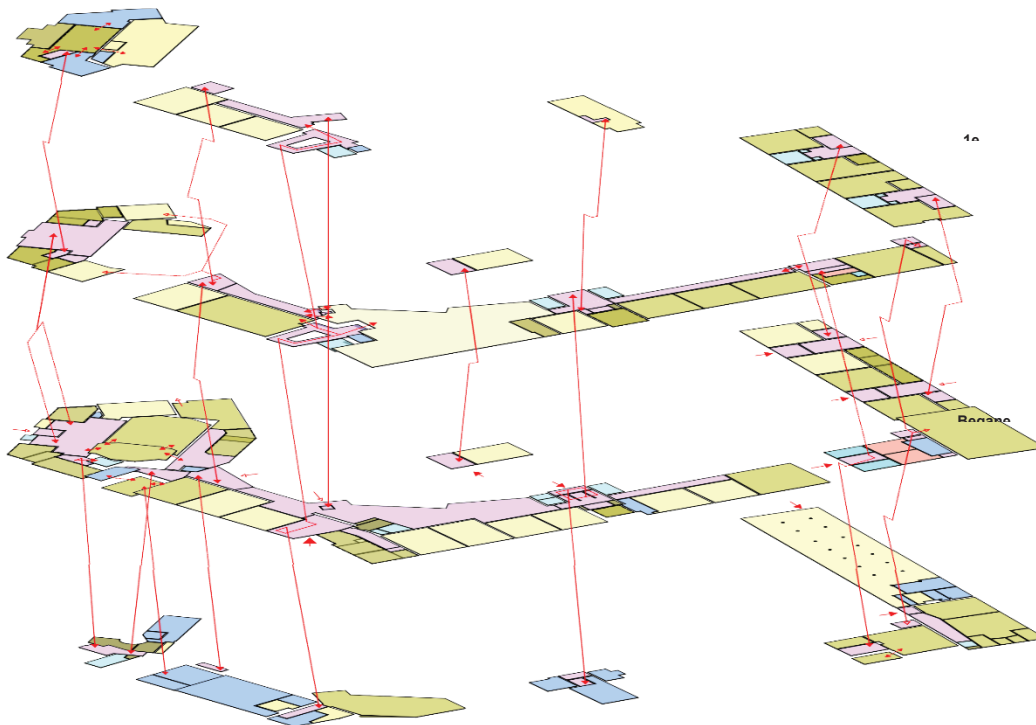
Om de groei en ontwikkeling van het Vrijeschoolonderwijs ook voldoende en passende fysieke ruimte te geven, is er in 2019 veel aandacht geweest voor uitbreiding en/of aanpassing van de schoolgebouwen, met oog voor capaciteit, uitstraling, duurzaamheid en geschiktheid voor de vorm van onderwijs.

Tobiasschool

In de zomer van 2019 waren de voorbereidingen voor de renovatie van de Tobiasschool rond. Toen bleek echter dat de noodzakelijke verhuizing naar een tijdelijk onderkomen in de herfstvakantie niet mogelijk was. Samen met een adviesbureau en de gemeente Zeist werd er opnieuw gezocht naar geschikte vervangende tijdelijke huisvesting, te betrekken in 2020.

Karel de Grote College

Het Karel de Grote College heeft in 2019 in goede samenwerking met externe partners voorbereidingen getroffen voor een integraal bouwproject waarin capaciteit, duurzaamheid en uitstraling aandacht krijgen. Er zijn elf scenario's uitgewerkt door architecten en installateurs, er is een projectleider aangesteld en de financiën worden uitgewerkt in de *business case*. Op basis daarvan zal een keuze worden gemaakt voor het meest passende scenario.

Stichtse Vrijeschool

Vanuit de gemeente Zeist heeft de Stichtse Vrije School aanzienlijke financiële middelen ontvangen voor de vernieuwing van het schoolgebouwdeel dat in de jaren '40 is gebouwd. De verbouwingsplannen moeten in 2020 meer handen en voeten krijgen, waarbij duurzaamheid op twee manieren een belangrijke rol speelt. Enerzijds zijn milieuaspecten zoals het energieverbruik van groot belang in een gebouw met nu nog onder andere enkele beglazing. Anderzijds speelt duurzaamheid ook een rol in termen van de toekomstvisie op het onderwijs. Keuzes die daarin worden gemaakt bepalen de noodzaak van passende ruimtes voor bepaalde typen onderwijs of vakken, het gebruik van digitale middelen, mogelijke groei van het aantal leerlingen en dergelijke. Kortom: een ingewikkelde puzzel waar in 2020 weer verder aan zal worden gewerkt.

Novalis College

Om het gegroeide aantal leerlingen op het Novalis College beter te kunnen herbergen, worden de tijdelijke *units* vervangen door een vast nieuw bijgebouw. In 2019 zijn in planvorming en voorbereiding hiervan grote vorderingen gemaakt. Daarbij is er aandacht voor geborgenheid tussen de gebouwen, groen om de gebouwen heen en verkeersveiligheid rondom de school.

4 Onderwijsontwikkelingen in de scholen

Vrijescholen volop in ontwikkeling

‘Het is heel leuk om te merken dat we als school ook steeds sterker in onze autonomie komen te staan. De signalen uit de regio laten zien dat je als school toch echt gezien en serieus genomen wordt en er bij ons een fantastische club mensen werkt die goed werk doet en weloverwogen keuzes maakt en dat uitstraalt. Het maakt mij iedere keer weer blij en trots op de school waarvoor ik mag werken en eindverantwoordelijk mag zijn [...] maar we doen het toch altijd met zijn allen’.

Schoolleider Maarten Blokker van de Tobiasstroom weerspiegelt met deze uitspraak precies de indruk die er achterbleef na gesprekken met de schoolleiders van de vrijescholen binnen SGVVS, waarin we samen terugblikten op het afgelopen jaar 2019. De Tobiassschool en Tobiasstroom, de Stichtse Vrije School, het Karel de Grote College en het Novalis College werken samen in de Scholengemeenschap SGVVS. Ze zijn daarbinnen autonoom en hebben een eigen schoolcultuur en wijze waarop zij het vrijeschoolonderwijs inrichten. De scholen vervullen een belangrijke rol in hun eigen regio; voor leerlingen en hun ouders én door samenwerking en kennisuitwisseling met andere scholen en (onderwijs)organisaties. Dit alles wordt gerealiseerd door een ‘fantastische club mensen’ waar de schoolleiders graag mee samenwerken.

De scholen van SGVVS zijn volop in ontwikkeling op een aantal gemeenschappelijke thema’s, zoals het aanbod van vrijeschoolonderwijs, de schoolorganisatie, maatschappelijke ontwikkelingen, samenwerking met externe partners en ICT & digitale geletterdheid. Deze ontwikkelingen raken een of meerdere van de vijf doelstellingen zoals die binnen de gemeenschap van leerkrachten, ouders, leerlingen en schoolleiding zijn gekozen en in het strategisch beleidsplan 2017-2021 staan beschreven. De scholen geven allen op eigen wijze invulling aan de thema’s, op basis van de eigen context en de energie, kennis en kunde van de medewerkers. Zo werken zij aan modern, zich ontwikkelend vrijeschoolonderwijs dat de idealen van de jonge mens wekt, in een uitdagende leergemeenschap van leerlingen, ouders en medewerkers met wortels in de antroposofie..

In dit jaarverslag rapporteren wij over de voortgang op de vijf strategische doelstellingen op de scholen. De rapportage is niet uitputtend of compleet, het is een impressie van ‘werk in uitvoering’.

Strategische doelstelling 1. Medewerkers, leerlingen en ouders werken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid samen aan de ontwikkeling van het onderwijs.

Maatwerk

De verantwoordelijkheid in onderwijsontwikkeling kwam tot uiting in het gerealiseerde maatwerk. Op verschillende scholen worden de mogelijkheden voor maatwerk onderzocht; manieren waarop leerlingen in hun onderwijsprogramma kunnen versnellen, verbreden en/ of verdiepen. Het Novalis College is toegelaten tot een *pilot* van de VO-raad ‘Voortgezet leren’, waarin zij samen met acht andere scholen verkennen welke mogelijkheden maatwerk biedt en waar problemen of hobbels kunnen ontstaan. Er zijn al enkele leerlingen die in een maatwerkprogramma meelopen zoals HAVO-leerlingen die een aantal vakken op VWO-niveau volgen, VWO-leerlingen die sneller Engels afronden of leerlingen die extra vakken volgen. Komend jaar zal dat worden uitgebreid.

De Stichtse Vrije School heeft de afgelopen jaren verschillende extra activiteiten aangeboden voor leerlingen die het leuk vinden om extra uitgedaagd te worden. Op het gebied van de natuurwetenschappen doen leerlingen bijvoorbeeld mee aan laboratoriumproeven binnen het *U-talent* programma van de Universiteit Utrecht en Hogeschool Utrecht. Ook kunnen leerlingen uit de 10^e klas al jarenlang meedoen aan het *Model European Parliament* en is er een internationaal uitwisselingsprogramma met maatschappelijke thema's waar gezamenlijk aan gewerkt wordt. Bij het aanbieden van andere extra uitdagingen kwamen ze bij de Stichtse Vrije School ook tot het opmerkelijke inzicht dat veel leerlingen liever niet los van de klassengroepen willen werken. Ze willen graag wat extra doen, maar ook de les niet missen en juist samen en in interactie met de andere leerlingen werken. Daarin maakt het niet uit of die andere leerlingen ook extra (cognitieve) mogelijkheden hebben. Volgens schoolleider Gijs van Lennep zou binnen de school het liefst 'inclusief werken' en projecten doen waarbij alle leerlingen met hun specifieke mogelijkheden aan bod komen.

Leerling aan zet

Op het Karel de Grote College is er veel aandacht voor een inrichting van het onderwijs vanuit het ontwikkelperspectief van de leerling. Naast het terugbrengen van het aantal toetsweken is er gewerkt aan een leerlinggericht rooster, een nieuw huiswerkbeleid en een andere jaarplanning. Om een leerlinggericht rooster te realiseren heeft schoolleider Ardan Aldershof na zijn aantreden in mei 2019 het hele paradigma omgegooid: waar het rooster eerst vanuit docentenperspectief werd opgebouwd, zal het rooster voor schooljaar 2020-2021 worden ingericht vanuit het perspectief van leerlingen. Naar verwachting zal het rooster leiden tot werkdrukvermindering voor leerlingen. Het wordt ingericht op basis van het ontwikkelperspectief van hoofd, hart en handen. Deze perspectieven moeten op één dag en binnen een week goed verdeeld worden. Verder zijn er ontwerpeisen die tot een gebalanceerd aanbod leiden: als een vak twee keer in één week wordt gegeven, dan moet er minimaal een dag tussen zitten en er mag maximaal één tussenuur op een dag en twee tussenuren in week zijn in een rooster. Daarnaast is er afgesproken dat er geen huiswerk voor het hoofdonderwijs gegeven mag worden. Tot slot gaat de school werken met een overzichtelijke jaarplanning met een goede spreiding van opdrachten en huiswerkbelasting. Zo kunnen docenten van elkaar zien hoe de spreiding is en leerlingen kunnen op basis hiervan hun docenten aanspreken wanneer de huiswerkdruk onvoldoende gespreid is.

Samen gezond

Het Novalis College heeft in 2019 de Gouden schaal ontvangen voor de gezonde kantine. In dit kader is ook gekeken naar andere aspecten van een gezonde school door middel van een onderzoek naar werkdruk/ stress onder leerlingen, samen met twee andere scholen in Eindhoven. Dat heeft geleid tot een programma met 4-daagse hoofdonderwijs, een breed palet aan keuzewerkijd, een stille mediatheek voor de tussenuren, een compacter rooster, het invoeren van keuzewerkijd en het inrichten van een derde leslokaal met computers op het Novalis College.

Betrokkenheid van leerlingen en ouders

De scholen hebben ouders en leerlingen, in de medezeggenschapsorganen en andere overleggen, actief geïnformeerd over ontwikkelingen, hen om advies gevraagd en betrokken in besluitvorming. Op de Tobiasschool hebben de klassenouders zich verenigd en ideeën naar voren gebracht om de ouderbetrokkenheid binnen de school te vergroten. Ook heeft schoolleider Lidewij Beemer tijdens ouderavonden ouders in groepen door middel van coöperatieve werkvormen mee laten denken over allerlei thema's. Op de Tobiasstroom zijn er in iedere klas ouders die samen een aantal keren per jaar samenkomen met de schoolleider en met elkaar spreken over wat er in de klassen speelt en hoe de school zich ontwikkelt. Ouders tonen hun betrokkenheid en vinden het leuk om te horen hoe het in de andere klassen gaat. Het gaat steeds

beter werken, maar een verdere versterking en structurele inbedding is nog wel een zoektocht. Ook met de leerlingen is een groepje gevormd dat meepraat over thema's die hen aangaan binnen de school.

Strategische doelstelling 2. We creëren mogelijkheden waardoor leraren zich eigenaar voelen van hun onderwijs.

Eigenaarschap, sturing en leiderschap

De Stichtse Vrije School houdt de inrichting van de organisatie tegen het licht. De school heeft het pedagogische eigenaarschap van de leraar hoog in het vaandel en zoekt naar een organisatievorm die voorziet in de behoefte aan meer gezamenlijkheid en gemeenschap, meer studie op het gebied van menskunde, meer werken op kleinere schaal, een goede vergaderstructuur en een duidelijke rol van teamleiders. Ook is er op kleine schaal geëxperimenteerd met het gebruik van *tablets* door leerkrachten om daarmee efficiënter te kunnen werken en bij te dragen aan verminderen van de werkdruk. Daarnaast wordt er gezocht naar manieren om (fysieke en mentale) ruimte te creëren om werkdruk te verminderen op de diverse manieren waarop medewerkers dat kunnen ervaren. Er is in kaart gebracht welke medewerkers de komende jaren met pensioen zullen gaan *'om niet verrast te worden door dingen die je kunt voorspellen'*, aldus schoolleider Gijs van Lennep. Ook is de procedure van werving- en selectie in kaart gebracht en aangescherpt. Er is duidelijker vastgelegd wie waarvoor verantwoordelijk is, hoe bepaalde processen gaan en wanneer die plaatsvinden. Tot slot is men eerder begonnen met het uitwerken van de formatie, zodat men tijdig de juiste mensen kan aantrekken.

Transparantie

Ook op het Karel de Grote College heeft schoolleider Ardan Aldershof de schoolorganisatie verder geordend en een *'enorme stap'* gemaakt in het systeem en in het gedrag. Er is nu een organisatiestructuur met heldere communicatielijnen voor zowel leerlingen als medewerkers. Leerlingen praten in eerste instantie met hun docent en als ze er niet uitkomen gaan ze naar hun mentor. Als dat niet werkt, dan gaan ze naar de teamleider en anders naar de schoolleider. Voor medewerkers geldt ongeveer hetzelfde: zij zoeken eerst contact met hun teamleider en vervolgens pas met de schoolleider. In de nieuwe organisatiestructuur is er een heldere plek voor het pedagogisch team, de teamleiders en het management team.

Balans en rust

Op het Novalis College is er in 2019 heeft het rectoraat gedurende een half jaar versterking gehad in de persoon van Rony Grooten. Hij had als opdracht te werken aan meer balans en rust op de school. Met deze doelstelling gaf hij een verhelderende impuls aan eigenaarschap. Hij heeft de teamleiders begeleid in hun ontwikkeling en positionering als teamleider en trok samen met rector Marijke Vermeer op in de uitwerking van verschillende projecten. Op basis van onderzoek en gesprekken bracht hij advies uit over bijvoorbeeld een takenboekje, de personeelskamer en een informatief document voor nieuwe medewerkers.

Pedagogische eenheid Tobiasschool

Schoolleiders Lidewij Beemer van de Tobiasschool (PO) en Maarten Blokker van de Tobiasstroom (VO) zijn in 2019 gestart met de ontwikkeling van het PO en VO als een pedagogische eenheid waarbinnen de leraren zich eigenaar weten van hun opdracht. Met begeleiding van Clarien Veltkamp (adviseur bij CPS en ooit een van de oprichters van de Tobiasschool) heeft de school een proces van 1,5 jaar ingezet, het streven is dat het proces bij de opening van het gerenoveerde gebouw is afgerond. In 2019 is er met de bestuurder over gesproken, zijn ideeën naast elkaar gelegd, is er nagedacht over het vormen van een eenheid met de teams van medewerkers en hoe de kwaliteit gewaarborgd kan worden. Ook zullen leerkrachten, leerlingen en ouders actief betrokken worden in dit proces. Maarten Blokker: *'De eenheid zoeken in de Tobiasschool, de onder- en bovenbouw, dat we daarmee aan de slag zijn gegaan, dat was een gekoesterde wens van mij. Toen ik ooit begon bij Tobiasschool, was het één school met een onder- en bovenbouw met één gezamenlijke pedagogische vergadering en één directie die samen op een kamer zat [...] Het was één grote groep, een club. Fantastisch!'*

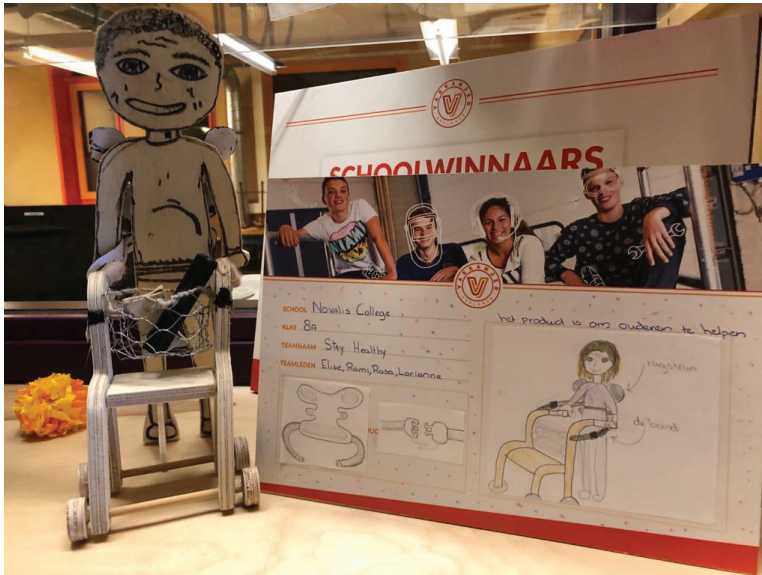

Strategische doelstelling 3. Vanuit de vrijeschoolpedagogie wegen we maatschappelijke ontwikkelingen en maken duidelijk welke keuzes we in ons onderwijsaanbod maken en waarom we dat doen.

Creatieve technologie

Het Novalis College, gelegen midden in de *brainport* Eindhoven, wil de uitgangspunten van het ontwikkelingsgericht en persoonsvormende vrijeschoolonderwijs koppelen aan de technologische innovaties in de kennisregio. De school neemt deel aan het landelijke onderwijsproject 'Sterk voor Techniek', gericht op vmbo-t. In dit project verbindt de school in het lesprogramma aspecten van kunstzinnige ambtelijke vormen met creatieve technologie. Het project krijgt vorm door een atelier, het Nova-lab, waar leerlingen aan de slag kunnen met creatieve technologie, onder leiding van een begeleider. Leerlingen werken bijvoorbeeld aan 3D tekenen en technologische oplossingen voor problemen, die ook esthetisch verantwoord zijn. Ook zijn er verbindingen gemaakt met andere vakken zoals natuurkunde of mediapedagogiek. Marijke Vermeer, schoolleider van het Novalis College: *'We werken hard aan de ontwikkeling van het vak Creatieve Technologie; het gaat misschien niet altijd snel, maar het feit dat we voor sterk techniekonderwijs toch een kwart miljoen subsidie krijgen voor vier jaar bevestigde wel dat het een goede keuze is die we maken. Ik ben daar heel tevreden over en het is een grote stap voor onze school op dit moment waar ik heel trots op ben'*. De bedoeling is om op termijn creatieve technologie ook in andere vakken in te zetten. Onder begeleiding van een externe partij zoekt de school samenwerking met andere scholen en bedrijven, zodat de leerlingen een kijkje kunnen nemen bij die bedrijven en medewerkers uit die bedrijven als gastdocent les kunnen komen geven. Op die manier worden er mensen in de eigen regio opgeleid en ontwikkeld in plaats van dat medewerkers voor bedrijven in de regio allemaal uit het buitenland moeten komen. Hier zijn aanzienlijke subsidies voor beschikbaar. De mate waarin de leerlingen in hun profielen kiezen voor natuur, gezondheid en techniek laat zien dat er iets is aangeboden wat zowel interessant is voor leerlingen, de school als de regio. Marijke wil zich het komende jaar ook richten op het strategisch verankeren van de achtergronden van het vrijeschoolonderwijs in deze nieuwe ontwikkelingen. In een bijeenkomst van de *brainport* zei een burgemeester uit de regio dat de vrijeschool een 'moreel kompas' kan bieden in sterk techniekonderwijs. Marijke: *'Daarnaast is het*

ook van groot belang trouw te blijven aan de ambachtelijke vakken, dus gewoon blijven smeden en een rieten mand vlechten of een zelfportret maken [...] Het gaat er volgens mij in vrijeschoolonderwijs ook heel erg om dat je leerlingen aan heel veel dingen laat proeven, waardoor ze uiteindelijk een betere keuze kunnen maken.'

Leerlingen van het Novalis College passen creatieve technologie toe op maatschappelijke vraagstukken.

Effectief, kunstzinnig en bewegend rekenonderwijs

Goed rekenonderwijs is een actueel maatschappelijk thema. Op de Tobiasschool is flink gewerkt aan het creëren van effectief rekenonderwijs (EFRO) door de implementatie van een nieuwe rekenmethode. Met name de afgelopen drie jaar is er gekeken naar het verbinden van rekenonderwijs met het kunstzinnig en bewegend onderwijs van de vrijeschool. Tijdens de invoering van de nieuwe methode is ook gewerkt aan de leerkrachtvaardigheden en het goed vormgeven van een 'perfecte rekenles' waar kunst en beweging in vervlochten zijn. Zo leren de kinderen bijvoorbeeld om automatiseringsoefeningen in beweging uit te voeren, welke tafels of wetmatigheden er in een mandala zitten of doen zij samenwerkingsoefeningen naast het individueel maken van sommen in hun werkschrift. Een intern begeleider bezoekt de rekenlessen en tijdens studiemiddagen en in vergaderingen delen leerkrachten ervaringen met het nieuwe rekenonderwijs. Van leerkrachten wordt verwacht dat zij zich vanuit eigen verantwoordelijkheid verbinden aan deze nieuwe vorm van rekenonderwijs en tijdens ouderavonden worden ook de ouders betrokken bij de ontwikkelingen.

Project Toetsen en evalueren

Er is in Nederland veel beweging en ontwikkeling als het om toetsen gaat. De Stichtse Vrije School heeft al een aantal jaren het project 'Toetsen en evalueren' dat goed loopt en in 2019 veel opbracht. Vragen die centraal staan zijn onder andere: Hoe toets je? Waarom toets je? Wat wil je bereiken met toetsing? In het project is er aandacht voor het op een meer bewuste manier samen werken aan de ontwikkeling door middel van het geven van feedback aan leerlingen. Naast de projectleider en de werkgroep wordt het project breed gedragen en zijn er steeds meer leerkrachten die ermee aan de slag gaan. Ouders en leerlingen zijn expliciet betrokken in het project. Tijdens ouderavonden zijn de visie en overwegingen uitgelegd en verklaard en zijn de ouders gevraagd mee te denken en input te geven. Ook leerlingen zijn tussendoor bevraagd en hun suggesties zijn verwerkt. Schoolleider Gijs van Lennep: *'Ik geloof heel erg in de olievlekwerking van dit soort dingen, dus niet van bovenaf iets verzinnen en dat "uitrollen" in de organisatie [...] je moet mensen meenemen in de ontwikkeling, zodat het gedragen wordt omdat*

het ook eigen werk is. En dat betekent dat je met een aantal mensen een ‘proeftuintje’ gaat doen van waaruit andere mensen vanuit enthousiasme ook mee gaan doen’. Onder andere uitwisseling en studiedagen creëren autonome motivatie bij anderen om mee te doen en dan krijgt het een vorm die past bij de school op dit moment. Het project heeft er onder andere toe geleid dat in de middenbouw, de 7^e en 8^e klas, en in de periodelessen van de hogere klassen de cijfers zijn afgeschaft. Leerkrachten proberen daar de leerlingen op een andere manier “te waarderen”. In plaats van cijfers krijgen leerlingen in woorden (bijvoorbeeld onvoldoende, voldoende, goed, of uitgeschreven teksten) inzicht in hun eigen ontwikkeling. Dat gaat bij voorkeur gepaard met feedback en *feed forward* in termen van ‘wat kan een leerling doen om zich ergens in te verbeteren of het nog wat beter te maken?’. In plaats van een beloningssysteem met het behalen van ‘goede’ cijfers, krijgen leerlingen zo uitgebreide ontwikkelpunten mee. Daarnaast is de school bezig om minder te toetsen; het aantal toetsen is teruggebracht en ook het aantal toetsweken willen ze terugbrengen van drie naar twee weken. Eerder hebben ze al een slag gemaakt door het “meetellend” toetsen zoveel mogelijk tot de laatste jaren te beperken.

Het project werkt inspirerend. Er komen regelmatig collega’s van andere scholen en onderwijsorganisaties op bezoek die de Stichtse Vrije School als inspirerend voorbeeld zien. Ook ontvangt de school input van buiten om het project verder te ontwikkelen. De projectleider geeft cursussen op andere scholen en op die manier heeft het ook een olievlekwerking buiten de school. Het is een continu proces. De school is er nog lang niet klaar mee en zal er nog een aantal jaren mee doorgaan. Gaandeweg wordt er de komende jaren gekeken naar wat zo’n nieuw systeem van toetsen en evalueren nodig heeft in termen van de tijd en vaardigheden in het schrijven van goede inhoudelijke en doelgerichte evaluaties in relatie tot het voorbereiden en uitvoeren van de lessen.

Ook bij het Karel de Grote College zijn er in 2019 plannen ontwikkeld om vanaf schooljaar 2020-2021 minder te toetsen. Er zullen drie in plaats van vier toetsweken zijn en in het examenjaar twee in plaats van drie toetsweken. Het pedagogisch team is ook bezig met een *pilot* formatief toetsen, die het komende jaar meer aandacht zal krijgen.

Strategische doelstelling 4. Wij werken samen met partners in de samenleving, mengen ons in het onderwijsdebat en strijden voor de ruimte voor ons vrijeschoolonderwijs.

Samenwerking

De schoolleiders en rectoren van SGVVS zijn actief betrokken in lokale, regionale en landelijke samenwerkingsverbanden. Zo is de Stichtse Vrije School actief in landelijke debatten over vrijeschoolonderwijs en gastgever voor verschillende initiatieven, zoals de voormalige “Zutphencursus” die nu in Zeist plaatsvindt. Schoolleider Lidewij Beemer is onder andere mede-voorzitter van het SBO-werkverband midden-Nederland. ‘Maar het mooie van de Tobiassschool is’, zegt zij, ‘is dat wij zowel reguliere als vrijeschoolinvloeden met elkaar verenigen’. Naast actieve deelname in het vrijeschoolleidersoverleg midden-Nederland is zij daarom ook betrokken in het directeurenoverleg van basisscholen, speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs in Zeist. Binnen deze samenwerkingsverbanden worden ervaringen gedeeld, kennisdocumenten uitgewisseld en gezamenlijke activiteiten georganiseerd, bijvoorbeeld in het kader van Waldorf 100 of de Michael conferentie in 2019. Schoolleider Marijke Vermeer van het Novalis College kijkt vol trots terug op het ‘pareltje’ in het Parktheater. In het kader van 100 jaar Waldorf kwamen leerlingen en medewerkers van de regionale vrije scholen (onderbouw en bovenbouw) samen. Het was een feest met ‘1300 zingende leerlingen en collega’s en een waaier aan workshops dwars door de leerlijn 4 tot 18 jaar’.

Onder leiding van een professionele fotograaf hebben leerlingen van de Stichtse Vrije School en Bartimeus, de school voor blinde en slechtziende leerlingen in Zeist, geschilderd met gekleurd licht in een donkere ruimte. De foto's zijn tentoongesteld in de foyer van filmtheater Figi in Zeist en gepubliceerd in het boekje 'Schilderen met licht. Blinde, slechtziende en ziende jongeren maken samen foto's'.

Internationaal

Naast samenwerkingen op het gebied van onderwijs en met het bedrijfsleven is er op de scholen van SGVVS veel aandacht voor internationalisering. Zo gaan op het Novalis College leerlingen uit de klassen 8, 9 en 10 op uitwisseling naar Duitsland, Frankrijk en Rusland. Ook hebben drie leerlingen van het Novalis College afgelopen jaar meegedaan aan een *robot challenge* in de Verenigde Staten, waarvoor ze samen met leerlingen van twee andere scholen en studenten van de Fontys Hogeschool en de Technische Universiteit Eindhoven aan een robot hebben gebouwd.

Strategische doelstelling 5. Wij ontwikkelen een gemeenschappelijke visie op digitale geletterdheid en het gebruik van ICT.

Beleidslijnen

Digitalisering heeft binnen de scholen van SGVVS nog niet zoveel aandacht en vaart gehad. Op de Tobiaaschool is er in 2019 een intentie uitgesproken om een leerlijn 21^e-eeuwse vaardigheden te gaan implementeren. Na een *quick scan* zal dit meer vorm krijgen in 2020. Op de Stichtse Vrije School zijn er in de loop van de jaren verschillende aanzetten geweest om tot een pedagogisch goed onderbouwd ICT-beleid te komen. De school heeft het beeld dat er niet heel veel moet veranderen. Er is een bepaald evenwicht ontstaan in het gebruik van ICT. Op de school leeft wel een wens om een gefundeerd beleid hierover te ontwikkelen. Een van de medewerkers is in het kader van nascholing een project gestart over digitalisering en mediabeleid in de 7^e en 8^e klas en vanuit dit project zal er beleid voor de andere klassen worden opgebouwd.

Apparatuur

Medewerkers op het Novalis College krijgen in 2020 een laptop in bruikleen dan wel een laptop op school die zij kunnen gebruiken voor hun werkzaamheden, wanneer de desktops worden vervangen. Momenteel zijn er al een drietal *smart boards* (digitale schoolborden) en drie 3D-printers die leerlingen zelf hebben gebouwd en dat zal de komende jaren toenemen. Schoolleider Marijke Vermeer: *'Als je in een regio zit waar de digitalisering zo prominent aanwezig is, dan moet je gewoon ook in je school voorzieningen hebben die daarop aansluiten. Het is belangrijk dat leerlingen kennis maken met de verschillende aspecten van deze digitale wereld, waaronder technische aspecten, leren werken met systemen, maar ook hoe je er gedoseerd mee om kunt gaan. Het ontwikkelen van een moreel kompas is daarbij essentieel. Daarom hebben we voor de*

klassen 7 t/m 9 een leerlijn mediapedagogiek ontwikkeld, waarin leerlingen één uur per week ook leren wat de mogelijke gevaren van het internet en sociale media zijn'.

5 Verantwoording raad van toezicht

Algemeen

De raad van toezicht (RvT) heeft als opgave om de maatschappelijke opgave van de stichting te bewaken en ondersteunen. Het betreft de ontwikkeling van leerlingen tot zelfstandige mensen, gezien vanuit het antroposofisch gedachtengoed. De RvT doet dat door toe te zien en door een kritische sparringpartner en een goede werkgever te zijn voor de bestuurder. Bij dit alles staan de verwachtingen van alle belanghebbenden centraal. De RvT ziet erop toe dat deze meegewogen worden in de beleidsvorming en besluitvorming van de stichting en de scholen die hier onderdeel van uitmaken. Vanzelfsprekend hanteert de RvT hierbij tevens de missie en visie van de stichting als toetssteen.

De raad staat de bestuurder met advies ter zijde. Deze structuur wordt aangeduid als een 'two-tier' corporate bestuur, waarbij de raad onafhankelijk is van het bestuur. Deze onafhankelijkheid komt eveneens tot uitdrukking in de samenstelling van de raad. De leden zijn onafhankelijk ten opzichte van elkaar, het bestuur en welk deelbelang dan ook. Naast de vergaderingen met de bestuurder heeft de raad ook overleg gepleegd met de medezeggenschapsraden en de rectoren.

De raad houdt toezicht op de nalevering van de wettelijke voorschriften door het bestuur. Daarnaast gaat de raad de rechtmatige verwerving, dan wel de rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen door de Stichting na.

Na een sollicitatieprocedure is Emile Roemer per 19 maart 2019 aangetreden als nieuwe voorzitter RvT. Merlijn Trouw trad per die datum af als waarnemend voorzitter. Manny Liebrecht heeft per 19 december 2019 de RvT, als lid en tevens als lid auditcommissie, na 7 zittingsjaren verlaten. I.v.m. de vrijgekomen plek in de RvT heeft in april/mei een procedure plaatsgevonden voor een nieuw lid van de RvT. De Remuneratiecommissie heeft dit op zich genomen en kwam in mei met de voordracht van Janny de Vries. Zij is per 30 september 2019 aangetreden als lid en tevens als lid van de auditcommissie. Ook op 30 september werd, na instemming van de dMR-VO en MR-PO, Tamara Côté unaniem herbenoemd (2de termijn) als lid van de RvT.

De RvT heeft besloten de bestuurder per 1 oktober 2019 een vaste aanstelling te bieden. De nieuwe statuten heeft de RvT in de vergadering van 30 september 2019 goedgekeurd. Er is in het jaar 2019 geen gebruik gemaakt van de klokkenluidersregeling.

Functioneren van de raad

De reguliere vergaderingen van de raad werden vier keer afwisselend gehouden op locatie bij één van de vestigingen in Zeist, Eindhoven en Nijmegen. Buiten de vergaderingen had de voorzitter van de raad regelmatig contact met de bestuurder. Tevens was voor iedere vergadering een uur overleg in afwezigheid van de bestuurder over toezichtthema's. De auditcommissie heeft periodiek overleg met de bestuurder gevoerd, met name ten aanzien van de voorbereiding van de vaststelling van de jaarrekening en het opstellen van de begroting.

Vanuit de rol als werkgever heeft de remuneratiecommissie door het jaar gesprekken gevoerd met de bestuurder op basis van de vastgestelde jaarcyclus (een planningsgesprek, een voortgangsgesprek en een beoordelingsgesprek).

De intentie is om jaarlijks in afstemming met de bestuurder een kleinere of meer openbare bijeenkomst te organiseren over voor de Stichting relevante onderwijsinhoudelijke thema's.

Op 17 mei 2019 heeft een verdiepende en heel plezierige bijeenkomst plaatsgevonden te Belvedere in Nijmegen in aanwezigheid van CvB en de rectoren. Tevens is tijdens deze bijeenkomst afscheid genomen van de vertrokken leden van de RvT.

Op 27 mei heeft de RvT haar jaarlijkse zelfevaluatie gehouden. De zelfevaluatie RvT is intern gedaan.

Samenstelling en mutaties

In 2019 was de raad als volgt samengesteld:

	Benoemd	Aftredend	Herbenoemd	Aftredend
Manny Liebrecht	22-02-2013	22-02-2016	22-02-2016	16-12-2019
Linda Scheeres	23-03-2015	23-03-2018	12-03-2018	23-03-2022
Tamara Cop	06-06-2016	06-06-2019	06-06-2019	06-06-2023
Merlijn Trouw	20-03-2017	20-03-2021		
Emile Roemer	19-03-2019	19-03-2023		
Janny de Vries	30-09-2019	30-09-2023		

In december 2019 zijn de nieuwe statuten vastgesteld. Daarin is besloten dat de zittingsduur van leden van de RvT 4 jaar is. De leden van de RvT kunnen na de benoeming nog maximaal één keer worden herbenoemd. Het aantal leden van de RvT is vastgesteld op minimaal 4 en maximaal 6 leden.

Linda Scheeres, Tamara Cop en Merlijn Trouw vormden in 2019 de onderwijs- en identiteitscommissie. Manny Liebrecht (tot 16-12-2019), Merlijn Trouw en Janny de Vries (vanaf 30-09-2019) vormden de auditcommissie. Linda Scheeres en Emile Roemer vormen samen de remuneratiecommissie.

Hoofdfuncties van de leden:

Manny Liebrecht	Directeur-Bestuurder bij Christelijke basisschool De Rank in Helmond
Linda Scheeres	Beleidsadviseur Vrijeschool de Vuurvogel in Driebergen (tot augustus) Schoolleider Zeister Vrije School, locatie Bergweg (vanaf augustus)
Tamara Còp	Docentenopleider/trainer Onderwijskunde, Projectleider studeerbaarheid masterprogramma's Hogeschool Arnhem Nijmegen
Merlijn Trouw	Algemeen directeur bij DeSeizoenen, antroposofische zorginstelling

Emile Roemer   Waarnemend Burgemeester van Heerlen
Janny de Vries   Directeur faculteit der Rechtsgeleerdheid Maastricht University
a.i. (april-oktober)

Er is bij de leden van de raad van toezicht geen sprake van conflicterende nevenfuncties, zo blijkt ook uit het overzicht van nevenfuncties in de jaarrekening.

De leden van de raad bezitten samen deskundigheid op bestuurlijk, maatschappelijk, financieel, personeel, organisatorisch en onderwijskundig terrein. Drie leden hebben of hadden onlangs kinderen op een van de scholen van de Stichting. De leden staan echter onafhankelijk ten opzichte van personen en deelbelangen, ze voelen zich verbonden met het vrijeschoolonderwijs en onderschrijven de code Goed Onderwijsbestuur VO.

Externe accountant

Voor het jaar 2019 heeft de raad van toezicht de opdracht aan de in 2017 aangestelde accountant, Astrium Onderwijsaccountants, gecontinueerd.

Bezoldiging

De bezoldiging van toezichthouders en bestuurder is vastgesteld en toegepast na goedkeuring van de voor SGVVS geldende WNT norm 2019, op basis van de complexiteitsberekening. Toezichthouders ontvingen een vergoeding van € 200 per bijgewoonde vergadering met een maximum van zes voor gewone leden en negen voor de voorzitter. Leden van een commissie ontvingen daarboven vergoedingen voor maximaal twee commissie-vergaderingen. De bestuurder is ingeschaald op basis van de cao voor bestuurders.

Financiële doelmatigheid

De raad van toezicht, en daarbinnen de auditcommissie in het bijzonder, heeft in 2019 nadrukkelijk aandacht besteed aan de financiële doelmatigheid van SGVVS. Zo is er, bijvoorbeeld in het kader van investeringen, oog geweest voor het instandhouden van voldoende maar zeker niet teveel weerstandsvermogen. Ook maakte de raad zich sterk voor een beleidsrijke jaarbegroting waaruit duidelijk blijkt dat de rijksmiddelen aangewend worden goed onderwijs en de eventuele overschotten en additionele incidentele middelen voor het verder verhogen van de onderwijskwaliteit en het verminderen van de werkdruk. Dit werkte de bestuurder uit in de begroting voor 2020, die als titel kreeg 'Eigen vermogens inzetten'. In de 4-maandsrapportages volgt de raad de doelmatige aanwending van de rijksmiddelen.

Jaarrekening en begroting

De raad van toezicht heeft kennisgenomen van het door de bestuurder opgestelde jaarverslag en de jaarrekening over 2019 en deze goedgekeurd. De raad heeft ook kennisgenomen van de aanbevelingen van de accountant, deze samen met de bestuurder besproken en afgesproken dat de aanbevelingen zullen worden opgevolgd. De door de nieuwe bestuurder opgestelde begroting 2020 is door de raad van toezicht goedgekeurd.

Waardering

De raad spreekt zijn waardering uit voor de in 2019 getoonde inzet van de bestuurder en de medewerkers van alle scholen.

6 Verantwoording medezeggenschapsraden

De dMR van de Stichtse Vrije School, Novalis College, Karel de Grote College en de MR van de Tobiasschool maakten een jaarverslag van hun werkzaamheden. Hieronder staan de belangrijkste activiteiten samengevat.

Stichtse Vrije School

De dMR vergaderde vijf keer in het kalenderjaar 2019. Bij de vergaderingen was de rector te gast, om informatie te verstrekken, zaken te verhelderen en om te luisteren. Daarnaast is er tweewekelijks overleg geweest tussen de rector en de personeelsgeleding van de dMR over zaken die vooral het personeel aangingen. Onderwerpen die op de dMR vergadering aan de orde zijn geweest zijn: de groei van de school en het omgaan met het volle gebouw, de communicatie met ouders, het updaten van het leerlingstatuut, en het aannamebeleid, eigen bijdragen bij zorgondersteuning, evaluatie van het 50 minutenrooster, het tevredenheidsonderzoek onder oud-leerlingen, het schoolplan, de jaarbegroting, PTA's en examenreglementen, het beleid t.a.v. mobiele telefoons op school, de AVG wetgeving, de, het mentorenbeleid, ouderbijdragen en de kosten voor de verschillende schoolreizen in het schooljaar 2019/2020.

De dMR bestaat uit een geleding van ouders/verzorgers, leerlingen en personeel. De samenstelling van de dMR is in 2019 flink gewijzigd: twee van de leerlingen traden af wegens het verlaten van de school en twee van de drie ouder traden af wegens het van school gaan van hun kind. Er zijn twee nieuwe leerlingen en twee nieuwe ouders aangetreden zonder dat hierbij verkiezingen zijn gehouden. De personeelsgeleding is ongewijzigd gebleven. Daarmee is de dMR volledig gevuld. De dMR is zeer betrokken bij de ontwikkeling van de Stichtse Vrije School. De dMR voelt zich gehoord en gezien door de schoolleiding, al wordt geconstateerd dat veel zaken lange tijd nodig hebben voordat ze hun beslag (kunnen) krijgen.

De dMR heeft er vertrouwen in dat de goede samenwerking met de schoolleiding in de toekomst zal worden gecontinueerd.

Novalis College

De dMR is 10 keer bij elkaar geweest om te vergaderen. De vergaderingen worden een week van tevoren voorbereid met de voorzitter, een de secretaris en de rector. Op dit moment zitten er drie leerlingen, drie ouders en twee personeelsleden in de dmr. Een ouder is de voorzitter. Er zijn wisselende onderwerpen besproken. Niet alleen randzaken maar ook onderwijsinhoudelijk zijn tal van vernieuwende aspecten bekeken. Daarnaast pogen wij een bijdrage te leveren aan een maatschappelijk verantwoord functioneren van de school en het onderwijs door bijvoorbeeld onder andere de reizen onder de loep te nemen. We denken actief en kritisch mee. De rector informeert de dMR regelmatig over de ontwikkelingen middels een logboek, waardoor de gemaakte doelstellingen van de school concreet toegelicht worden. De dMR heeft zich dit schooljaar gehoord gevoeld door de schoolleiding. Tevens ervaart de schoolleiding ook ondersteuning van de dMR inzake het invoeren van de veranderingen binnen school. Ook zijn we meer elkaars sparringpartner en gericht op de grote lijnen van de ontwikkelingen binnen school. Het belangrijkste doel blijft om een volwaardig sparringpartner voor de schoolleiding te zijn, om zodoende een bijdrage te leveren aan een goede kwaliteit van onderwijs en omgang met elkaar.

Karel de Grote College

In 2019 vergaderde de dMR 6 keer. In het tweede deel van de vergadering was de rector te gast. De dMR heeft gesproken over de verbouwingsplannen voor het KGC en over de communicatie daaromtrent. Ook is het bestuur eenmalig te gast geweest om de meerjarenbegroting toe te lichten. De werkdruk die voornamelijk door leerlingen uit de bovenbouw ervaren wordt, was een doorlopend onderwerp van gesprek. Dit gold uiteraard ook voor de ontwikkelingen met betrekking tot de op handen zijnde verbouwing. Ook was de dMR betrokken bij het heropenen van gesprek betreffende de beloningsstructuur binnen het KGC en de Stichting als geheel. De herinrichting van de medezeggenschapstructuur was eveneens gedurende het jaar onderwerp van gesprek.

In het begin van het schooljaar heeft op verzoek van het KGC een gesprek plaatsgevonden met de dMR en de raad van toezicht waarin aandacht gevraagd werd voor de stand van zaken met betrekking tot de beloningsstructuur binnen de Stichting. Voor alle betrokkenen was dit een prettig en verhelderend gesprek.

Tevens is er gemiddeld eens in de drie weken overleg geweest tussen de personeelsgeleding en de rector over beleidszaken die vooral het personeel aangingen. Tijdens deze overlegmomenten is er meegedacht met de schoolleiding en is er advies en instemming gegeven. Wanneer er input was vanuit het personeel op de werkvloer, werd dit meegenomen in deze overlegmomenten en in de besluitvorming. De onderwerpen werkdrukvermindering, taakbeleid en ontwikkeltijd waren kwesties die veel aandacht vroegen en die ook in de toekomst onderwerp van gesprek zullen blijven. Terugkoppeling naar het personeel vond plaats door berichtgeving in de personeelsberichten.

Naast het overleg met de schoolleiding vond ook eens per maand overleg plaats met de teamleiders om beleidsveranderingen die in de teams ontworpen worden direct te kunnen bespreken en hier advies over te geven.

Tobiasschool

De MR kwam in het verslagjaar vijf keer (was vorig jaar vier keer) in reguliere vergadering bijeen. De samenstelling van de MR bleef in 2019 constant: twee ouders, waarvan een als voorzitter en twee personeelsleden, waarvan een als secretaris. De MR is volop betrokken bij de ontwikkeling

van de Tobiaasschool, met name rond de ver(nieuw)bouwplannen en de planning ervan. Helaas is de verbouwing vertraagd omdat met de gemeente Zeist niet tijdig een tijdelijke andere locatie kon worden gevonden. De MR voelt zich gehoord en gezien door de schoolleiding en wordt betrokken in de verschillende vraagstukken.

Tijdens de MR-vergaderingen kwamen onderwerpen aan de orde die behoren tot onderwijskundige, financiële en organisatorische gebieden, waarover de MR advies uitbrengt dan wel instemmingsrecht heeft. Jaarlijks terugkerende onderwerpen zijn het schoolplan, de schoolgids, formatieplan het jaarverslag en de vakantieplanning. In 2019 zijn er geen instemmingen gevraagd inzake incidentiele onderwerpen.

Aan het begin van het schooljaar 2018-2019 is afgesproken dat binnen de Tobias school ook de klassenouders als groep met elkaar in contact staan. Daarmee is het "Klassenoudersplatform" (KOP) ontstaan, zoals dat ook op andere vrije scholen wordt aangetroffen. In het KOP wordt de ouderparticipatie besproken en georganiseerd rond schoolactiviteiten.

De MR heeft het vertrouwen dat de goede en plezierige samenwerking met de schoolleiding in de toekomst gecontinueerd blijft.

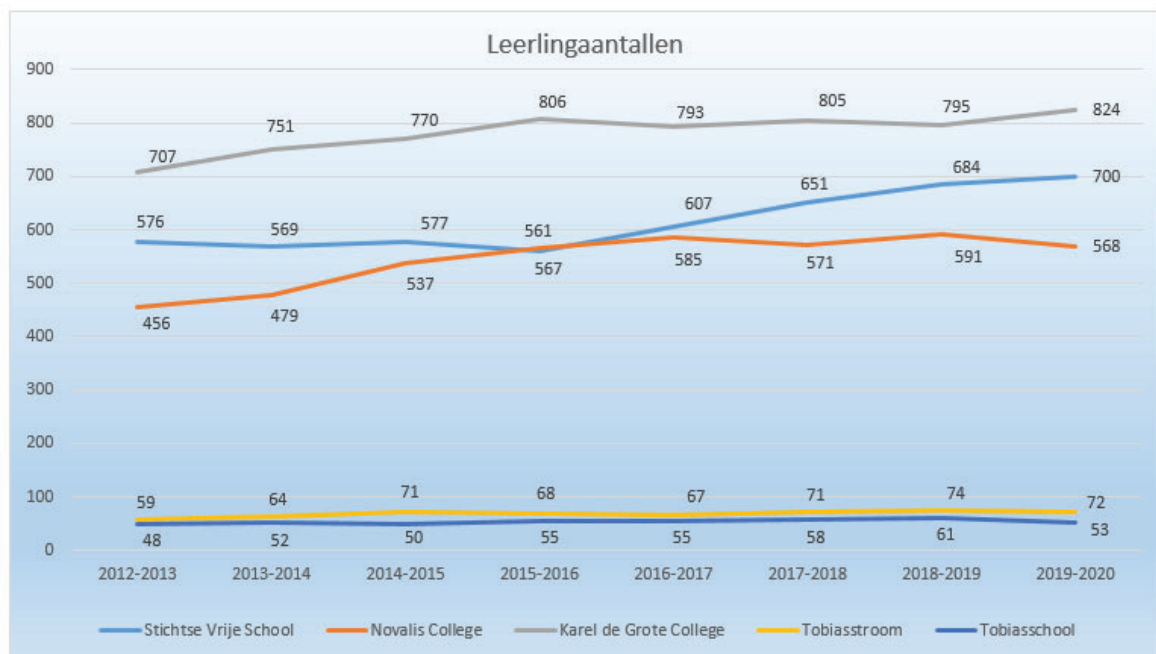
pMR

In 2019 heeft de pMR viermaal overleg gevoerd met de bestuurder. In eerste instantie was enige afstemming nodig met betrekking tot de communicatie tussen het bestuur en de pMR. Echter, de pMR heeft ervaren dat zij bij alle beleidsveranderingen, groot of klein, door het bestuur zijn betrokken. Hierbij was altijd sprake van goed overleg op basis van wederzijds respect en werd het advies van de pMR steeds ter harte genomen. Wij hopen de samenwerking met het bestuur op deze wijze te mogen continueren.

7 Kerncijfers onderwijs

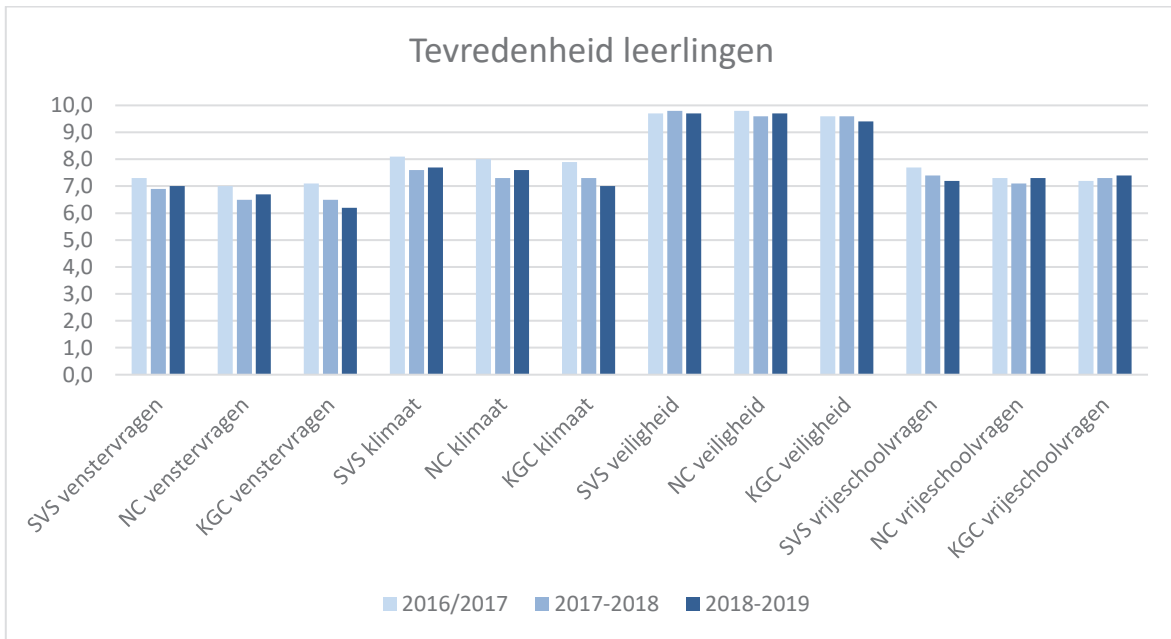
Leerlingen

De grafiek geeft de ontwikkeling van het leerlingaantal per school weer in de afgelopen acht jaar (teldatum 1 oktober). De Stichtse Vrije School en het Karel de Grote College groeien door een hogere instroom. Het Novalis College heeft een lichte terugval en de Tobiasstroom en de Tobiaschool blijven vrij constant.

Tevredenheid leerlingen

Elk jaar nemen de scholen tevredenheidsonderzoeken af onder leerlingen van klas 7 en klas 9. De resultaten worden gepubliceerd op www.scholenopdekaart.nl. De resultaten van de enquêtes van de afgelopen jaren zijn als volgt.

De enquête bestond uit vragen over het onderwijs ('venstervragen'), het schoolklimaat, de veiligheid op school en specifieke vragen over het Vrijeschoolonderwijs. Met betrekking tot de venstervragen en het klimaat is een lichte daling te constateren voor het Karel de Grote College, dit in tegenstelling tot de vrijeschoolvragen. Het schoolveiligheidsgevoel van de leerlingen is door alle jaren heen op alle drie de scholen steeds opmerkelijk hoog.

Onderwijsresultaten leerlingen

Onderwijspositie leerjaar 3

Het doel van deze indicator is om zichtbaar te maken of de school in staat is om leerlingen in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs tot het niveau te brengen dat ten opzichte van het advies van de basisschool mag worden verwacht. De onderwijspositie wordt bepaald in het derde leerjaar en berekend over het gemiddelde van de afgelopen drie jaar. Alle drie de scholen scoren boven de norm gesteld door de Inspectie van het onderwijs.

Onderwijspositie leerjaar 3 t.o.v. advies PO		2017-2018	2018-2019	2019-2020	3jaars gemiddelde	norm	resultaat
SVS	vmbo-t/havo/vwo	53,78%	51,80%	47,87%	50,94%	-0,55%	boven de norm
NC	vmbo-t/havo/vwo	29,73%	20,18%	6,17%	19,93%	-0,55%	boven de norm
KGC	vmbo-t/havo/vwo	27,08%	24,29%	26,39%	25,93%	-0,55%	boven de norm

Bron: [Onderwijsinspectie/Internet Schooldossier > Ontvangen > Onderwijsresultaten](#)

Onderbouwsnelheid

Deze indicator is bedoeld om te bepalen hoeveel leerlingen onvertraagd overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 2 en van leerjaar 2 naar leerjaar 3. Alle drie de scholen scoren boven de norm gesteld door de Inspectie van het Onderwijs.

Onderbouwsnelheid		2016-2017	2017-2018	2018-2019	3jaars gemiddelde	norm	
SVS	vmbo-t/havo/vwo	98,78%	99,64%	98,95%	99,13%	95,27%	boven de norm
NC	vmbo-t/havo/vwo	95,40%	96,57%	98,96%	96,85%	94,79%	boven de norm
KGC	vmbo-t/havo/vwo	95,47%	99,35%	99,35%	98,71%	94,73%	boven de norm

Bron: [Onderwijsinspectie/Internet Schooldossier > Ontvangen > Onderwijsresultaten](#)

Bovenbouwsucces

Deze indicator bepaalt voor elke leerling in de bovenbouw vanaf leerjaar 3 of de overgang naar het volgend schooljaar succesvol is of niet. Deze indicator is van belang omdat hiermee een indruk wordt verkregen van de tijd die leerlingen nodig hebben om een diploma te halen. In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs stromen weinig leerlingen op naar een hoger niveau. Het percentage zittenblijvers en het slagingspercentage vormen dus het voornaamste deel van deze indicator.

Bovenbouwsucces		2016-2017	2017-2018	2018-2019	3jaars gemiddelde	norm	
SVS	vmbo-t	64,71%	78,87%	71,62%	71,30%	86,30%	onder de norm
SVS	havo	69,19%	62,69%	62,98%	65,00%	80,71%	onder de norm
SVS	vwo	90,60%	89,44%	92,81	90,95%	81,60%	boven de norm
NC	vmbo-t	90,65%	88,12%	86,81%	88,63%	85,17%	boven de norm
NC	havo	71,90%	92,94%	86,77%	84,38%	80,01%	boven de norm
NC	vwo	89,29%	65,31%	79,81%	86,36%	80,68%	boven de norm
KGC	vmbo-t	75,00%	80,69%	81,20%	79,10%	85,36%	onder de norm
KGC	havo	68,36%	96,05%	84,53%	82,99%	80,27%	boven de norm
KGC	vwo	74,70%	91,81%	91,76%	86,19%	80,81%	boven de norm

Bron: [Onderwijsinspectie/Internet Schooldossier > Ontvangen > Onderwijsresultaten](#)

Examencijfers centraal examen

De indicator Examencijfers gaat over het gemiddeld cijfer van het centraal examen van alle vakken in een onderwijssoort. Alle vakken met een centraal examencijfer die meetellen bij de uitslagbepaling, worden meegenomen. De cijfers van het centraal schriftelijk examen worden berekend over het driejaars gemiddelde en gewogen ten opzichte van de norm die jaarlijks door de Inspectie van het Onderwijs wordt vastgesteld.

Examencijfers CE		2016-2017	2017-2018	2018-2019	3jaars gemiddelde	norm	
SVS	vmbo-t	6,53	6,51	6,55	6,53	6,17	boven de norm
SVS	havo	6,61	6,57	6,63	6,60	6,21	boven de norm
SVS	vwo	6,65	6,71	6,75	6,71	6,27	boven de norm
NC	vmbo-t	6,25	6,29	6,26	6,27	6,14	boven de norm
NC	havo	6,61	6,35	6,26	6,35	6,21	boven de norm
NC	vwo	6,45	6,22	6,14	6,25	6,23	boven de norm
KGC	vmbo-t	6,22	6,42	6,65	6,45	6,14	boven de norm
KGC	havo	6,34	6,59	6,63	6,53	6,22	boven de norm
KGC	vwo	6,58	6,71	6,35	6,53	6,25	boven de norm

Bron: [Onderwijsinspectie/Internet Schooldossier > Ontvangen > Onderwijsresultaten](#)

Verschil School Examen - Centraal Examen

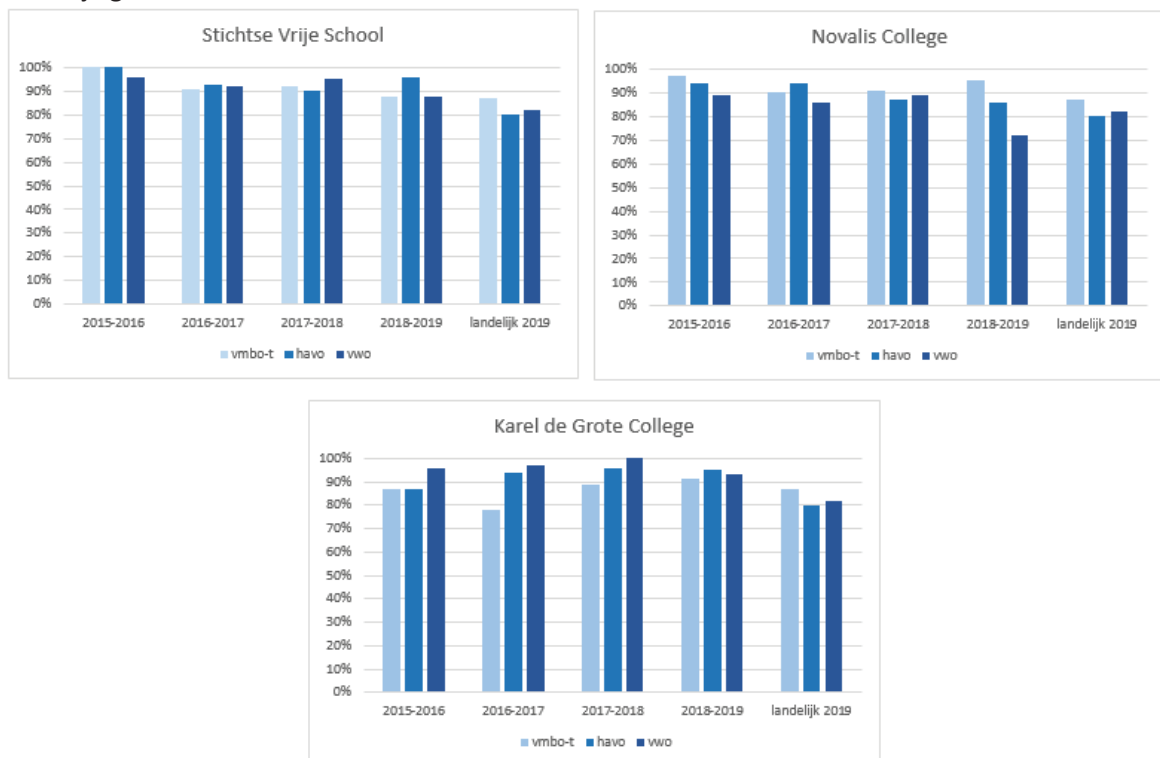
Voor het berekenen van het verschil se-ce worden de resultaten van het schoolexamen en het centraal examen tegen elkaar afgezet. Voor alle examenvakken die worden afgesloten met een schoolexamen en een centraal examen wordt het verschil tussen beide examens bepaald en vervolgens gemiddeld. De normen voor deze indicator zijn +0,50 punt (groot verschil) en +1,00 (zeer groot verschil).

Verschil SE-CE		2016-2017	2017-2018	2018-2019	3jaars gemiddelde	norm	
SVS	vmbo-t	0,32	0,41	0,24	0,32	0,50 / 1,00	gering verschil
SVS	havo	0,20	0,22	0,26	0,23	0,50 / 1,00	gering verschil
SVS	vwo	0,41	0,39	0,44	0,42	0,50 / 1,00	gering verschil
NC	vmbo-t	0,36	0,29	0,28	0,31	0,50 / 1,00	gering verschil
NC	havo	-0,26	-0,05	0,25	0,07	0,50 / 1,00	gering verschil
NC	vwo	0,54	0,67	0,54	0,58	0,50 / 1,00	groot verschil
KGC	vmbo-t	0,22	0,16	0,12	0,16	0,50 / 1,00	gering verschil
KGC	havo	0,20	0,03	0,02	0,08	0,50 / 1,00	gering verschil
KGC	vwo	0,27	0,13	0,36	0,26	0,50 / 1,00	gering verschil

Bron: Onderwijsinspectie/Internet Schooldossier > Ontvangen > Onderwijsresultaten.

Geslaagden

De indicator geslaagden toont in procenten het aantal geslaagden afgezet tegen het landelijk gemiddelde (norm 2019). Het slagingspercentage voor het vwo op het Novalis College kent dit jaar een terugval. Voor de overige scholen en niveaus liggen de slagingspercentages boven het landelijk gemiddelde.

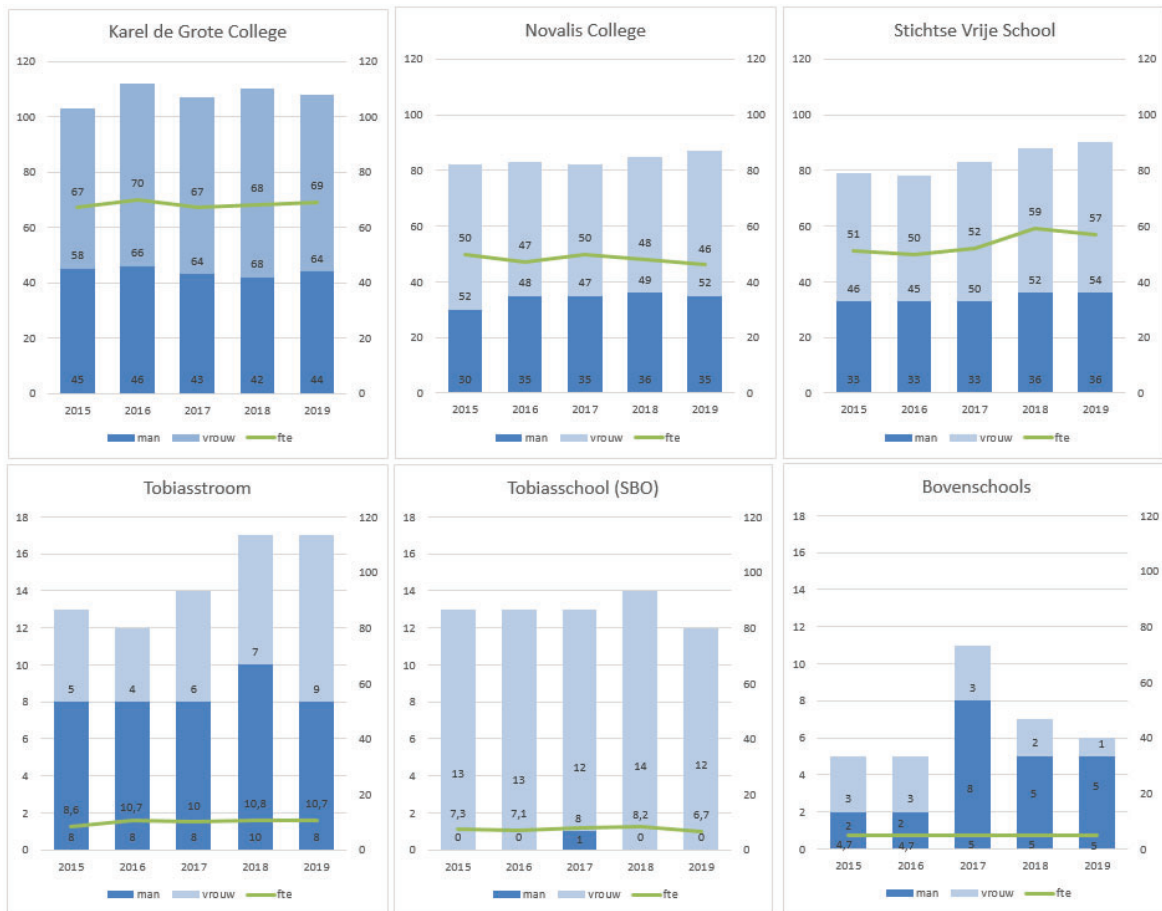

8 Personeel

Ontwikkelingen personeelsbeleid

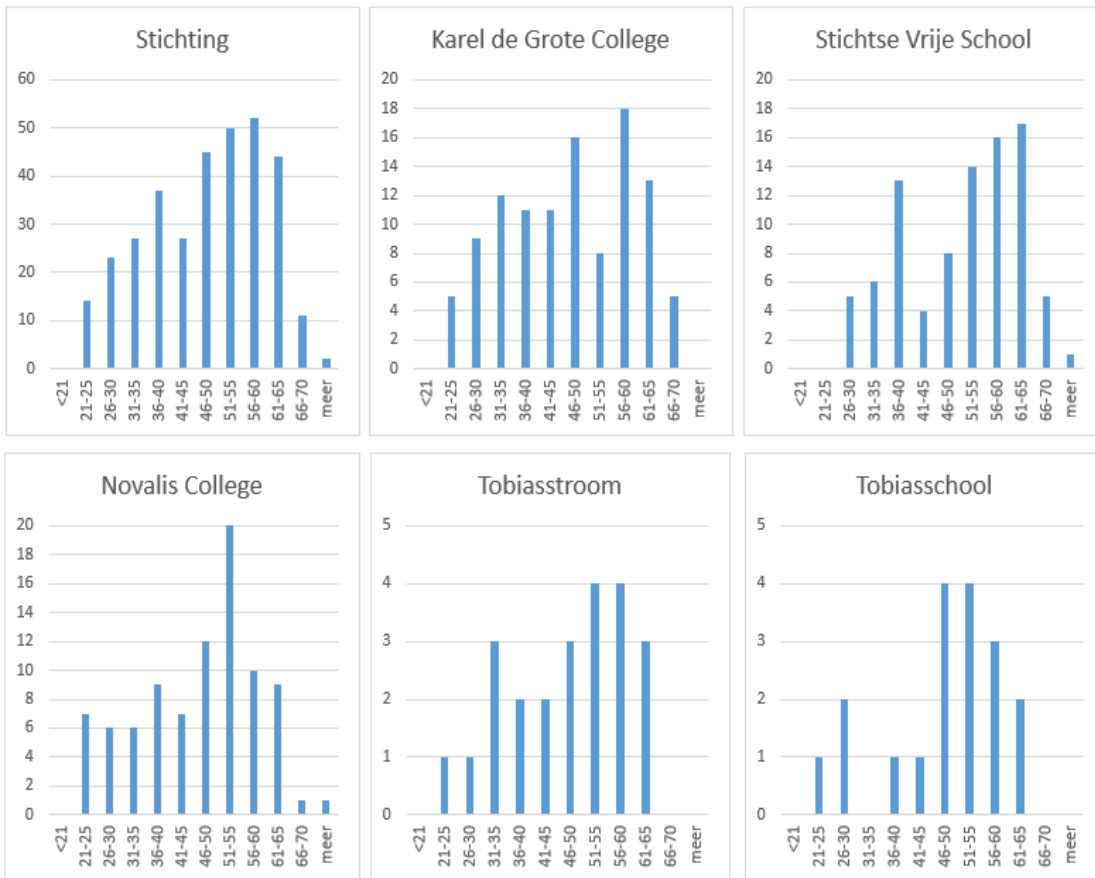
Personeelsbestand

Het personeelsbestand is steeds gemeten op 1 oktober en is exclusief vrijwilligers en stagiaires.

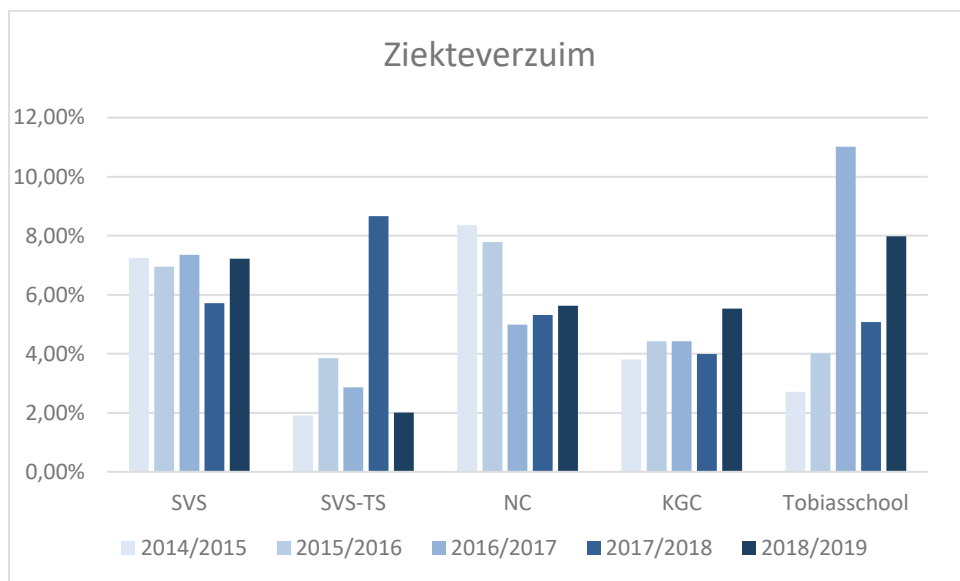
Weergegeven zijn het aantal voltijdsbanen (fte) en het aantal vrouwen en mannen in dienst.

Leeftijdsofbouw

De leeftijdscurve van de stichting is in evenwicht. Ongeveer 50% van het personeel is ouder dan 50 jaar. Het Karel de Grote College en het Novalis College hebben de laatste jaren meer jongere docenten aangetrokken.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim op de scholen wordt gemeten per schooljaar. De scholen laten, met uitzondering van de Tobiasstroom (SVS-TS), een stijging in het ziekteverzuim zien. Het landelijk gemiddeld verzuimpercentage voor het VO is in kalenderjaar 2019 vastgesteld op 5,5%. Voor het PO is het gemiddelde vastgesteld op 6,3%.

Het verzuimpercentage op het Novalis College (NC) en het Karel de Grote College (KGC) liggen een paar procentpunt boven het landelijk gemiddelde. De Tobiassschool piekt vanwege één langdurig zieke medewerker. De Stichtse Vrije School heeft te maken met een aantal fysiek langdurig zieke medewerkers.

Onbevoegden

De stichting heeft tien onbevoegde docenten in dienst die allen met de stichting een studieovereenkomst zijn aangegaan. Deze overeenkomst heeft ten doel dat de onbevoegde docenten binnen twee schooljaren het getuigschrift hebben behaald. Het bestuur heeft vanwege persoonlijke omstandigheden enkele docenten conform het cao één of twee jaren uitstel verleend. Met onbevoegden met een vervangende (tijdelijke) aanstelling wordt geen studieovereenkomst afgesloten.

Jaarlijks vraagt het bestuursbureau in april de studieresultaten op om de voortgang te monitoren. Onbevoegden met onvoldoende studievoortgang gaan uit dienst.

Uitkeringen na ontslag

De ontslaguitkeringen komen voor 25% direct ten laste van de scholengemeenschap vo en worden voor 75% verevend over de sector vo. Het is dus van belang om het aantal ontslaguitkeringen te beperken. Het beleid van de scholengemeenschap is om in het belang van de medewerkers en om uitkeringskosten te vermijden slechts in uiterste gevallen tot ontslag over te gaan.

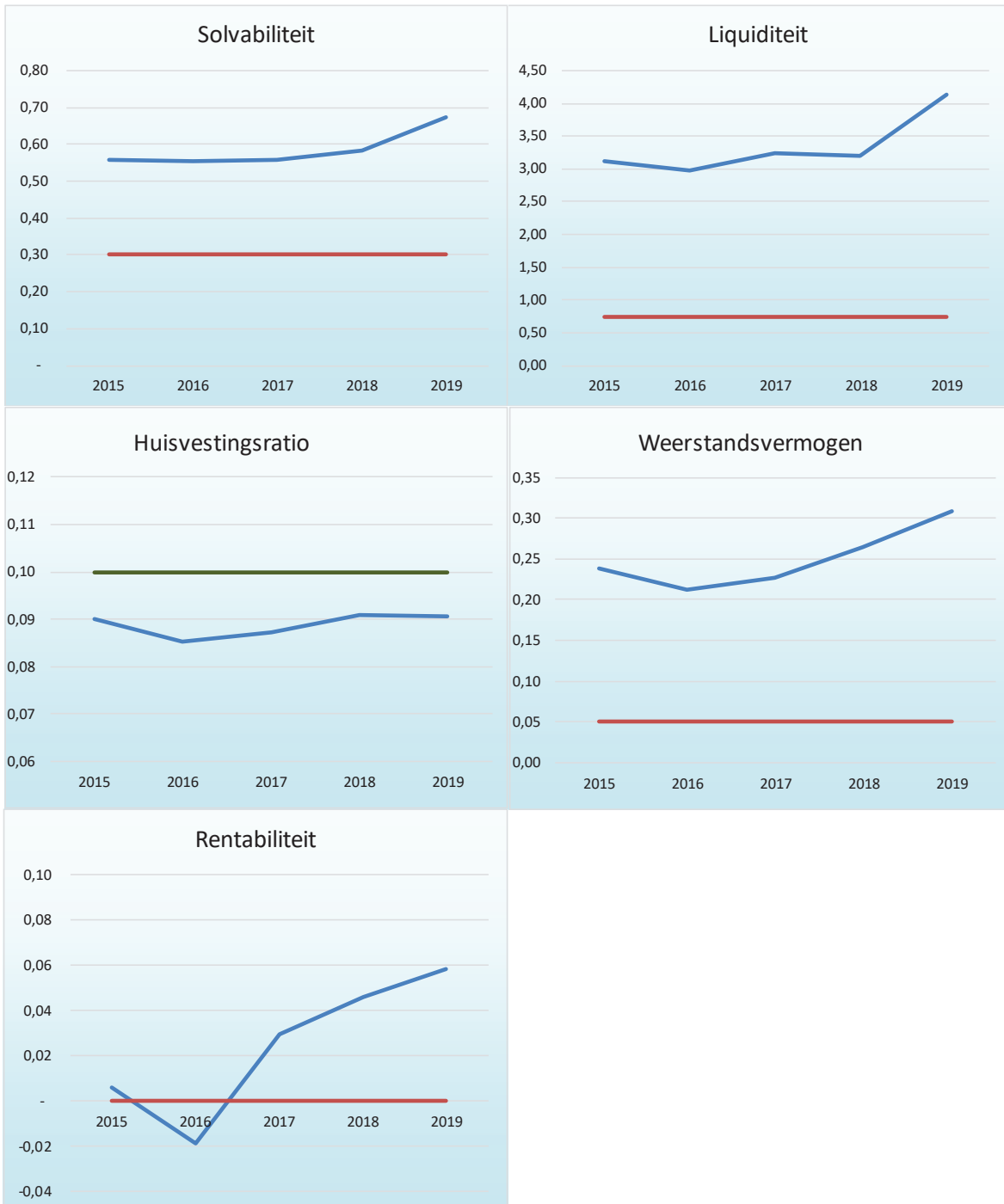
9 Financiële situatie

Inleiding: een doelmatige aanwending van middelen

SGVVS is in financiële zin in goede conditie, zo geven de kengetallen in dit hoofdstuk aan. Binnen deze gegevenheid maakt SGVVS werk van een gerichte aanwending van middelen, passend bij de uitdagingen van deze tijd. Te noemen vallen de krapte op de arbeidsmarkt, de hoge ervaren werkdruk bij medewerkers en de opdracht om brede onderwijskwaliteit te leveren in kwalificering, socialisering en subjectwording. Doel van SGVVS is een attractieve werkgever te zijn, met werk- en leergemeenschappen waar leerlingen graag zijn. Gemeenschappen waar mensen samen geïnspireerd werken aan betekenisvol vrijeschoolonderwijs.

SGVVS heeft de middelen om aan deze doelstellingen te werken, met inachtnaam van de instandhouding van redelijke reserves. Zo werkt SGVVS aan het vergroten van de eigen wervingskracht, het verminderen van werkdruk en het in beeld krijgen en versterken van de brede onderwijskwaliteit. Projecten en acties in dit verband zijn bijvoorbeeld eigentijdse arbeidsmarktcommunicatie, de herijking van het functiegebouw en de beloningsstructuur, de kwaliteitsonderzoeken en collegiale visitaties en het doelgericht aanwenden van de zogenaamde najaarsgelden, in directe afstemming met de onderwijsteams. In de 4-maandsrapportage doen wij verslag van de aanwending en de resultaten.

Financiële kengetallen

Liquiditeit (current ratio)

berekening: vorderingen en liquide middelen (vlottende activa), gedeeld door kortlopende schulden).

De liquiditeit geeft aan of de stichting in staat is om aan de kortlopende financiële verplichtingen te voldoen. Kortlopende tegoeden zijn vorderingen en de banksaldi, kortlopende schulden bestaan voornamelijk uit aanspraken van personeel ten aanzien van nog niet uitbetaalde vakantiegeld en van instanties als de belastingdienst en het pensioenfonds. De signaleringswaarde van de liquiditeit is $< 0,75$. De liquiditeit van SGVVS is hoog: in 2019 4,14.

Solvabiliteit

berekening: eigen vermogen plus voorzieningen, gedeeld door totaal vermogen

De solvabiliteit geeft aan welk deel van het totaal beschikbare vermogen behoort tot het eigen vermogen. Het eigen vermogen bestaan uit: de private en publieke algemene reserves, de bestemmingsreserves en de voorzieningen. Een stichting is solvabel wanneer zij haar financiële verplichtingen kan nakomen. Dat is het geval wanneer de totale bezittingen groter zijn dan de schulden. De signaleringswaarde is $< 0,30$. De solvabiliteit (incl. voorzieningen) van SGVVS is hoog: in 2019 68%.

Rentabiliteit

berekening: exploitatieresultaat gedeeld door totale baten inclusief rentebaten

De rentabiliteit geeft aan in hoeverre de stichting, met de inzet middelen, een rendement heeft behaald.

De signaleringswaarde (over drie jaar gemeten) is $< 0,0$. De rentabiliteit van SGVVS was over 2017 t/m 2019 gemiddeld 0,04, dat is boven de signaleringswaarde.

Huisvestingsratio

berekening: huisvestingslasten plus afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door totale lasten

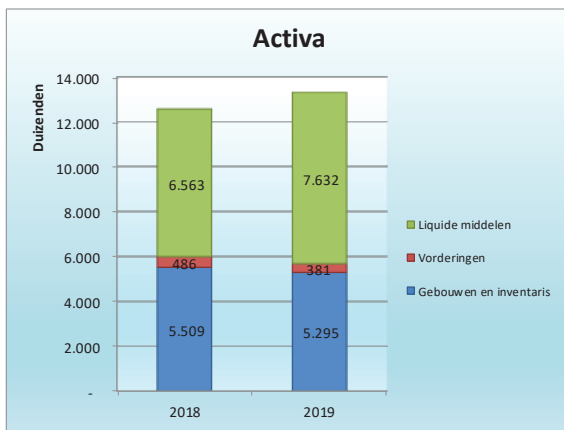
De huisvestingsratio geeft aan hoeveel van de totale lasten wordt besteed aan huisvesting. De signaleringswaarde is $> 0,10$. De huisvestingsratio van SGVVS was in 2019 0,09.

Weerstandvermogen

berekening: eigen vermogen gedeeld door totale baten

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om calamiteiten op te vangen. De signaleringswaarde is $< 0,05$. Het weerstandsvermogen van SGVVS was in 2019 0,31.

Balans

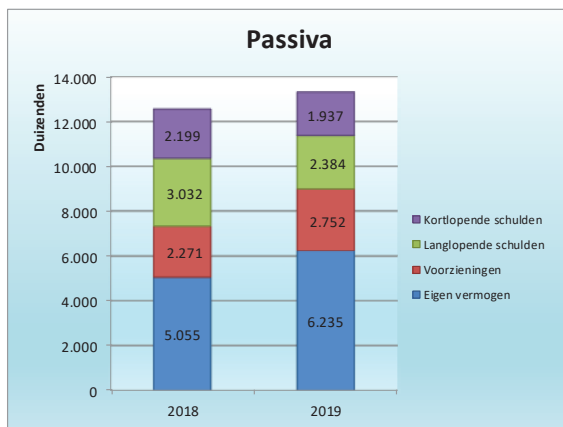

De materiële vaste activa

(gebouwen en inventaris) zijn licht gedaald als gevolg van geboekte afschrijvingen.

De **vorderingen** zijn gestegen in verband met te ontvangen bekostiging van de Tobiasstroom voor de hoogste klassen die elders staan ingeschreven.

De omvang van de **liquide middelen** (het geld op de bank) is voornamelijk gestegen doordat er meer baten zijn ontvangen dan begroot.

Het **eigen vermogen** is gestegen door het positieve exploitatieresultaat van 2019. De **voorzieningen** zijn gegroeid

door toename van de voorziening onderhoud gebouwen en de personele voorzieningen.

De **langlopende schulden** zijn gedaald als gevolg van aflossingen en hebben betrekking op de lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de lening bij Ministerie van Financiën voor financiering van de aankoop en verbouwingen van de gebouwen van het Karel de Grote College. Deze laatste is in 2019 volledig afgelost.

De **kortlopende schulden** zijn gedaald als gevolg van een lager bedrag van openstaande facturen eind 2019.

Exploitatieoverzicht

Exploitatieoverzicht	realisatie 2019	begroting 2019	realisatie 2018
Baten			
Rijksbijdragen	18.551.391	17.371.174	17.531.082
Overige overheidsbijdragen	542.605	515.000	541.848
Overige baten	1.085.275	958.200	1.065.952
Totaal baten	20.179.271	18.844.374	19.138.882
Lasten			
Personele lasten	15.127.808	14.610.926	14.407.534
Afschrijvingen	491.562	608.713	575.951
Huisvestingslasten	1.453.314	1.395.050	1.358.932
Overige lasten	1.787.349	1.852.125	1.781.155
Totaal lasten	18.860.033	18.466.814	18.123.572
Saldo baten en lasten	1.319.238	377.560	1.015.310
Financiële baten en lasten	-139.720	-138.083	-139.232
Resultaat	1.179.518	239.477	876.078

Nadere analyse exploitatie

De gedetailleerde analyse van begroting 2019 en realisatie 2019 gebeurt in de *Rapportage jaarrekening 2019* waarbij baten en lasten zijn uitgesplitst naar elke school. Hier schetst het bestuur de grote lijnen.

Beknopte analyse realisatie en begroting

Begroot resultaat	239.477
Werkelijk resultaat	<u>1.179.518</u>
Verschil	940.041

Baten

Rijksbijdragen	De rijksbijdragen zijn € 892.667 hoger dan begroot, vooral door de najaarsgelden ad € 332.100 en de bekostiging van de Tobiasstroom die € 223.602 hoger is dan begroot. Vanuit OC&W resteert een positief verschil van € 336.985, verdeel over de overige scholen. Dit positieve verschil is 2% en daarmee minder dan de vanaf de begroting 2020 meegenomen 'meevaller' van 3%. De overige subsidies OC&W zijn € 76.871 hoger dan begroot, verdeeld over de scholen. Vanuit de samenwerkingsverbanden is € 210.679 meer ontvangen dan begroot. Jaarlijks betalen zij meer uit dan dat zij vantevoren aangeven. Dit geldt voor alle scholen, met uitzondering van de Stichtse Vrije School.	1.180.217
Overige overheidsbijdragen	Hogere vergoedingen gemeente Nijmegen voor doordecentralisatie en maatschappelijk werk.	27.605
Overige baten	Opgebouwd uit hogere huurbaten (€ 40.000), hogere ouderbijdragen (€ 24.000), hogere baten detachering (€ 17.000) en hogere overige baten (€ 46.000 waartegenover ook directe lasten staat geboekt).	127.075
<i>Hogere baten</i>		<u>1.334.897</u>

Lasten

Personele lasten	De personele lasten vallen hoger uit dan dat was begroot, namelijk 2,67%. De kosten lopen daarom ook mee met de stijging van de bekostiging. Ten opzichte van 2018 zijn de personele lasten gestegen met € 720.274. Er zijn meerdere redenen hiervoor te benoemen, waar onder de stijging van 3,3 fte (kosten ca € 230.000). Aan de personele voorzieningen is in 2019 een bedrag ad € 218.403 toegevoegd, dat is 151.503 meer dan begroot. Daarnaast stijgen de loonkosten door de salarisstijgingen conform CAO en de doorgroei in de schalen. Tevens zijn de pensioenpremies gestegen met € 121.000.	516.882
Afschrijvingen	Lagere afschrijving doordat er minder geïnvesteerd is in 2019 dan dat was gepland. De grote projecten zijn ook uitgesteld in de loop van 2019.	-117.151
Huisvestingslasten	De onderhoudskosten bedragen € 80.000 meer dan dat was begroot. De energiekosten zijn € 53.000 lager uitgekomen dan begroot, aan huur is € 17.000 meer uitgegeven, schoonmaakkosten vallen € 11.000 hoger uit.	58.264
Overige lasten	Diverse afwijkingen, de meest opvallende zijn dat er minder is uitgegeven aan schoolboeken (€ 116.000) en meer aan backup dataverkeer (€ 75.000).	-64.776
Financiële baten en lasten	Iets meer rente leningen in verband met vervroegde aflossing Ministerie van Financiën	1.637
<i>Hogere lasten</i>		<u>394.856</u>
<i>Verschil</i>		940.041

Begroting 2020

De volgende begroting 2020 is vastgesteld en goedgekeurd:

Kostenplaats	
Alle	
Grootboekrekening	Begroting 2020
3.1.1 Rijksbijdrage OCW/LNV	16.539.728
3.1.2 Overige subsidies OCW	560.648
3.1.4 Rijksbijdragen SWV	757.581
3.1 Rijksbijdragen	17.857.956
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies	518.500
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	518.500
3.5.1 Verhuur	47.300
3.5.2 Detachering personeel	77.500
3.5.5 Ouderbijdragen	809.500
3.5.6 Overige (overige baten)	126.500
3.5 Overige baten	1.060.800
3 Opbrengsten	19.437.256
4.1.1 Lonen en salarissen	14.376.303
4.1.2 Overige personele lasten	1.024.514
4.1.3 Af: uitkeringen	-7.600
4.1 Personeelslasten	15.393.217
4.2.2 Materiele vaste activa	618.507
4.2 Afschrijvingen	618.507
4.3.1 Huur	181.600
4.3.2 Verzekeringen	16.500
4.3.3 Onderhoud	162.000
4.3.4 Energie en water	251.000
4.3.5 Schoonmaakkosten	360.000
4.3.6 Heffingen	45.700
4.3.7 Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	343.000
4.3.8 Overige (huisvestingslasten)	-6.000
4.3 Huisvestingslasten	1.353.800
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	377.400
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.152.150
4.4.4 Overige (overige lasten)	845.475
4.4 Overige lasten	2.375.025
4 Kosten	19.740.549
5.1 Rentebaten	0
5.5 Rentelasten	128.254
5 Financiële baten en lasten	-128.254
1 Resultaat	-431.547

Huisvesting

Karel de Grote College

Als gevolg van financiële ruimte en aanpassingen die vanuit de regelgeving gedaan moeten worden, is het Karel de Grote College dit schooljaar gestart met het in kaart te brengen van de plannen inzake verduurzaming en indeling van het totale onderwijsgebouw.

Novalis College

Het uitbreidingstraject voor het Novalis College stagneerde in 2018, vanwege veranderingen in de specificaties voor onderwijshuisvesting van de gemeente Eindhoven. naar verwachting zal er in 2020/2021 gebouwd gaan worden.

De Stichtse Vrije School

De Stichtse Vrije School werkte ook in 2019 met de gemeente Zeist aan een masterplan dat moet leiden tot voldoende onderwijsruimte voor het verwachte aantal leerlingen, waartoe vervanging van de tijdelijke huisvesting behoort. Daarnaast zal de gemeente Zeist een budget ter beschikking stellen ten behoeve van de verduurzaming van het schoolgebouw.

Tobiasschool

In 2018/2019 kwam de Tobiasschool in de eindfase van de planvorming en financiering van de renovatie (vernieuwbouw). In 2020-2021 zal de renovatie plaatsvinden, wanneer de gemeente Zeist heeft gezorgd voor tijdelijke huisvesting.

Treasurybeleid

Het beleid is om de financiële middelen zonder enig risico onder te brengen bij de overheid die ons immers het overgrote deel van de inkomsten verstrekt. De stichting heeft de liquide middelen daarom ondergebracht binnen het geïntegreerd middelenbeheer van het ministerie van financiën ('schatkistbankieren'). De financiële middelen van de scholengemeenschap zijn en worden niet belegd. De stichting heeft gelden geleend van Bank Nederlandse Gemeenten ter financiering van de aankoop van de gebouwen van het Karel de Grote College. De stichting heeft voldaan aan de Regeling beleggen, belenen en derivaten OCW 2016 (gewijzigd d.d. 18 december 2018).

10 Risicoparagraaf

De risico's die de stichting loopt zijn in categorieën weergegeven. Per risico heeft het bestuur eerst bepaald hoe groot het **financiële belang** is op een schaal van 1 tot en met 5. Een score 1 staat voor een verwaarloosbaar klein belang, een score 5 betekent financiële consequenties die groter zijn dan 1% van de totale baten. Dan volgt een inschatting van de **kans** dat het risico zich echt voordoet. Ook hier een schaal van 1 tot en met 5 met 1 als kleine kans en 5 als grote kans.

Belang			Kans		
Klasse	Percentage	Financiële gevolgen	Klasse	Percentage	Referentiebeeld
1	<0,05%	kleiner dan 10000	1	10%	1x per 10 jaar
2	0,05% - 0,2%	tussen 10000 en 40000	2	30%	1x per 5-10 jaar
3	0,2% - 0,5%	tussen 40000 en 100000	3	50%	1x per 2-5 jaar
4	0,5% - 1%	tussen 100000 en 200000	4	70%	1x per 1-2 jaar
5	>1%	groter dan 200000	5	90%	1x per jaar of meer

Vermenigvuldiging van belang en kans levert de omvang van het risico op. Het gaat dus om een score van minimaal 1 en maximaal 25.

Een **structureel risico** doet zich niet eenmalig voor, maar heeft gedurende langere tijd effect op de organisatie. Om structurele risico's te kunnen vergelijken met incidentele risico's moeten ze incidenteel gemaakt worden. Het structurele effect van een risico is bij de meeste organisaties na 2,5 jaar in de begroting geabsorbeerd. Vermenigvuldiging met 2,5 maakt een structureel risico dus vergelijkbaar met een incidenteel risico.

Een (bruto)risico kun je verkleinen door gerichte beheersmaatregelen. Het risico na de maatregelen is het **nettorisico**.

Leerlingrisico's

bruto

netto

L	Leerlingrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Terugloop leerlingen	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	5	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	5	€ 930.000	€ 2.325.000
2	Toename leerlingen	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	12	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	9		€ 75.000
3	Clustering lesgroepen	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	20	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	20		€ 200.000

1. Terugloop leerlingen

Terugloop van het aantal leerlingen kan twee oorzaken hebben: een verminderde populariteit van het vrijeschoolonderwijs (minder instroom en grotere tussentijdse uitstroom) en de demografische leerlingdaling (minder instroom).

Vrijwel alle vrijescholen in Nederland groeien tegen de demografische trend in. Het is daarom lastig om een landelijke demografische ontwikkeling te vertalen in een mogelijke terugloop van een school. Complicerend daarbij is dat in de grote steden slechts een beperkte landelijke terugloop te zien is en vrijescholen ook leerlingen trekken uit de wijde omgeving van grote steden. Een beredeneerde verwachte terugloop bepalen is daarom onmogelijk. Een dalingsscenario omrekenen in een financieel risico kan wel.

Door verminderde instroom en grotere tussentijdse uitstroom kan een school te maken krijgen met een te klein formatiebudget ten opzichte van de omvang van het zittende personeel. Als sprake is van een trend, dan dient de school binnen afzienbare tijd de

formatieomvang te verkleinen. Dat kan door een sociaal plan met de vakbonden overeen te komen.

Terugloop vanwege kwesties op één school (twijfel van ouders aan onderwijskwaliteit van de school, een schandaal op een school) treft slechts een deel van de scholengemeenschap, waarbij de andere scholen de financiële gevolgen van een leerlingdaling op één school mede kunnen dragen.

Verminderde populariteit van vrijeschoolonderwijs treft alle scholen in gelijke mate. Gelet op de huidige groei van vrijeschoolonderwijs is de kans daarop redelijk klein.

Financieel gevolg

Een daling van het leerlingaantal van 5% (112 leerlingen) leidt tot een structurele inkomstenderving van ongeveer € 930.000 op jaarbasis (incidenteel: € 2.325.000).

Risicobeheersing

Het geven van goed onderwijs dat aansluit bij de vragen van leerlingen en ouders zorgt ervoor dat leerlingen blijven komen. Dat valt samen met de bestaansgrond van de stichting. Daarnaast het inzetten op goede PR.

2. Toename leerlingen

Bij een groei van het aantal leerlingen dient een school de eerste vijf maanden te voorfinancieren. Dat zou tot financiële problemen kunnen leiden. Het Karel de Grote College is uitgegroeid tot de in het RPO afgesproken omvang. Het Novalis College kende in 2019 een leerling daling door het beëindigen van HAVO6 en een lagere instroom en zal naar verwachting beheerst groeien. De Stichtse Vrije School is qua leerlingenaantal stabiel en zal naar verwachting een kleine groei doormaken. Een aparte vorm van groei kan zich voordoen als de stichting zich verbindt aan nieuwe VO-initiatieven in steden in haar voedingsgebied waar nog geen vrijeschool VO is. Voor een verbinding aan dergelijke initiatieven zal een aparte business-case moeten worden gemaakt.

Financieel gevolg

Voorfinanciering vanuit het eigen vermogen. Per 30 extra leerlingen moet de school eenmalig €75.000 voorfinancieren.

Risicobeheersing

Scholen kunnen ervoor zorgen dat de groei beheerst is, bijvoorbeeld door met één extra 7e klas te starten. Dat levert ook minder risico's op voor een daling van de onderwijskwaliteit door een te snelle groei.

3. Clustering lesgroepen

Bij de overgang van klas 8 naar klas 9 worden leerlingen gedetermineerd naar opleiding (mavo, havo en vwo). Bij ongunstige aantallen per opleiding kan het nodig zijn om een extra lesgroep te vormen die een aantal jaren extra kosten met zich meebrengt.

Financieel gevolg

Het inrichten van een extra lesgroep vanaf klas 9 gedurende twee tot drie jaar. Een extra lesgroep kost ongeveer €100.000 per jaar, afhankelijk van de mogelijkheden van het combineren van lessen. Kosten zijn dan 2 x €100.000.

Risicobeheersing

Een school kan dat risico beperken door leerlingen te laten instromen in klas 7 in cohorten met basisschooladviezen mavo, havo en vwo met een vastgestelde omvang.

Bekostigingsrisico's

B	Bekostigingsrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Ontoereikende bekostiging			10			10	€ 100.000	€ 250.000
2	Effecten cao			10			10	€ 150.000	€ 375.000
3	Bezuinigingen overheid			10			10		€ 200.000
4	Teruglopende ouderbijdragen			5			5	€ 140.500	€ 351.250

1. Ontoereikende bekostiging

Het ministerie van OCW wijzigt soms de bekostingsregels en zij stelt soms aanvullende of verscherpte eisen aan het onderwijs. Een voorbeeld uit het verleden is het verscherpte toezicht op de onderwijstijd, waarbij de scholen meer lessen moesten gaan geven zonder dat de bekostiging omhoog ging. Een ander voorbeeld is de opdracht inzake ontwikkeltijd uit 2018-2019 waarbij de school minder aanspraak kan maken op lesgevende taken bij leraren, zonder dat de bekostiging omhoog ging. Een derde voorbeeld is de nieuwe bekostigingssystematiek; de vereenvoudigde bekostiging genoemd.

Financieel gevolg

De gevolgen zijn lastig in te schatten. Geschat is nu structureel €100.000.

Risicobeheersing

Niet mogelijk, behoudens indirecte politieke beïnvloeding.

2. Effecten cao

Bij het afsluiten van een cao rekent de vo-raad de effecten van de afspraken op macroniveau uit en concludeert dat de bekostiging toereikend moet zijn voor de afgesproken maatregelen. Op schoolniveau kan dat wel eens anders uitpakken.

Financieel gevolg

Structureel 1% van de personeelslasten (€150.000).

Risicobeheersing

Niet mogelijk, behoudens indirecte politieke beïnvloeding.

3. Bezuinigingen overheid

In tijden van crisis of als het politieke klimaat daartoe aanleiding geeft, bezuinigt de overheid op de bekostiging. De financiële gevolgen zijn meestal beperkt omdat de overheid een groot belang aan onderwijs hecht. Als er een grote bezuiniging is, dan is er altijd een gewennings- of overgangperiode waarin de scholen de gelegenheid hebben om zich voor te bereiden op de nieuwe situatie.

Financieel gevolg

Geschat op €200.000.

Risicobeheersing

Niet mogelijk, behoudens indirecte politieke beïnvloeding.

4. Teruglopende ouderbijdrage

De vrijwillige ouderbijdragen leverden in 2019 € 702.461 aan inkomsten op. Door bijzondere omstandigheden zou het kunnen voorkomen dat die inkomstenbron stukt. De kans dat dat gebeurt en dat dat ook op de drie scholen tegelijk gebeurt is vrij klein.

Financieel gevolg

Een teruggang van 20% kost op jaarbasis € 140.500.

Risicobeheersing

Ouders goed betrekken bij het onderwijs en laten zien waar het geld aan wordt besteed. De vestigingen bespreken met de oudergeleding de besteding van de gelden en zorgen voor instemming daarop.

Personeelsrisico's

P	Personeelsrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Kosten vervangers	■	■	9	■	■	9		€ 50.000
2	Duurder personeelsbestand	■	■	5	■	■	0		€ -
3	Ongeplande formatieoverschrijdingen	■	■	12	■	■	12		€ 140.000
4	Uitkeringslasten	■	■	5	■	■	5	€ 100.000	€ 250.000
5	Ontslagvergoedingen	■	■	6	■	■	6		€ 50.000
6	Transitievergoeding	■	■	15	■	■	15		€ 40.000
7	Ketenbeding	■	■	9	■	■	3		€ 40.000

1. Kosten vervangers

De kosten voor vervanging van zieken betaalt de school zelf. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de vestigingen vooral bij langdurige afwezigheid van personeelsleden vervangers aanstellen. Het budget daarvoor in de begroting (in 2020 €228.600) is berekend op grond van het gewogen vijfjaarsgemiddelde. Als in een jaar de lasten hoger zijn moet de school haar eigen vermogen aanspreken. Door een zorgvuldig ziekteverzuimbeleid probeert de school het ziekteverzuim te beperken en zullen langdurig zieken na twee jaar uit dienst gaan. Daarmee zijn de risico's beperkt.

Financieel gevolg

De meerkosten bovenop het begrote bedrag (€50.000).

Risicobeheersing

Blijven inzetten op een goed ziekteverzuimbeleid.

2. Duurder personeelsbestand

Een jong personeelsbestand wordt geleidelijk aan duurder door doorgroei in de salarisschalen. Dat lijkt voor de komende jaren niet aan de orde omdat er een forse uitstroom vanwege pensionering optreedt waarbij de instromers jonger en veelal goedkoper zijn.

Financieel gevolg

Voor de komende jaren geen gevolgen.

Risicobeheersing

De loonkosten van het zittende personeel zijn voor de komende jaren berekend. Een eventuele toename van de loonkosten leidt tot een geleidelijk kleiner beschikbaar formatiebudget, waardoor het risico van een ouder en duurder personeelsbestand is afgedekt. Het netto risico is daardoor altijd nihil.

3. Ongeplande formatieoverschrijdingen

Schoolleiders zijn verantwoordelijk voor de bewaking van de formatieomvang volgens begroting. Als die bewaking niet voldoende is kan dat leiden tot hogere uitgaven aan personeelslasten.

Financieel gevolg

Een ongeplande uitgave van twee fte lerarenformatie kost rond €140.000 op jaarbasis. Dat is eenmalig omdat in het jaar daarna de formatie direct weer kan worden teruggebracht.

Risicobeheersing

De formatieplanning wordt gevolgd en getoetst middels Cogix en FoLeta. In de 4maandsrapportage verantwoorden de schoolleiders de inzet van geld en fte's. Daardoor kunnen overschrijdingen vrij snel worden gesignaleerd.

4. Uitkeringslasten bij krimp

De uitkeringslasten van ontslagen personeelsleden komen voor 25% direct voor rekening van de school.

Financieel gevolg

Omdat het om een beperkt aantal personen gaat en een beperkt deel van de uitkeringslasten voor rekening van de school komt, zijn de kosten vooralsnog beperkt en makkelijk op te vangen in de begroting. Daarnaast hebben sociale partners de bovenwettelijke ww-uitkering versoberd, waardoor de kosten in de toekomst zullen dalen. Anders wordt het als door een sterke terugloop van leerlingen een groot aantal personeelsleden afvloeit. Bij een daling van 5% van het leerlingaantal zal ruim 8 fte personeel moeten afvloeien. In een situatie van krimp zullen zij moeilijk werk vinden en komt een kwart van de uitkeringskosten van 6 fte voor rekening van de school (€100.000 per jaar).

Risicobeheersing

Zie bij risico terugloop leerlingen.

5. Ontslagvergoedingen

Ontbindingen van arbeidsovereenkomsten door de kantonrechter of via een beëindigingsovereenkomst kunnen gepaard gaan met een ontslagvergoeding.

Financieel gevolg

De kosten zijn meestal beperkt tot enkele tienduizenden euro's. Ontslagvergoedingen zijn gemaximeerd tot €75.000 per casus, het structureel schatten wij het risico in op € 50.000.

Risicobeheersing

Door aanscherping van het personeelsbeleid (gesprekkencyclus, verzuimbeleid) kunnen personeelsproblemen eerder aan het licht komen en aangepakt worden waardoor we deze kosten beperken.

6. Wet Werk en Zekerheid: Transitievergoeding nieuw personeel

Door de wet Werk en Zekerheid dient de school bij niet verlenging van nieuw personeel een transitievergoeding te betalen van ongeveer 1/3 maandsalaris per dienstjaar.

Financieel gevolg

Het gaat om een beperkt aantal nieuwe personeelsleden, in meestal lagere salarisschalen. Kosten grof geschat op €40.000.

Risicobeheersing

Een tweede jaar tijdelijk dienstverband werd vaak overeengekomen om meer tijd te hebben voor de beoordeling van een nieuwe leraar, gezien het financiële risico zal er minder vaak 'verlengd' gaan worden en gepoogd worden om in het eerste jaar van indiensttreding duidelijkheid te hebben over inzetbaarheid en formativele ruimte.

7. Wet Werk en Zekerheid: Ketenbeding

Door het ketenbeding hebben werknemers na drie tijdelijke aanstellingen of na twee jaar recht op een vast dienstverband (voor het PO gelden ruimere afwijkende regels). De school ziet er op toe dat dit recht niet ontstaat, door tijdelijke werknemers niet meer in een vierde dienstverband te benoemen. Door de vele vervangers in de scholen is het denkbaar dat dat in een incidenteel geval over het hoofd gezien wordt, waardoor het recht wel ontstaat.

Financieel gevolg

In dat geval heeft een school een personeelslid extra in dienst waar geen rekening mee is gehouden. Kosten zijn grofweg geschat op €40.000.

Risicobeheersing

De school heeft een zorgvuldige administratie van de tijdelijke benoemingen opgezet. In het po is het ketenbeding versoepeld.

Organisatierisico's

O	Organisatierisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Kwaliteit management			10			10		€ 150.000
2	Kwaliteit beheersorganisatie			5			5		€ 150.000

1. Kwaliteit management

Het management is van groot belang voor het welvaren van een school. Slecht management leidt tot ontevreden personeel en een daling van de onderwijskwaliteit. Dat kan een sterk effect hebben op andere risico's. Door de verandering van de bestuursstructuur (college van bestuur, raad van toezicht) is er een sterkere sturing van de bestuurder op het management en kan hij bij problemen in de organisatie sneller ingrijpen.

Financieel gevolg

Niet in te schatten maar hoger dan €150.000.

Risicobeheersing

Verdere professionalisering van bestuur, staf en het management.

2. Kwaliteit beheersorganisatie

Bij onvoldoende beheersing van en toezicht op de geldstromen kunnen snel grote tekorten ontstaan. De scholen hebben zicht op de uitputtingscijfers van de materiële exploitatie en dienen binnen de begrotingsbudgetten te blijven. Het toezicht in de scholen raakt steeds beter ingeregeld en heeft in het verleden niet tot onverwachte grote overschrijdingen geleid. Dat komt mede doordat de materiële uitgaven slechts een klein deel van de begroting innemen.

De uitputting van het formatiebudget is voor rectoren en bestuurder online te volgen in het formatieprogramma FoLeTa.

Financieel gevolg

Niet in te schatten maar hoger dan €150.000.

Risicobeheersing

De ingezette aanpak doorzetten met stroomlijning van het gebruik van FoLeTa en Cogix en verdere doorontwikkeling van de routine in het maken en delen van de 4maandsrapportages en het effectief sturen aan de hand van de signalen uit de rapportages.

Gebouw- en inventarisrisico's

G	Gebouw- en inventarisrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Ontoereikende materiële bekostiging			20			0		€ 600.000
2	Onvoorzien groot onderhoud			4			4		€ 100.000
3	Bouwkundige aanpassingen			12			12		€ 100.000
4	Overschrijding bouwkosten			15			10		€ 300.000
5	Te lage bezettingsgraad			4			4	€ 67.000	€ 167.500
6	Aanvullende eisen huisvesting			10			6		€ 100.000
7	Aanpassing inventaris aan onderwijsseisen			5			5		€ 223.000

1. Ontoereikende materiële bekostiging

De scholen besteden veel meer aan materiële lasten dan zij aan materiële bekostiging ontvangen. Oorzaken daarvan zijn de te beperkte materiële bekostiging en de grotere ruimtebehoefte vanwege het vrijeschoolleerplan.

Financieel gevolg

De school besteedt ruim €600.000 meer aan materiële lasten dan zij ontvangt.

Risicobeheersing

De school houdt in de begroting rekening met dit risico en daardoor is het risico klein.

2. Onvoorzien groot onderhoud

De drie scholen voor vo en de Tobiaasschool werken met een meerjarenplan voor het groot

onderhoud en een daaraan gekoppelde voorziening. Een calamiteit kan leiden tot niet (of pas later) voorziene uitgaven.

Financieel gevolg

Indicatie van de kosten is €100.000. De situatie zal zich niet op elke school tegelijk voordoen, waardoor scholen van elkaars voorziening gebruik kunnen maken. Bij echte calamiteiten zullen de uitgaven veelal gedekt worden door de verzekering. Daarmee is het belang beperkt.

Risicobeheersing

Een goede, jaarlijks geactualiseerde, onderhoudsplanning.

3. Bouwkundige aanpassingen

Door onderwijskundige vernieuwingen kan het noodzakelijk zijn om bouwkundige aanpassingen uit te voeren, waarvoor geen subsidie is of wordt verstrekt.

Financieel gevolg

Indicatie is €100.000

Risicobeheersing

Niet mogelijk behoudens het zodanig flexibel bouwen en inrichten van de school dat de ruimtes zich lenen voor verschillende werkvormen.

4. Overschrijding bouwkosten

Bij uitbreiding van het gebouw kunnen overschrijdingen op de geplande bouwkosten optreden. Novalis College bouwt aan een uitbreiding van de huisvesting en Tobiassschool ondergaat in de komende jaren een ingrijpende renovatie.

Financieel gevolg

Indicatie is €300.000

Risicobeheersing

Een strakke aansturing van het bouwproces reduceert de kans op grote overschrijdingen.

5. Te lage bezettingsgraad

Het vrijeschoolonderwijs gebruikt meer ruimte dan regulier onderwijs en heeft daarom een lagere bezettingsgraad van het gebouw. De kosten daarvan zijn beschreven bij het risico *Ontoereikende materiële bekostiging*.

Bij een daling van het aantal leerlingen zal een school meer ruimte in gebruik hebben dan strikt noodzakelijk. Dat leidt tot een relatieve stijging van de huisvestingslasten.

Financieel gevolg

Bij een daling van 5% van de leerlingen (112) en een bedrag aan huisvestingslasten per leerling van 600 euro zijn de structurele kosten €67.000.

Risicobeheersing

Zie terugloop leerlingen.

6. Aanvullende eisen huisvesting

De huidige schoolgebouwen voldoen aan alle eisen. Nieuwe of verscherpte eisen kunnen de school voor extra kosten plaatsen, zoals in het verleden is gebeurd met aangescherpte eisen aan de brandveiligheid.

Financieel gevolg

Indicatie: €100.000. In de regel zullen de gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor de onderwijshuisvesting, een deel van die kosten vergoeden (behalve bij het Karel de Grote College vanwege de doordecentralisatie van de huisvesting). Het netto risico is daardoor laag.

Risicobeheersing

Niet mogelijk. behoudens met vooruitziende blik effectief anticiperen op ontwikkelingen

7. Inventaris

Aanpassing inventaris aan actuele onderwijskundige eisen.

Financieel gevolg

Mogelijke kosten: 100 euro per leerling; totaal €223.000.

Risicobeheersing

Niet mogelijk.

Diverse risico's

Diverse risico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
v Schadeclaim ouders			2			2		€ 30.000

1. Schadeclaims ouders

Ouders stellen een school sneller dan voorheen juridisch aansprakelijk voor in hun ogen onvoldoende onderwijskwaliteit. In onze school is dat tot heden niet aan de orde geweest.

Financieel gevolg

Als dit voorkomt, zullen mogelijke schadeloosstellingen relatief beperkt zijn en kunnen deze binnen de schoolexploitatie worden opgevangen.

Indicatie is €30.000.

Risicobeheersing

Goede communicatie met ouders verzorgen.

Renterisico

R Renterisico	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1 Renterisico			2			2	€ -	€ -

1. Daling rentestand

Bij een dalende rentestand loopt de stichting rente-inkomsten mis.

Financieel gevolg

Vanwege de lage rentestand net boven 0% is dit risico momenteel verwaarloosbaar.

Risicobeheersing

Niet mogelijk.

Kredietrisico's

K Kredietrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1 Verlaging vergoeding huisvesting			10			10	€ 50.000	€ 125.000
2 Blokkering maandelijks bekostiging			5			5		€ 1.000.000

1. Verlaging vergoeding huisvesting gemeente

De gemeente Nijmegen verstrekt de school jaarlijks een bedrag (€523.568 in 2019) voor de instandhouding van het gebouw van het Karel de Grote College. Denkbaar is dat de gemeente het beschikbare budget in tijden van bezuinigingen vermindert.

Financieel gevolg

Terugloop inkomsten Karel de Grote College met €50.000 per jaar.

Risicobeheersing

Niet mogelijk, behoudens door indirecte politieke beïnvloeding.

2. Blokkering maandelijks bekostiging

Als de school niet (volledig) voldoet aan de voorschriften, kan de minister van OCW besluiten tijdelijk de maandelijks bekostiging te blokkeren. De kans dat dit gebeurt is laag. De school wil het bedrag van de maandelijks salarisbetalingen wel aan liquide middelen beschikbaar hebben om in ieder geval nog een maand de salarissen te kunnen doorbetalen.

Financieel gevolg

Het gaat dan om een maandelijks bedrag rond €1.000.000.

Risicobeheersing

Voldoen aan subsidievoorschriften.

Liquiditeitsrisico

Q	Liquiditeitsrisico	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Liquiditeitsrisico			5			5		€ 150.000

1. Te lage liquiditeit

De school beschikt ultimo 2019 over €7.632.386 aan liquide middelen. Daar staan kortlopende schulden van €1.937.036 tegenover. Echter, €552.497 daarvan zijn verplichtingen aan het personeel (aanspraken vakantie-uitkering, bindingstoelage en eindejaarsuitkering). De benodigde gelden daarvoor komen in de bestorting mee op het moment dat aan de verplichtingen moet worden voldaan. Daarmee is de liquiditeit wat groter dan het kengetal aangeeft en is het risico laag.

Financieel gevolg

Als de liquiditeit sterk zou dalen is het financiële gevolg groter dan €150.000.

Risicobeheersing

Niet nodig.

L	Leerlingrisico's	Bruto			Netto			Kosten	
		Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Terugloop leerlingen			5			5	€ 930.000	€ 2.325.000
2	Toename leerlingen			12			9		€ 75.000
3	Clustering lesgroepen			20			20		€ 200.000
B	Bekostigingsrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Ontoereikende bestorting			10			10	€ 100.000	€ 250.000
2	Effecten cao			10			10	€ 150.000	€ 375.000
3	Bezuinigingen overheid			10			10		€ 200.000
4	Teruglopende ouderbijdragen			5			5	€ 140.500	€ 351.250
P	Personeelsrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Kosten vervangers			9			9		€ 50.000
2	Duurder personeelsbestand			5			0		€ -
3	Ongeplande formatieoverschrijdingen			12			12		€ 140.000
4	Uitkeringslasten			5			5	€ 100.000	€ 250.000
5	Ontslagvergoedingen			6			6		€ 50.000
6	Transitievergoeding			15			15		€ 40.000
7	Ketenbeding			9			3		€ 40.000
O	Organisatierisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Kwaliteit management			10			10		€ 150.000
2	Kwaliteit beheersorganisatie			5			5		€ 150.000
G	Gebouw- en inventarisrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Ontoereikende materiële bestorting			20			0		€ 600.000
2	Onvoorzien groot onderhoud			4			4		€ 100.000
3	Bouwkundige aanpassingen			12			12		€ 100.000
4	Overschrijding bouwkosten			15			10		€ 300.000
5	Te lage bezettingsgraad			4			4	€ 67.000	€ 167.500
6	Aanvullende eisen huisvesting			10			6		€ 100.000
7	Aanpassing inventaris aan onderwijsseisen			5			5		€ 223.000
D	Diverse risico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Schadeclaim ouders			2			2		€ 30.000
R	Renterisico	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Renterisico			2			2	€ -	€ -
K	Kredietrisico's	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Verlaging vergoeding huisvesting			10			10	€ 50.000	€ 125.000
2	Blokkering maandelijks bestorting			5			5		€ 1.000.000
Q	Liquiditeitsrisico	Belang	Kans	Risico	Belang	Kans	Risico	Structureel	Incidenteel
1	Liquiditeitsrisico			5			5		€ 150.000

Met een risicokaart kunnen we in één beeld een overzicht krijgen van de risico's naar kans en financieel gevolg. Een risico in het rode gebied vereist directe aandacht omdat het de continuïteit van de school bedreigt. Risico's in het oranje gebied vragen om aandacht. Risico's in het groene gebied vormen geen gevaar voor de school.

Risicokaart netto risico's					
Financiële gevolgen					
groter dan 202000	L1 B4 P4 O2 G7 K2 Q1	B1 B2 B3 G4 O1		L3	
101000 - 202000	G2 G5	G6 K1	G3		
40000 - 101000	P7	P5	L2 P1		P6
10000 - 40000	D1				
kleiner dan 10000					
geen gevolgen	R1				P2 G1
kans	10%	30%	50%	70%	90%

Gewenste buffervermogen

De risicokaart is omgezet naar een risicokaart met risicobedragen. Voor elk vakje is het aantal risico's vermenigvuldigd met het gemiddelde van de financiële gevolgen (kolom 1) van de regel. Bijvoorbeeld: het tweede vakje in de eerste kolom: 2 risico's x gemiddeld bedrag van €151.500 geeft een risico van €303.000. Voor de eerste rij is een gemiddeld risico van €202.000 aangehouden.

Risicokaart					
Financiële gevolgen					
groter dan 202000	€ 1.414.000	€ 1.010.000		€ 202.000	
101000 - 202000	€ 303.000	€ 303.000	€ 151.500		
40000 - 101000	€ 70.500	€ 70.500	€ 141.000		€ 70.500
10000 - 40000	€ 25.000				
kleiner dan 10000					
Totaal	€ 1.812.500	€ 1.383.500	€ 292.500	€ 202.000	€ 70.500
Kans	10%	30%	50%	70%	90%
Bedrag x kans	€ 181.250	€ 415.050	€ 146.250	€ 141.400	€ 63.450
Totaal	€ 947.400				
Onvoorziene risico's 5%	€ 47.370				
Totaal	€ 994.770				

De risicosom is dus € 947.400. De commissie Don gaf aan dat 5% van dat bedrag voor onvoorziene risico's moet worden aangehouden, waarmee de benodigde financiële buffer op € 994.770 komt. Deze benodigde financiële buffer wordt meegenomen bij de berekening van de bufferliquiditeit. De algemene reserve (buffervermogen) is toereikend om het berekende buffervermogen op te vangen.

11 Toetsing financiële positie

De stichting dient voldoende middelen tot haar beschikking te hebben en ook niet veel meer. Hieronder volgt de berekening van de financiële ruimte.

Uitgangspunt is het kapitaal (balanstotaal) van de stichting. De waarde van de gebouwen en terreinen worden daarop in mindering gebracht. Resultaat is het gecorrigeerde kapitaal. Daarmee zijn de effecten van de doordecentralisatie geneutraliseerd.

Aanwezig kapitaal	31-12-2018	31-12-2019
Kapitaal	€ 12.557.521	€ 13.308.269
Af: gebouwen en terreinen	€ -4.542.592	€ -4.316.264
Bestemmingsreserve doordecentralisatie huisvesting		
Kapitaal gecorrigeerd	€ 8.014.929	€ 8.992.005

Benodigd kapitaal	31-12-2018	31-12-2019
Financieringsbehoefte (toekomstige activa, 50% verv.waarde inv. en app.)	€ 1.457.776	€ 1.668.350
Vervangingswaarde inventaris en apparatuur als % van totale baten	15%	17%
Financieringsbehoefte als % van de totale baten	8%	8%
Benodigde transactieliquiditeit (kortlopende schulden)	€ 2.198.946	€ 1.937.036
Als percentage van de totale baten	11%	10%
Benodigde bufferliquiditeit op basis van risicoanalyse	€ 941.798	€ 994.770
Als % van de totale baten	5%	5%
Totaal benodigd kapitaal	€ 4.598.520	€ 4.600.156

Het beschikbare kapitaal moet gebruikt kunnen worden voor diverse functies.

- * De financiering van de vervanging van inventaris en apparatuur.
De vervangingswaarde van onze inventaris en apparatuur is met 17% van de totale baten laag. Het gemiddelde van scholen in Nederland ligt op 35%.
- * De benodigde transactieliquiditeit is bedoeld om kortlopende schulden te kunnen voldoen en is gelijk aan de kortlopende schulden in de balans.
- * De benodigde bufferliquiditeit is berekend vanuit de risicoanalyse in hoofdstuk 10. De commissie Don adviseerde een bufferliquiditeit van 5% van de baten. Onze stichting zit daar precies op.

Financiële ruimte	31-12-2018	31-12-2019
Kapitaal gecorrigeerd	€ 8.014.929	€ 8.992.005
Totaal benodigd kapitaal	€ -4.598.520	€ -4.600.156
Financiële ruimte (verschil aanwezig en benodigd kapitaal)	€ 3.416.409	€ 4.391.849

Zo berekend is de financiële ruimte ultimo 2019 € 4.391.849. Als de volledige financiële ruimte is besteed, dienen de financiële kengetallen boven de signaleringsgrenzen te blijven.

Gevolgen inzetten financiële ruimte voor solvabiliteit	31-12-2018	31-12-2019
Eigen vermogen	€ 5.055.347	€ 6.234.865
Financiële ruimte	€ -3.416.409	€ -4.391.849
Eigen vermogen na besteding	€ 1.638.938	€ 1.843.016
Voorzieningen	€ 2.271.353	€ 2.751.993
Balanstotaal	€ 12.557.521	€ 13.308.269
Financiële ruimte	€ -3.416.409	€ -4.391.849
Balanstotaal na besteding	€ 9.141.112	€ 8.916.420
Solvabiliteit (eigen vermogen na besteding plus voorzieningen/balanstotaal na besteding)	0,43	0,52

De solvabiliteit blijft boven de ondergrens van 0,30.

Ook de liquiditeit en het weerstandsvermogen moeten na besteding op peil blijven.

Gevolgen inzetten financiële ruimte voor liquiditeit	31-12-2018	31-12-2019
Liquide middelen	€ 6.562.551	€ 7.632.386
Vorderingen	€ 485.765	€ 381.372
Financiële ruimte	€ -3.416.409	€ -4.391.849
Buffer vanuit risico-analyse	€ -941.798	€ -994.770
Vlottende activa na besteding	€ 2.690.109	€ 2.627.139
Kortlopende schulden	€ 2.198.946	€ 1.937.036
Liquiditeit na besteding	1,22	1,36

Gevolgen inzetten financiële ruimte voor weerstandsvermogen	31-12-2018	31-12-2019
Eigen vermogen na besteding	€ 1.638.938	€ 1.843.016
Totale baten	€ 19.138.882	€ 20.179.272
Weerstandsvermogen na besteding	0,09	0,09

Wanneer de volledige financiële ruimte is ingezet en de volledige risicobuffer is ingezet, heeft de stichting een liquiditeit ruim boven de signaleringswaarde van 0,75 en een weerstandsvermogen groter dan de signaleringswaarde van 0,05.

12 Continuïteitsparagraaf

A Gegevensset

A1 Personeel en leerlingen

Kengetal	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 31-12	realisatie	prognose	prognose	prognose	prognose	prognose
Leerlingaantallen excl vavo	2234	2200	2171	2143	2170	2156
Personele bezetting in fte	202,0	197,1	198,1	199,9	201,1	201,1
Bestuur/management	6,7	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
Personeel primair proces	153,4	146,4	147,5	149,3	150,4	150,4
Ondersteunend personeel	41,9	42,7	42,7	42,7	42,7	42,7

Toelichting op de kengetallen

Ten behoeve van de jaarbegroting en de meerjarenbegroting stellen we een leerlingenprognose op. Vanuit de cijfers van het verleden en de laatst beschikbare daadwerkelijke aanmeldingsgegevens, is een prognose gemaakt van het aantal leerlingen in de toekomst. Deze prognose wordt in het voorjaar aangepast op de reeds bekende instroom voor het komende schooljaar. De weergegeven personele bezetting in 2019 is inclusief alle tijdelijke uitbreidingen en vervangingsaanstellingen. In 2020 en verder is de basisformatie weergegeven.

A2 Meerjarenbalans

Op basis van de meerjarenbegroting 2020 tot en met 2024 zijn de volgende meerjarenbalansen en ramingen van baten en lasten opgesteld. Deze meerjarenbalans is aangepast op de cijfers van de jaarrekening 2019.

Balans	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activa	realisatie	prognose	prognose	prognose	prognose	prognose
Vaste activa						
Immateriële activa						
Materiële activa	5.294.511	5.242.479	5.660.936	9.119.839	8.527.479	8.139.780
Financiële activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	5.294.511	5.242.479	5.660.936	9.119.839	8.527.479	8.139.780
Vlottende activa						
Vorderingen	381.372	381.372	381.372	381.372	381.372	381.372
Liquide middelen	7.632.386	6.611.857	6.101.814	2.608.385	3.480.594	4.324.553
Totaal vlottende activa	8.013.758	6.993.229	6.483.186	2.989.757	3.861.966	4.705.925
Totaal activa	13.308.269	12.235.708	12.144.122	12.109.596	12.389.445	12.845.705
Eigen vermogen						
Algemene reserve	6.234.865	5.803.318	5.876.998	5.760.898	6.094.760	6.535.489
Bestemmingsreserves	5.234.865	4.743.318	4.756.998	4.580.898	4.854.760	5.235.489
Overige reserves/fondsen	1.000.000	1.060.000	1.120.000	1.180.000	1.240.000	1.300.000
Voorzieningen	2.751.993	2.674.403	2.844.403	2.878.921	2.983.102	3.087.283
Langlopende schulden	2.384.375	2.296.875	2.209.375	2.121.875	2.034.375	1.946.875
Kortlopende schulden	1.937.036	1.461.112	1.213.346	1.347.902	1.277.208	1.276.058
Totaal Passiva	13.308.269	12.235.708	12.144.122	12.109.596	12.389.445	12.845.705

Toelichting op de balans

- De materiële activa zijn berekend aan de hand van de meerjareninvesteringsplannen van de verschillende scholen. Zo zijn de geplande investeringen en de berekende afschrijvingen bepaald. In 2021 vindt een stijging plaats; deze houdt verband met de geplande uitbreiding van de huisvesting van het Novalis College, alsmede de geplande vernieuwbouw op de Tobiaschool. In 2022 neemt de materiële vaste activa toe in verband met de plannen van aanpassing gebouw en de verduurzaming van het Karel de Grote College.
- De vlottende activa zijn bepaald op basis van de diverse fluctuaties van de kasstromen (op basis van het kasstroomoverzicht). Met de grote reeds voorziene wijzigingen hiervan is rekening gehouden, waaronder de aflossingen, afschrijvingen, investeringen en het geprognosticeerde resultaat.
- Het Eigen Vermogen is gemuteerd met de begrote resultaten.
- De voorzieningen zijn gemuteerd met de geplande dotaties en de verwachte onttrekkingen.
- De langlopende schulden zijn gemuteerd met de afgesproken aflossingen.
- De kortlopende schulden vormen de sluitpost van de balans.

Vooralsnog worden geen wijzigingen verwacht in de financieringsstructuur. Aangezien de liquide middelen uitstaan bij het Ministerie van Financiën (door middel van schatkistbankieren) heeft de stichting de mogelijkheid om de roodstandfaciliteit aan te vragen; deze mag maximaal 10% van de baten bedragen.

Raming van baten en lasten

Baten en lasten	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten		prognose				
Rijksbijdrage	18.551.391	17.857.956	18.065.328	18.203.289	18.863.718	19.160.184
Overige overheidsbijdragen en subsidies College-, cursus- en/of examengelden Baten werk in opdracht van derden Overige baten	542.605	518.500	518.500	518.500	518.500	518.500
Totaal baten	20.179.271	19.437.256	19.640.128	19.784.089	20.444.518	20.682.484
Lasten						
Personeelslasten	15.127.808	15.393.217	15.574.054	15.845.070	16.080.002	16.243.989
Afschrijvingen	491.562	618.507	699.143	766.097	752.360	722.699
Huisvestingslasten	1.453.314	1.353.800	1.439.800	1.439.800	1.439.800	1.439.800
Overige lasten	1.787.349	2.375.025	1.729.425	1.729.425	1.722.925	1.723.925
Totaal lasten	18.860.033	19.740.549	19.442.422	19.780.392	19.995.087	20.130.413
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	1.319.238	-303.293	197.706	3.697	449.431	552.071
Saldo financiële bedrijfsvoering	-139.720	-128.254	-124.026	-119.797	-115.569	-111.342
Saldo buitengewone baten en lasten						
Totaal resultaat	1.179.518	-431.547	73.680	-116.100	333.862	440.729

Toelichting op de raming Baten en Lasten

- De Rijksbijdragen wordt bepaald op basis van de leerlingaantallen en de rekenregels van de bekostiging. De in 2019 verkregen extra convenantsgelden zullen in 2020 worden aangewend. De hierin ook opgenomen bijdragen voor passend onderwijs door de samenwerkingsverbanden zijn opgenomen op basis van de bij ons bekende informatie, die we van de betreffende samenwerkingsverbanden hebben ontvangen.
- De overige overheidsbijdragen en subsidies worden gedeeltelijk bepaald op basis van het leerlingenaantal, danwel de afspraken binnen bepaalde gemeenten.
- De overige baten worden per school begroot, ook op basis van ontvangen bijdragen in het verleden.
- De personeelslasten worden bepaald op basis van het huidige personeel met daarbij de geldende salarisschalen, waarbij rekening wordt gehouden met daling/stijging in de leerlingaantallen en het aantal klassen binnen de school.
Ook de overige personele lasten vallen hieronder, waarbij per post een inschatting wordt gemaakt. De kosten als gevolg van de in 2020 overeengekomen CAO VO zijn hierin niet meegenomen. Naar verwachting zullen deze kosten worden gecompenseerd in de bekostiging.
- De afschrijvingslasten worden berekend op basis van de huidige afschrijvingsstaten en de investeringsplannen.
- De huisvestingskosten worden per school begroot.
- De overige lasten worden per school begroot.
- De samenhangende kosten en daarmee verbonden financiële impact als gevolg van de corona-crisis zullen naar alle waarschijnlijkheid meevallen.

Planning en Control

De inzet van middelen en personeel wordt over een periode van vijf jaar doorgerekend in de meerjarenbegroting/formatie. Vanuit de leerlingaantallen en –stromen van de afgelopen vijf jaren en de verwachtingen voor de toekomst wordt het aantal leerlingen in de komende jaren geprognosticeerd. Voor het zittende personeel worden de feitelijke loonkosten in de komende

jaren begroot, investeringen worden in een meerjareninvesteringsplan opgenomen en aan het onderhoud ligt een meerjarenonderhoudsplaning ten grondslag waarop de omvang en de dotatie aan de onderhoudsvoorziening is gebaseerd. Op basis van deze gegevens wordt de ruimte voor uitgaven aan personeel in de komende vijf jaren begroot.

De stichting werkt met de financiële applicatie Cogix, waardoor de scholen beter hun (meerjaren)begroting kunnen maken en de uitputting van budgetten kunnen bewaken.

B Overige rapportages

B1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Graag verwijzen we hiervoor naar hoofdstuk 10.

Daarnaast heeft de uitbraak van het Coronavirus op de hele wereld een flinke impact, zo ook op het onderwijs. Zo wordt in het Voortgezet Onderwijs het schoolexamen 2020 op aangepaste wijze afgenomen en gaat het centraal examen niet door. Ook heeft de eindtoets niet plaatsgevonden in het Primair Onderwijs. Het onderwijs op SGVVS wordt sinds 16 maart 2020 op afstand gegeven, wat van zowel leerlingen als collega's flinke aanpassingen vereist. SGVVS verwacht dat de financiële gevolgen overzichtelijk zijn. De Rijksoverheid continueert de bekostiging waardoor de salarissen aan medewerkers en vaste lasten kunnen worden betaald.

Op een aantal gebieden wordt nog discussie gevoerd, zoals schoolreizen, excursies en aanpassing van het schoonmaakwerk. De impact van het coronavirus op de totale financiële positie beïnvloedt de continuïteit van de organisatie vooralsnog niet.

B3 Rapportage toezichthoudend orgaan

De raad van toezicht heeft een auditcommissie ingesteld bestaande uit twee leden van de raad. De auditcommissie volgt de bedrijfsvoering in de 4-maandsrapportages en bespreekt met de bestuurder en de stafmedewerker formatie en financiën in november de jaar- en meerjarenbegroting en in mei de jaarrekening. De commissie doet schriftelijk verslag van de bevindingen aan de raad en adviseert de raad rond de goedkeuring van deze financiële documenten. De voorzitter van de raad van toezicht bespreekt tweemaandelijks met de bestuurder de ontwikkelingen in de scholen.

13 Ondertekening

Nijmegen, 8 juni 2020

A.W. de Geus
Voorzitter college van bestuur

raad van toezicht

Emile Roemer (voorzitter)

Linda Scheeres

Tamara Cop

Merlijn Trouw

Janny de Vries

14 Bijlagen

Nevenfuncties leden raad van toezicht

Emile Roemer

- * Waarnemend Burgermeester van Heerlen
- * Nevenfuncties
  - o geen

Linda Scheeres

- * Beleidsadviseur Vrijeschool de Vuurvogel in Driebergen (tot augustus)
- * Schoolleider Zeister Vrije School, locatie Bergweg (vanaf augustus)
- * Nevenfuncties
  - o Bestuurslid Stichting Ouderbijdrage Waldorf Utrecht (onbezoldigd).

Tamara Cop

- * Docentenopleider/trainer Onderwijskunde, Projectleider studeerbaarheid masterprogramma's Hogeschool Arnhem Nijmegen
- * Nevenfuncties
  - o Bestuurslid Stichting tot Steun aan het Vrijeschool Onderwijs (onbezoldigd)

Manny Liebregt

- * Directeur-Bestuurder Christelijke Basisschool De Rank in Helmond
- * Nevenfuncties
  - o geen

Merlijn Trouw

- * Algemeen directeur/bestuurder DeSeizoenen
- * Directeur Care Shared Services BV
- * Nevenfuncties
  - o Penningmeester Academie Antroposofische Gezondheidszorg (onbezoldigd)

Janny de Vries

- * Directeur faculteit der Rechtsgeleerdheid Maastricht University a.i. (april tot oktober)
- * Gepensioneerd directeur Bernard Lievegoed School VO te Maastricht
- * Nevenfuncties
  - o geen

Nevenfuncties voorzitter college van bestuur

Allert de Geus

- * Nevenfuncties
  - o Voorzitter bestuur Stichting Emmafonds te Renkum (onbezoldigd)
  - o Voorzitter raad van toezicht RIBW AVV te Arnhem (bezoldigd)
  - o Lid Curatorium Lectoraat Waarde(n) van Vrijeschoolonderwijs te Leiden (onbezoldigd)

B. Jaarrekening 2019

Jaarrekening 2019

SGVVS

Behorende bij onze
verklaring d.d.
08-06-2020

astrium
onderwijsaccountants b.v.

Inhoudsopgave

	<i>bladzijde</i>
Jaarrekening SGVVS	
Balans	65
Staat van baten en lasten	66
Kasstroomoverzicht	67
Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling	68
Toelichting op de balans:	
Vaste activa	73
Vorderingen	74
Liquide middelen	75
Eigen vermogen	76
Voorzieningen & langlopende schulden	77
Kortlopende schulden	78
G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule	79
G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule	80
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	81
Toelichting op de staat van baten en lasten:	
Overheidsbijdragen	83
Overige baten	84
Lasten	85
Financiële baten en lasten	88
Verplichte Toelichting	89
WNT-verantwoording 2019	90
Bestemming van het resultaat	93
Gebeurtenissen na balansdatum	94
Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	95
Overige gegevens	96
Informatie over de Rechtspersoon	97
Controleverklaring van de onafhankelijk controlerend accountant	98

Balans

Dit betreft de balans na resultaatbestemming

	31-12-2019		31-12-2018	
	€	€	€	€
1 Activa				
1.1 Vaste activa				
Materiële vaste activa	5.294.511		5.509.205	
<u>Totaal vaste activa</u>	<u>5.294.511</u>		<u>5.509.205</u>	
1.2 Vlottende activa				
Vorderingen	381.372		485.765	
Liquide middelen	7.632.386		6.562.551	
<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>8.013.758</u>		<u>7.048.316</u>	
<u>Totaal activa</u>		<u>13.308.269</u>		<u>12.557.521</u>
2 Passiva				
2.1 Eigen vermogen	6.234.865		5.055.347	
2.2 Voorzieningen	2.751.993		2.271.353	
2.3 Langlopende schulden	2.384.375		3.031.875	
2.4 Kortlopende schulden	1.937.036		2.198.946	
<u>Totaal passiva</u>		<u>13.308.269</u>		<u>12.557.521</u>

Staat van baten en lasten

	2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	18.551.391	17.371.174	17.531.082
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	542.605	515.000	541.848
3.5 Overige baten	1.085.276	958.200	1.065.952
<u>Totaal baten</u>	<u>20.179.272</u>	<u>18.844.374</u>	<u>19.138.882</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	15.127.808	14.610.926	14.407.534
4.2 Afschrijvingen	491.562	608.713	575.951
4.3 Huisvestingslasten	1.453.314	1.395.050	1.358.932
4.4 Overige lasten	1.787.349	1.852.125	1.781.155
<u>Totaal lasten</u>	<u>18.860.034</u>	<u>18.466.814</u>	<u>18.123.572</u>
 <u>Saldo baten en lasten</u>	 <u>1.319.238</u>	 <u>377.560</u>	 <u>1.015.310</u>
 6 Financiële baten en lasten	 -139.720	 -138.083	 -139.232
<u>Resultaat</u>	<u>1.179.518</u>	<u>239.477</u>	<u>876.078</u>
 Totaal resultaat	 <u>1.179.518</u>	 <u>239.477</u>	 <u>876.078</u>

Kasstroomoverzicht

	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	1.319.238		1.015.310	
Aanpassing voor:				
Afschrijvingen	491.562		575.951	
Mutaties voorzieningen	480.639		183.420	
Verandering in vlottende middelen:				
Vorderingen (-/-)	104.393		-418.438	
Schulden	-261.910		439.858	
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>2.133.922</u>		<u>1.796.101</u>	
Ontvangen interest	0		333	
Betaalde interest (-/-)	-139.720		-139.565	
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</u>	<u>1.994.202</u>		<u>1.656.869</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in MVA (-/-)	-283.855		-561.878	
Desinvesteringen in MVA	6.988		935	
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>	<u>-276.867</u>		<u>-560.943</u>	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-647.500		-157.500	
<u>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>	<u>-647.500</u>		<u>-157.500</u>	
<u>Mutatie liquide middelen</u>	<u>1.069.835</u>		<u>938.426</u>	
Beginstand liquide middelen	6.562.551		5.624.125	
Mutatie liquide middelen gedurende het boekjaar	<u>1.069.835</u>		<u>938.426</u>	
Eindstand liquide middelen	<u><u>7.632.386</u></u>		<u><u>6.562.551</u></u>	

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie is een Stichting; de voornaamste activiteiten van de Stichting bestaan uit het bieden van vrijeschoolonderwijs aan leerlingen van zes tot en met achttien jaar.

De stichting omvat:

- Een scholengemeenschap voor voortgezet vrijeschoolonderwijs met drie vestigingen, het Karel de Grote College te Nijmegen, de Stichtse Vrije School te Zeist (met een afdeling leerwegondersteunend onderwijs: de Tobiasstroom) en het Novalis College te Eindhoven, die elk op onderwijskundig gebied vrij zelfstandig opereren.
- Een vrijeschool voor speciaal basisonderwijs, de Tobiassschool te Zeist.

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs en is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling (going concern). In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen
- de waardering van de voorziening groot onderhoud
- de bepaling van personele voorzieningen

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderwijsorganisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Er is geen sprake van gewijzigde grondslagen ten opzichte van 2018.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Waardering van de activa en passiva

De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders is vermeld.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille, obligaties, vorderingen, kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen.

De stichting heeft geen investeringen in aandelen en obligaties of in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis op het financiële en zakelijke beleid kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden geactiveerd voor zover de verkrijgings- of vervaardigingsprijs hoger is dan € 1.000. De waardering geschiedt tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijving. De afschrijving is gebaseerd op de economische levensduur.

De panden in Nijmegen zijn i.v.m. doordecentralisatie in eigendom van de stichting. Het betreft hierbij de panden:

- Prins Bernhardstraat
- Wilhelminasingel / Waldeck Pymontsingel

A. Investeringsubsidies

Eventuele van derden ontvangen subsidies in verband met de aanschaf van (materiële) vaste activa worden (direct) in mindering gebracht op de materiële vaste activa (waardering volgens "netto methode"). Over het saldo wordt vervolgens afgeschreven.

B. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderverslies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderverslies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderverslies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderverslies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderverslies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderverslies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De middelen staan ter vrije beschikking.

Passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserve en de eventuele bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen gepresenteerd, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen.

De algemene reserve bestaat uit de reserve die ter vrije beschikking staat van het bestuur.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen als bestemmingsfonds. De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen en de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Pensioenvoorziening

Voor het personeel van de Stichting zijn de pensioenen ondergebracht bij het ABP. Deze regeling is te kwalificeren als een toegezegd pensioenregeling.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorten leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Per eind december 2019 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97,8%.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Bij de berekening van de voorziening wordt alleen personeel met een vast dienstverband meegenomen. De gehanteerde disconteringsvoet in 2019 bedraagt 1%. In 2018 werd 1% gehanteerd.

Voorziening verlofsparen en sabbatical leave

De voorziening gespaarde uren persoonlijk budget wordt opgenomen tegen de contante waarde van de gespaarde uren per einddatum verslagperiode, voor personeelsleden waarbij een opnameplan is overeengekomen voor een looptijd van maximaal 5 jaar. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de opnamekans.

Voorziening werkloosheidsbijdragen

De voorziening voor werkloosheidsbijdragen wordt bepaald aan de hand van het verstrekte overzicht van DUO over het recht van ex-medewerkers welke in de WW zijn ingestroomd. De voorziening is 25% van dit recht.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening voor langdurig zieken wordt opgenomen voor een inschatting van de loonkosten voor langdurig ziek personeel voor het tijdvak dat de doorbetalingsverplichting nog bestaat na balansdatum.

Voorziening Onderhoud

De grondslag voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening groot onderhoud is ongewijzigd. Het bevoegd gezag maakt voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebruik van de tijdelijke regeling 2018 en 2019 zoals vastgelegd in de regeling van 21 maart 2019 met nr. FEZ (EDOC-1440924).

Overgangsregeling voorziening groot onderhoud

SGVVS hanteert voor de voorziening groot onderhoud een methodiek waarbij de kosten over het gehele onderhoudsplan van de onderwijsstanden worden bepaald en deze vervolgens wordt gedeeld door de looptijd van het onderhoudsplan. Deze systematiek leidt ertoe dat er jaarlijks weliswaar een min of meer gelijkblijvende dotatie aan de voorziening groot onderhoud wordt gedaan, maar dat deze te laag of te hoog van omvang kan zijn in vergelijking met de RJ methodiek. Er wordt namelijk beperkt rekening gehouden met individuele onderhoudscomponenten met onderhoudscycli die doorlopen tot na de periode van de huidige onderhoudsplaning.

SGVVS maakt gebruik van de overgangsregeling. De tijdelijke regeling in de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs is van toepassing op besturen die voor verslagjaar 2017 een methode van kostenegalitatie voor groot onderhoud hanteerden zoals hierboven beschreven. Daarbij is afgesproken dat de RJ-werkgroep Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving in samenwerking met de sectorraden in de komende maanden een onderzoek uitvoert. De werkgroep zal hierbij worden ondersteund door een aantal betrokken schoolbesturen. Doel van dit onderzoek is te komen tot een verwerkingswijze in 2020 die aansluit bij de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving waarbij rekening wordt gehouden met onderwijssector-specifieke aspecten.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan een jaar worden aangeduid als langlopend. Het aflossingsbedrag van het lopende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen. Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Per school worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/ zijn bepaald.

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie van OCW. De ontvangen rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging (lumpsum) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met clausule tot verrekening) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten komen. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Niet-geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies zonder clausule tot verrekening) worden in beginsel direct ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Financiële baten en lasten

Overige overheidsbijdragen en –subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het jaar zijn gespreid.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de CAO-VO en CAO-PO uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Toelichting kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van financial leasing zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is. De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Vaste activa

	Aanschaf 1-1-2019	Afschrijving cumulatief 1-1-2019	Boek- waarde 1-1-2019	Inves- teringen	Aanschaf desinves- teringen	Afschrijv. desinves- teringen	Afschrij- vingen	Aanschaf prijs 31-12-2019	Afschrijving cumulatief 31-12-2019	Boek- waarde 31-12-2019
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
1.1.2 Materiële vaste activa										
1.1.2.1 Gebouwen en terreinen	7.027.320	2.484.728	4.542.592	28.144	0	0	254.472	7.055.464	2.739.200	4.316.264
1.1.2.2 Inventaris en apparatuur	2.915.552	1.961.667	953.885	254.755	-166.392	-173.380	234.587	3.336.700	2.369.634	967.066
1.1.2.3 Overige materiële vaste activa	47.509	34.781	12.728	956	0	0	2.503	48.465	37.284	11.181
1.1.2.4 Materiële vaste activa	9.990.381	4.481.176	5.509.205	283.855	-166.392	-173.380	491.562	10.440.629	5.146.118	5.294.511
Uitsplitsing:										
Zeist										
Nieuwbouw (oud)	353.689	287.930	65.759	0	0	0	0	353.689	287.930	65.759
Verbouwing	653.363	574.947	78.416	1.604	0	0	36.081	654.967	611.028	43.939
Gymzaal (in aanbouw)	164.649	17.672	146.978	0	0	0	0	164.649	17.672	146.978
Eindhoven										
Nieuwbouw (deel)	974.140	75.277	898.862	0	0	0	0	974.140	75.277	898.862
Verbouwing	814.656	329.021	485.635	0	0	0	22.590	814.656	351.611	463.045
Endinet afkoop WKO	54.450	21.195	33.255	0	0	0	0	54.450	21.195	33.255
Nijmegen										
Doordcentralisatie										
Gemeente Nijmegen	3.492.988	1.002.136	2.490.852	0	0	0	131.323	3.492.988	1.133.459	2.359.529
Verbouwing	377.972	107.354	270.618	26.540	0	0	50.238	404.512	157.592	246.920
Concern										
Verbouwing	78.000	25.600	52.400	0	0	0	7.800	78.000	33.400	44.600
Tobiaschool										
Verbouwing	63.413	43.596	19.817	0	0	0	6.440	63.413	50.036	13.377
Gebouwen en terreinen	7.027.320	2.484.728	4.542.592	28.144	0	0	254.472	7.055.464	2.739.200	4.316.264
1.1.2.3.1 ICT	912.897	708.031	204.866	42.882	10.525	3.537	84.751	945.255	789.245	156.010
1.1.2.3.3 Overige inventaris en apparatuur	2.002.655	1.253.636	749.019	211.873	-176.917	-176.917	149.836	2.391.445	1.580.389	811.056
Inventaris en apparatuur	2.915.552	1.961.667	953.885	254.755	-166.392	-173.380	234.587	3.336.700	2.369.634	967.066
1.1.2.4.1 Leermiddelen	47.509	34.780	12.729	956	0	0	2.503	48.465	37.284	11.181
Overige materiële vaste activa	47.509	34.780	12.729	956	0	0	2.503	48.465	37.284	11.181

De materiële vaste activa worden geactiveerd voor zover de verkrijgings- of vervaardigingsprijs hoger is dan € 1.000. De waardering geschiedt tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijving. De afschrijving is gebaseerd op de economische levensduur.

Investeringssubsidies worden zichtbaar in mindering gebracht op de materiële vaste activa.

De afschrijvingspercentages bedragen:
- Gebouwen en nieuwbouw 2,5% - 3,86%
- Verbouwingen 10%

Inventaris en apparatuur
De afschrijvingspercentages bedragen:
- Computers 25%
- Overige inventaris en apparatuur 10 tot 20%
- Boeken en methodes 20%

Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
1.2.2	Vorderingen	
1.2.2.2	18.688	32.910
1.2.2.8	242.114	65.480
1.2.2.10	48.471	372.261
1.2.2.15	72.099	15.114
	<u>381.372</u>	<u>485.765</u>
	<i>Uitsplitsing:</i>	
	242.114	65.480
1.2.2.8	<u>242.114</u>	<u>65.480</u>
	0	278.212
	0	40.925
	159	115
	0	12
	0	2.926
	0	19.878
	48.069	26.261
	243	3.932
1.2.2.10	<u>48.471</u>	<u>372.261</u>
	72.099	15.114
1.2.2.15	<u>72.099</u>	<u>15.114</u>

Liquide middelen

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
1.2.4 Liquide middelen		
1.2.4.1 Kasmiddelen	5.931	6.612
1.2.4.2 Tegoeden op bankrekeningen	24.114	48.702
1.2.4.3 Rekening courant tegoed Schatkistbankieren	7.602.340	6.507.237
<u>Liquide middelen</u>	<u>7.632.386</u>	<u>6.562.551</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Stichting.

Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2019 €	Resultaat €	Overige mutaties €	Stand per 31-12-2019 €
2.1.1 Eigen Vermogen				
2.1.1.1 Algemene reserve	4.358.910	875.955	0	5.234.865
2.1.1.2 Bestemmingsreserves publiek	696.437	303.563	0	1.000.000
<u>Eigen vermogen</u>	<u>5.055.347</u>	<u>1.179.518</u>	<u>0</u>	<u>6.234.865</u>
<i>Uitsplitsing:</i>				
Algemene reserve publiek	2.927.864	875.955	0	3.803.819
Algemene reserve privaat	1.431.046	0	0	1.431.046
<u>Algemene reserve</u>	<u>4.358.910</u>	<u>875.955</u>	<u>0</u>	<u>5.234.865</u>
Bestemmingsreserve huisvesting	696.437	303.563		1.000.000
<u>Bestemmingsreserves publiek</u>	<u>696.437</u>	<u>303.563</u>	<u>0</u>	<u>1.000.000</u>

De bestemmingsreserve huisvesting is ontstaan als gevolg van de niet bestede gelden inzake de doordecentralisatie. In de notitie financieel perspectief zijn deze gelden nader bekeken en zijn deze gelden verhoogd naar € 1.000.000. Deze gelden zullen worden besteed aan de huisvesting van het Karel de Grote College te Nijmegen.

Voorzieningen & langlopende schulden

	Stand per 1-1-2019	Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand 31-12-2019	Kort- lopend deel < 1 jaar	Lang- lopend deel > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2 Voorzieningen								
2.2.1 Personele voorzieningen	541.113	218.402	15.530	10.824	0	733.161	65.692	667.469
2.2.3 Voorziening groot onderhoud	1.730.240	385.000	96.408	0	0	2.018.832	958.514	1.060.318
Voorzieningen	<u>2.271.353</u>	<u>603.402</u>	<u>111.938</u>	<u>10.824</u>	<u>0</u>	<u>2.751.993</u>	<u>1.024.206</u>	<u>1.727.787</u>

Uitsplitsing:

2.2.1.2 Verlofsparen en sabbatical leave	284.115	52.669	0	0	0	336.784		336.784
2.2.1.4 Jubileumvoorziening	222.817	19.337	15.530	0	0	226.624	26.505	200.119
2.2.1.5 Werkloosheidsbijdragen	23.357	126.264	0	0	0	149.621	19.055	130.566
2.2.1.6 Langdurig ziekten	10.824	20.132	0	10.824	0	20.132	20.132	0
Voorzieningen	<u>541.113</u>	<u>218.402</u>	<u>15.530</u>	<u>10.824</u>	<u>0</u>	<u>733.161</u>	<u>65.692</u>	<u>667.469</u>

	Stand per 1-1-2019	Aangegane leningen	Aflos- singen	Stand per 31-12-2019	Looptijd < 1 jaar	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rentevoet
	€	€	€	€	€	€	€	%
2.3 Langlopende schulden								
2.3.3 Kredietinstellingen	2.471.875	0	87.500	2.384.375	87.500	2.296.875	2.034.375	4,83%
2.3.5 Ministerie van Financiën	560.000	0	560.000	0	0	0	0	0,28%
Langlopende schulden	<u>3.031.875</u>	<u>0</u>	<u>647.500</u>	<u>2.384.375</u>	<u>87.500</u>	<u>2.296.875</u>	<u>2.874.375</u>	

Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Kredietinstellingen	87.500	157.500
2.4.8 Crediteuren	220.771	343.980
2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen	612.202	641.728
2.4.10 Pensioenen	194.283	188.306
2.4.12 Overige kortlopende schulden	76.212	78.617
2.4.19 Overige overlopende passiva	746.068	788.815
<u>Kortlopende schulden</u>	<u>1.937.036</u>	<u>2.198.946</u>
<i>Uitsplitsing:</i>		
Kredietinstellingen aflossingsverplichting	87.500	87.500
Ministerie van Financiën	0	70.000
2.4.3 <u>Kredietinstellingen</u>	<u>87.500</u>	<u>157.500</u>
Loonheffing	604.145	619.352
Belastingdienst inzake BTW	8.057	5.561
Af te dragen premie Sociale Lasten	0	16.815
2.4.9 <u>Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>	<u>612.202</u>	<u>641.728</u>
Premie VF verplicht	1.944	1.650
Premie PF	1.251	1.499
Netto salaris	1.263	2.663
Borg kluisjes	28.650	31.955
Levensloop	43.104	4.988
Negatief saldo banken	0	35.862
2.4.12 <u>Overige kortlopende schulden</u>	<u>76.212</u>	<u>78.617</u>
Accountantskosten	14.040	9.922
Vakantiegeld	496.728	475.496
Bindingstoelage	55.769	56.547
Gemeente Eindhoven voorbereidingskrediet Tobiasschool	0	122.568
Overlopende passiva (transitorisch)	37.711	0
Vooruitontvangen bedragen	0	86.500
Schoolprojecten	141.820	37.782
2.4.19 <u>Overige overlopende passiva</u>	<u>746.068</u>	<u>788.815</u>

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule
(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EZ regelingen betrekking hebbend op de EZ subsidies)

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	Prestatie afgerond? Ja/Nee
Subsidie voor studieverlof 2018	929691	6-9-2018	39.560	39.560	Ja
Subsidie voor studieverlof 2018	933798	26-10-2018	3.472	3.472	Ja
Subsidie voor studieverlof 2019	964996	11-2-2019	-3.857	-3.857	Ja
Subsidie voor studieverlof 2019	1007117	23-8-2019	38.617	38.617	Nee
Totaal			<u>77.791</u>	<u>77.791</u>	

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	Totale kosten €	Te verreke- nen ultimo verslagjaar €
			0	0	0	0
Totaal						
			0	0	0	0

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing €	Saldo 1-1-2019 €	Ontvangen t/m verslagjaar €	Lasten in verslagjaar €	Totale kosten 31-12-2019 €	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar €
			0	0	0	0	0	0
Totaal								
			0	0	0	0	0	0

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Ministerie van OC&W inzake "eeuwigdurende vordering"

Uit hoofde van de Wet vereenvoudiging bekostiging VO is er een "eeuwigdurende"vordering op het ministerie van OCW van € 994.292. Dit bedrag is opgebouwd uit de opgebouwde vakantie-aanspraken van het VO.

Copyrent-overeenkomst

Per 01-09-2016 zijn twee contracten afgesloten met Toshiba TEC Netherlands Imaging Systems voor de huur van diverse kopieersystemen tot met 2020 met mogelijkheid van verlenging van 2x één jaar; 31 maart 2021, dan wel 31 maart 2022. SGVVS heeft voornemens dit te verlengen. De totale maandelijkse lasten in 2020 bedragen € 3.996,00 (exclusief BTW) met een kwartaalverrekening van de daadwerkelijk gemaakte afdrucken. De maandelijkse lasten worden jaarlijks geïndexeerd.

Energie-overeenkomsten

Met Eneco zijn contracten afgesloten voor levering van aardgas tot en met 31-12-2020 en een contract voor levering van elektriciteit aan de Tobiasschool tot en met 31-12-2020.

Voor de gehele stichting exclusief de Tobiasschool is zal er jaarlijks contractueel 137782 Nm³ worden afgenomen tegen een tarief van 3,8324 per MWh.

Met DVEP zijn er voor de gehele stichting exclusief de Tobiasschool contracten afgesloten voor levering van elektriciteit tot en met 31-12-2020.

Jaarlijks wordt contractueel 313729,485 MWh afgenomen, tegen een tarief van 1,38.

Huurovereenkomsten / onderhoudscontracten

In 2016 is er een driejarig contract afgesloten met WIS Services B.V. inzake implementatie en onderhoud van WIS Collect. Dit contract is stilzwijgend verlengd. Abonnementkosten 2020: € 5.012,28 exclusief BTW.

Medio 2016 is er een contract afgesloten met Cogix inzake rapportage en begrotingen voor de duur van 1 jaar welke stilzwijgend zal worden verlengd tenzij drie maanden voor afloop van het kalenderjaar wordt opgezegd. Kosten Q1 2020: € 2.004,75 exclusief BTW.

Tevens zijn de maandelijkse kosten afhankelijk van het aantal personeelsleden.

In maart 2017 is er een Nadere Overeenkomst afgesloten met ProActive Software Nederland B.V. voor de modules Factuurverwerking en Kas & Bank. Deze overeenkomst behoort bij mantelovereenkomst 2017 De mantelovereenkomst heeft een looptijd van onbepaalde tijd. Per kalenderjaar geldt een opzegtermijn van 3 r De abonnementskosten worden per kwartaal vooraf gefactureerd.

Met ingang van oktober 2019 is er een contract afgesloten met het R.K. Parochiebestuur H. Antonius van Padua voor het huren van een grote zaal aan de Slichtenhorststraat 79-81 te Nijmegen.

Het contract is 1 jaar geldig en kan stilzwijgend per jaar worden verlengd.

De huurkosten bedragen € 3.847,50 per kwartaal in 2020.

Met ingang van augustus 2019 is er een contract afgesloten met Jan Snel B.V. voor de realisatie van de tijdelijke huisvesting voor lokalen aan de Wilhelminasingel 13-15 te Nijmegen.

Het contract is voor minimaal 52 weken afgesloten. De huurkosten zijn € 618,00 per week.

De additionele kosten voor het plaatsen en verwijderen van de lokalen zijn € 17.207,00.

Alle bedragen zijn exclusief BTW.

Met ingang van oktober 2017 zijn er contracten afgesloten met Portakabin voor het plaatsen van 2 tijdelijke schoolgebouwen aan de Socrateslaan 24A te Zeist.

Het tijdelijk schoolgebouw 1 heeft een minimum huurperiode van 156 weken met een opzegtermijn van 3 maanden. De maandelijkse huursom is € 632,10 exclusief BTW.

Het tijdelijk schoolgebouw 2 heeft een minimum huurperiode van 208 weken met een opzegtermijn van 3 maanden. De maandelijkse huursom is € 593,11 exclusief BTW. De additionele kosten zijn per schoolgebouw € 2.681,60 exclusief BTW. De kosten voor retour transport en demontagekosten worden

in rekening gebracht tegen een dan geldend tarief.

Medio 2018 zijn er mondelinge afspraken gemaakt met Stichting Vrije Peutergroep Zeist voor het huren van een grote zaal aan de Socrateslaan 22A te Zeist. Naar verwachting zal de grote zaal nog een aantal jaren worden gehuurd. De huurkosten bedragen € 1.820,44 exclusief BTW per maand. Het maandbedrag is inclusief servicekosten.

In 2011 is er een contract afgesloten met Kone B.V. voor het onderhoud van de liftinstallatie in de Karel de Grote college. Het contract wordt elk jaar stilzwijgend verlengd. De betaling vindt jaarlijks vooraf plaats.

Er is een contract afgesloten met Van Dijnsen Installatiewerken B.V. voor het uitvoeren van de onderhoud/beheerswerkzaamheden aan de Werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties die zich bevinden in het pand van het Novalis College te Eindhoven. Het contract is ingegaan op 1 november 2014 en wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd voor een vol kalenderjaar, met een opzegtermijn van 3 maanden.

Administratieve dienstverlening

In 2017 is er een contract afgesloten met a/s Works Outsourcing B.V. De looptijd is tot en met december 2019. Het contract is mondeling met 1 jaar verlengd tot en met december 2020.

De maandelijkse kosten voor de salaris-, personeels- en financiële administratie bedragen € 6.064,54 exclusief BTW.

In september 2019 is er een contract afgesloten met Uni Fortis Nederland B.V. met als doel het voorkomen van het mislopen van Loonkostenvoordelen (LKV), berekenen en verkrijgen van belastingvoordelen, premierestituties en kortingen van betaalde en te betalen loonheffingen. De looptijd is 24 maanden en wordt stilzwijgend automatisch verlengd met 12 maanden met een opzegtermijn van 1 maand. De vaste kosten bedragen € 200,00 per maand exclusief BTW en worden vooraf betaald. De variabele kosten zijn 30% per jaar (exclusief BTW) van het Resultaat.

Contractafspraken Tobiasstroom

De leerlingen van de Tobiasstroom, welke ingeschreven staan bij CCZ, worden daar bekostigd. Deze bekostiging wordt doorbetaald aan SGVVS minus 5% administratiekosten.

Doordecentralisatie

Op grond van gemaakte overeenkomsten met de gemeente Nijmegen ontvangt het Karel de Grote college jaarlijks een vergoeding als gevolg van de doordecentralisatie. In 2020 zal er een evaluatie plaats vinden tussen de scholen en de gemeente Nijmegen.

Schoolboeken

De schoolboeken lopen via een Europese aanbesteding. De schoolboeken zijn in 2016 aanbesteed aan OsingadeJong B.V. met een looptijd van 4 jaar.

Schoonmaak

Met ingang van 1 april 2014 is er een contract met Asito BV voor het schoonmaken van het KGC college. Het contract heeft een looptijd van 3 jaar en is verlengd voor onbepaalde tijd. Er geldt een opzegtermijn van 3 maanden. In 2016 is het contract uitgebreid met een toevoeging voor het schoonmaakonderhoud van de zolder. In 2017 zijn de schoonmaakwerkzaamheden uitgebreid met de vleugel aan de Wedren.

Met ingang van 1 januari 2014 is er een contract afgesloten met Augias Schoonmakers V.o.F voor het uitvoeren van schoonmaakonderhoud en het wassen van glas op de Stichtse Vrije School te Zeist. In 2017 is het contract uitgebreid met het schoonmaken van het conciërge huisje "Boshuis". De overeenkomst wordt stilzwijgend verlengd met 2 jaar en heeft een opzegtermijn van 3 maanden.

Met ingang van 1 januari 2017 is er een schoonmaakovereenkomst afgesloten met CSU Total Care B.V. voor de schoolgebouwen van het Novalis College te Eindhoven. De overeenkomst is 3 jaar geldig en heeft een opzegtermijn van 3 maanden. De facturering vindt plaats volgens een vier wekelijkse periode.

Overheidsbijdragen

	Realisatie 2019 €	Begroot 2019 €	Realisatie 2018 €
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	16.978.779	16.086.112	16.105.451
3.1.2 Overige subsidies OCW	633.857	556.986	572.861
3.1.3.1 Doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	938.755	728.076	852.770
<u>Rijksbijdragen</u>	<u>18.551.391</u>	<u>17.371.174</u>	<u>17.531.082</u>
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden			
Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	542.605	515.000	541.848
3.2.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	<u>542.605</u>	<u>515.000</u>	<u>541.848</u>

Overige baten

	Realisatie 2019 €	Begroot 2019 €	Realisatie 2018 €
3.5 Overige baten			
3.5.1 Opbrengst verhuur	89.030	49.300	68.517
3.5.2 Detachering personeel	101.577	85.000	96.141
3.5.5 Ouderbijdrage	702.461	678.000	725.753
3.5.10 Overige	192.208	145.900	175.541
<u>Overige baten</u>	<u>1.085.276</u>	<u>958.200</u>	<u>1.065.952</u>
<i>Uitsplitsing</i>			
Baten activiteiten overig	164.279		154.157
Ontvangen overdrachten overige bekostiging	15.532		12.918
Overige baten	5.273		8.357
Baten voorgaande jaren	7.124		109
3.5.10 <u>Overige</u>	<u>192.208</u>		<u>175.541</u>

Lasten

	Realisatie 2019 €	Begroot 2019 €	Realisatie 2018 €
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	13.878.585	13.622.801	13.671.995
4.1.2 Overige personele lasten	1.313.017	995.725	823.935
4.1.3 Ontvangen vergoedingen	-63.794	-7.600	-88.396
<u>Personeelslasten</u>	<u>15.127.808</u>	<u>14.610.926</u>	<u>14.407.534</u>
<i>Uitsplitsing:</i>			
4.1.1.1 Lonen en salarissen	10.670.257	11.994.802	10.576.168
4.1.1.2 Sociale lasten	1.500.221	37.693	1.509.043
4.1.1.5 Pensioenlasten	1.708.107	1.590.306	1.586.784
<u>Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten</u>	<u>13.878.585</u>	<u>13.622.801</u>	<u>13.671.995</u>
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	218.403	66.900	58.002
4.1.2.3 Overig	1.094.614	928.825	765.933
<u>Overige personele lasten</u>	<u>1.313.017</u>	<u>995.725</u>	<u>823.935</u>
Inhuur externen / uitzendkrachten	213.527	119.000	90.611
Vrijwilligers	29.903	28.000	32.478
Vervangingskosten *)	210.267	224.649	0
Comm.middelen incl abon WKR ger. vrijstelling	4.136	0	4.905
Kosten arbodienst WKR nihilwaardering	68.182	53.400	56.925
Extra arboverstrekingen WKR forfait	0	0	160
Kantinekosten WKR nihilwaardering	71.573	98.500	69.652
Reiskosten onbelast WKR gerichte vrijstelling	185.629	92.066	187.731
Verteer onbelast WKR gerichte vrijstelling	9.373	8.000	8.387
Verteer belast WKR forfait	55	0	400
Cafetariafaciliteiten WKR forfait	10.334	0	10.024
VOG WKR forfait	748	0	914
Representatiekosten personeel belast WKR forfait	69.103	43.500	59.556
Nascholing WKR gerichte vrijstelling	125.594	186.000	151.759
Onkostenvergoeding onbelast WKR ger. vrijstelling	1.077	5.760	924
Onkostenvergoeding belast WKR forfait	4.126	1.450	-3.184
Gezond en Fit regeling WKR	21.296	0	0
Personele verzekeringen WKR forfait	0	0	375
Reiskosten belast WKR forfait	15.676	10.500	16.683
Personele uitgaven	-12.308	28.000	41.718
Werving en selectie personeel	52.527	20.000	31.005
Coaching	13.796	10.000	4.910
4.1.2.3 Overig	1.094.614	928.825	765.933
*) Met ingang van 2019 worden de betaalde loonkosten incl sociale lasten voor vervanging afgesplitst.			
4.1.3.2 Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-5.900	0	-4.442
4.1.3.3 Overige uitkeringen	-57.894	-7.600	-83.954
<u>Ontvangen vergoedingen</u>	<u>-63.794</u>	<u>-7.600</u>	<u>-88.396</u>
<u>Overzicht FTE</u>	<u>2019</u>		<u>2018</u>
Directie	6,69		6,66
Onderwijs ondersteunend personeel	41,91		40,57
Onderwijzend personeel	153,35		151,38
<u>Totaal FTE</u>	<u>201,95</u>		<u>198,61</u>

	Realisatie 2019 €	Begroot 2019 €	Realisatie 2018 €
4.2 Afschrijvingen			
4.2.2 Afschrijvingen materiële vaste activa	491.562	608.713	575.951
<u>Afschrijvingen</u>	<u>491.562</u>	<u>608.713</u>	<u>575.951</u>
<i>Uitsplitsing:</i>			
Afschrijvingen gebouwen	254.472	265.949	289.676
Afschrijvingen inventaris en apparatuur	149.836	208.064	146.235
Afschrijvingen ICT	84.751	130.301	137.392
Afschrijvingen OLP	2.503	4.399	2.648
<u>Afschrijvingen materiële vaste activa</u>	<u>491.562</u>	<u>608.713</u>	<u>575.951</u>
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.1 Huurlasten	142.674	125.600	159.736
4.3.2 Verzekeringslasten	12.797	15.750	10.802
4.3.3 Onderhoudslasten (klein onderhoud)	272.533	193.000	218.373
4.3.4 Energie en water	205.661	258.000	221.655
4.3.5 Schoonmaakkosten	360.904	350.000	355.115
4.3.6 Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	54.760	49.700	45.445
4.3.7 Dotatie voorziening onderhoud	385.000	385.000	385.000
4.3.8 Overige huisvestingslasten	18.985	18.000	-37.194
<u>Huisvestingslasten</u>	<u>1.453.314</u>	<u>1.395.050</u>	<u>1.358.932</u>

	Realisatie 2019 €	Begroot 2019 €	Realisatie 2018 €
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie en beheer	366.217	318.800	312.154
4.4.2 Inventaris en apparatuur	512.054	566.950	559.409
4.4.3 Leer- en hulpmiddelen	480.375	596.500	489.579
4.4.5 Overige	428.703	369.875	420.013
<u>Overige lasten</u>	<u>1.787.349</u>	<u>1.852.125</u>	<u>1.781.155</u>
Administratiekosten dienstverleningskantoor	85.575	84.000	83.433
Contributies	96.207	81.000	85.834
Verzekeringen	4.544	5.200	6.216
Accountant	3.422	15.250	27.082
Drukwerk (o.a. schoolgids)	27.349	40.000	18.036
Telefoonkosten	92.744	17.900	18.483
Kantoorbenodigheden	18.456	21.200	26.557
Portikosten	18.676	20.050	24.489
Documentatie	3.086	3.500	2.483
Vergaderkosten	2.492	700	132
Vergoedingen bestuursleden/RvT	13.666	30.000	19.409
4.4.1 <u>Administratie en beheer</u>	<u>366.217</u>	<u>318.800</u>	<u>312.154</u>
<u>Specificatie kosten instellingsaccountant</u>			
Kosten onderzoek jaarrekening	3.422	15.250	27.082
Andere controleopdrachten	0	0	0
Adviezen op fiscaal terrein	0	0	0
Overige niet-controlediensten	0	0	0
	<u>3.422</u>	<u>15.250</u>	<u>27.082</u>
<u>Toelichting op accountantskosten</u>			
In de accountantskosten van 2019 zit een vrijval van 2017 van € 12.191.			
OLP verbruik	49.368	38.250	39.675
Mediatheek	9.092	9.200	9.115
OLP klein inventaris	34.473	51.000	38.855
Reprokosten	63.446	55.000	57.912
Kosten passend onderwijs materieel	44.321	68.000	85.499
OLP vaksecties	115.110	129.500	109.007
ICT verbruik	15.020	18.000	28.008
ICT hardware	2.688	0	9.471
ICT abonnementen	176.600	198.000	181.867
Verkoop activa	1.935	0	0
4.4.2 <u>Inventaris en apparatuur</u>	<u>512.053</u>	<u>566.950</u>	<u>559.409</u>
Schoolboeken	480.375	596.500	489.579
4.4.3 <u>Leermiddelen</u>	<u>480.375</u>	<u>596.500</u>	<u>489.579</u>
MR/OR/GMR	2.062	6.000	1.338
Examens	14.504	19.000	28.620
Excursies	48.681	14.250	3.889
Sportdagen	0	10.000	0
Bestedingen activiteiten overig	80.961	62.925	103.465
Uitgaven overige projecten	19.565	20.000	10.000
Projectgelden innovatie beleid	373	4.000	1.484
Overdracht Samenwerkingsverband schoolbesturen reg	55	12.000	0
Overdracht bekostiging Rutteregeling (41202)	168.408	175.000	217.127
Representatiekosten overig / derden	978	1.000	570
PR/communicatie	30.836	22.700	29.914
Overige uitgaven	62.280	23.000	23.606
4.4.5 <u>Overige</u>	<u>428.703</u>	<u>369.875</u>	<u>420.013</u>

Financiële baten en lasten

	Realisatie 2019 €	Begroot 2019 €	Realisatie 2018 €
6.1 Financiële baten			
6.1.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	0	0	333
<u>Financiële baten</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>333</u>
6.2 Financiële lasten			
6.2.1 Rentelasten en soortgelijke lasten	-139.720	-138.083	-139.565
<u>Financiële lasten</u>	<u>-139.720</u>	<u>-138.083</u>	<u>-139.565</u>
<u>Financiële baten en lasten</u>	<u>-139.720</u>	<u>-138.083</u>	<u>-139.232</u>

Verplichte Toelichting

Model E: Verbonden Partijen

Naam	Juridische vorm 2019	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2019 €	Resultaat 2019 €	Art 2:403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
Tobiaschool PO: Samenwerkingsverband ZOUT (swv Primair Onderwijs Zuidoost Utrecht)	Stichting	Zeist	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	nee	n.v.t.	n.v.t.
Stichtse Vrije school: Samenwerkingsverband VO Zuidoost Utrecht	Stichting	Zeist	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	nee	n.v.t.	n.v.t.
Novalis College: RSV PVO (Regionaal Samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Eindhoven en Kempenland)	Stichting	Eindhoven	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	nee	n.v.t.	n.v.t.
Karel de Grote College: Samenwerkingsverband VO-VSO Nijmegen e.o.	Stichting	Nijmegen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	nee	n.v.t.	n.v.t.

WNT-verantwoording 2019

Voor 2019 gelden de beleidsregels, vastgesteld bij besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 19 november 2018 (nr. 2018-0000046936), houdende vaststelling van beleidsregels inzake de toepassing van de Wet normering topinkomens met ingang van 1 januari 2019 (Beleidsregels WNT 2019). Deze Beleidsregels WNT 2019 zijn op 21 november 2018 gepubliceerd in de Staatscourant.

Bezoldigingsmaximum

Het bezoldigingsmaximum in 2019 is € 152.000. Dit bedrag behoort tot de bezoldigingsklasse D en is opgebouwd door middel van 10 complexiteitspunten:

- Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	4
- Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	2
- Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	4
Totaal	10

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	A.W. de Geus		
Funcctiegegevens	Voorzitter College van Bestuur		
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12		
Omvang dienstverband (in fte)	1,0000		
Dienstbetrekking?	Ja		
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	109.985	
Beloningen betaalbaar op termijn	€	19.600	
<i>Subtotaal</i>	€	129.585	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	152.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.	
Totale bezoldiging	€	129.585	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	A.W. de Geus		F.L. Ebskamp
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/11-31/12		1/1 - 31/8
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1,0000		0,8914
Dienstbetrekking?	Ja		Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	17.489	€ 52.884
Beloningen betaalbaar op termijn	€	2.453	€ 8.375
<i>Subtotaal</i>	€	19.942	€ 61.259
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	24.400	€ 86.644
Totale bezoldiging	€	19.942	€ 61.259

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Niet van toepassing.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	E. Roemer	P. Kolff	M. Trouw
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2019	19/3-31/12	n.v.t.	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 2.000	€ -	€ 1.200
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 17.990	€	€ 15.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	E. Roemer	P. Kolff	M. Trouw
Aanvang en einde functievervulling in 2018	nvt	1/1 - 3/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€	€ 2.561	€ -
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	€ 20.220	€ 14.600

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

bedragen x € 1	L. Scheeres	M.J.C.P. Liebregt	J.J.P.M. Spijkers
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 16/12	n.v.t.
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 1.200	€ 1.400	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.200	€ 14.575	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	L. Scheeres	M.J.C.P. Liebregt	J.J.P.M. Spijkers
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 1.363	€ 1.833	€ 1.350
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 14.600	€ 14.600	€ 14.600

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

bedragen x € 1	T. Cop	J. de Vries	H.M. de Loor
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	30/9 - 31/12	n.v.t.
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 1.150	€ 600	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.200	€ 3.800	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	T. Cop	J. de Vries	H.M. de Loor
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	n.v.t.	1/1 - 3/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 1.424	€ -	€ 1.976
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 14.600		€ 13.480

1d. Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van €1.700,00 of minder.

Niet van Toepassing

1e. De totale bezoldiging van een topfunctionaris alsmede degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt, voor al zijn functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen.

Niet van Toepassing

1f. In het geval een leidinggevende topfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij één of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris.

Niet van Toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Niet van Toepassing

3. Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Niet van Toepassing

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bestemming van het resultaat

	2019
	€
Het voorstel van de resultaatbestemming is als volgt:	
Toegevoegd aan de algemene reserve	875.955
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve (publiek)	303.563
<u>Resultaat 2019</u>	<u>1.179.518</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 wordt een start gemaakt met de geplande uitbreidingsnieuwbouw van het Novaliscollege.

De uitbraak van het Coronavirus heeft op de hele wereld een flinke impact, zo ook op het onderwijs in het primair en voortgezet onderwijs. De eindtoets van groep 8 gaat niet door. Het schoolexamen 2020 wordt op aangepaste wijze afgenomen en het centraal examen gaat niet door. Het onderwijs op SGVVS wordt sinds 16 maart 2020 op afstand gegeven, wat van zowel leerlingen als collega's flinke aanpassingen vereist. SGVVS verwacht dat de financiële gevolgen overzichtelijk zijn. De Rijksoverheid continueert de bekostiging waardoor de salarissen aan medewerkers en vaste lasten kunnen worden betaald.

Op een aantal gebieden wordt nog discussie gevoerd, zoals schoolreizen, excursies en aanpassing van het schoonmaakwerk. De impact van het coronavirus op de totale financiële positie beïnvloedt de continuïteit van de organisatie vooralsnog niet.

We verwachten dat door de coronacrisisomstandigheden de leerprestaties van leerlingen in enige mate negatief beïnvloed worden. De financiële gevolgen van de crisis voor het onderwijs zijn moeilijk in te schatten, maar zijn naar verwachting niet materieel. We verwachten geen liquiditeitsproblemen en geen significante impact op het exploitatieresultaat 2020.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

College van bestuur

A.W. de Geus

College van Bestuur

Raad van Toezicht

E.G.M. Roemer

voorzitter

L. Scheeres

lid

T. Cop

lid

M. Trouw

lid

J. de Vries

lid

Datum vaststelling jaarrekening:

Nijmegen, 8 juni 2020

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2019;
- (2) de staat van baten en lasten over 2019; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de
bijlage bij onze controleverklaring

Zoetermeer, 8 juni 2020

Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Was getekend

A. van der Have MSc RA

Bijlage

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.